

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FARMACEUTICKÁ FAKULTA V HRADCI KRÁLOVÉ

Katedra sociální a klinické farmacie

**Analýza postoje lékařů v České republice k léčbě homeopatickými
prostředky**

Diplomová práce

**Analysis of an Attitude of the Doctors in the Czech Republic
toward the Treatment with Homeopathic Medicines**

Diploma Thesis

Vedoucí katedry: Prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.

Vedoucí diplomové práce: PharmDr. Helena Marešová

Hradec Králové, 2011

Eva Křivská

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě vlastní badatelské práce a s využitím literatury a dalších zdrojů, jež jsou uvedeny v seznamu použité literatury a v práci řádně citovány.

V Opavě dne 21. 4. 2011

.....
Podpis autora

Ráda bych poděkovala všem lékařům a lékařkám, kteří přispěli ke vzniku této studie za jejich ochotu podílet se na vyplňování mého dotazníku.

Zvláště bych chtěla poděkovat PharmDr. Heleně Marešové za citlivé vedení mé diplomové práce. Děkuji za trpělivost, nasměrování ke zdrojům informací, rady a ochotu pomoci při sebemenším problému.

Rovněž bych ráda poděkovala své rodině za trpělivost a psychickou i finanční podporu a zázemí, které mi poskytovala v průběhu studia.

OBSAH

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	9
2. TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1. Historie homeopatie v České republice	10
2.2. Seznámení s homeopatií a obecné principy	12
2.2.1. <i>Definice</i>	12
2.2.2. <i>Pravidlo podobnosti</i>	13
2.2.3. <i>Potence</i>	15
2.2.4. <i>Provingy</i>	16
2.2.5. <i>Minimální dávka</i>	17
2.3. Homeopatický lék	17
2.3.1. <i>Názvosloví a rozdělení homeopatických léků</i>	17
2.3.2. <i>Výhody homeopatického léku</i>	18
2.3.3. <i>Nevýhody homeopatického léku</i>	18
2.3.4. <i>Kdy můžeme použít homeopatické léky?</i>	19
2.3.5. <i>Kdy nemůžeme použít homeopatické léky?</i>	19
2.3.6. <i>Kdy předepisujeme léky?</i>	19
2.3.7. <i>Komu předepisujeme léky?</i>	20
2.3.8. <i>Dávkování léků a způsob užívání</i>	20
2.3.9. <i>Mechanismus účinku homeopatických léků a homeopatický výzkum</i>	21
2.3.10. <i>Zásady při podávání homeopatického léku</i>	22
2.3.11. <i>Skladování homeopatických léků</i>	22
2.3.12. <i>Dostupnost homeopatických léků</i>	22
2.4. Homeopatická léčba a pacient.....	23
2.4.1. <i>Osobnost jako celek</i>	23
2.4.2. <i>Konstituce a náchylnost</i>	24

2.4.3.	<i>Odebírání případu</i>	24
2.4.3.1.	Výběr správného homeopatického léku	25
2.4.3.2.	Výběr symptomů.....	25
2.4.3.3.	Repertorizace	26
2.4.3.4.	Diferenciace	26
2.4.4.	<i>Výběr potence</i>	26
2.4.5.	<i>Antidotace</i>	27
2.5.	Homeopatická literatura.....	29
2.5.1.	<i>Materia medica</i>	29
2.5.2.	<i>Repertorium</i>	29
2.5.3.	<i>Další odborná literatura</i>	29
2.6.	Homeopatie ve světě a v České republice	31
2.7.	Homeopatie a legislativa.....	34
2.8.	Homeopatické asociace a vzdělávání	35
2.8.1.	<i>Center for Education and Development of Clinical Homeopathy (CEDH)</i> .	35
	Původ	35
	Vznik.....	35
	Činnost	35
	Studijní program	35
	Profil absolventů uváděných institucí.....	35
2.8.2.	<i>Homeopatická lékařská asociace (HLA)</i>	36
	Cíl	36
	Vznik.....	36
	Činnost	36
	Vzdělávání.....	36
	Členství.....	36
2.8.3.	<i>Homeopatická akademie</i>	36
	Vznik.....	36
	Činnost	37
	Profil absolventů uváděných institucí.....	37

2.8.4.	<i>Prague College of Classical Homeopathy (P.C.C.H.)</i>	37
	Vznik.....	37
	Činnost.....	37
	Studijní program.....	38
	Profil absolventů uváděných institucí.....	38
2.8.5.	<i>Homeopatická fakulta</i>	38
	Vznik.....	38
	Činnost.....	39
	Studijní program.....	39
	Profil absolventů uváděných institucí.....	39
2.8.6.	<i>Česká komora klasické homeopatie</i>	39
	Vznik.....	39
	Činnost.....	40
	Studijní program.....	40
	Profil absolventů uváděných institucí.....	40
2.8.7.	<i>Centrum klasickej homeopatie (Slovensko)</i>	41
	Původ.....	41
	Vznik.....	41
	Činnost.....	41
3.	METODICKÁ ČÁST.....	42
3.1.	Popis použité metodiky.....	42
3.1.1.	<i>Tématické okruhy</i>	42
3.2.	Výběr lékařů k průzkumu.....	43
3.3.	Metodika sběru dat.....	43
3.4.	Metodika zpracování dat.....	43
4.	VÝSLEDKY.....	45
4.1.	Vstupní informace.....	45
4.2.	Výpočet četnosti.....	45
4.3.	K jednotlivým tematickým okruhům.....	47
4.3.1.	<i>Zařazení lékaře</i>	47

4.3.1.1.	Pohlaví a věk	47
4.3.1.2.	Specializace lékaře	48
4.3.2.	Vzdělání v homeopatii.....	52
4.3.3.	Jak získali informace o homeopatii	55
4.3.4.	Názor na vzdělávání lékařů v homeopatii.....	57
4.3.5.	Definice homeopatie	59
4.3.6.	Používání homeopatie v praxi	62
4.3.7.	Jak dlouho homeopatii používají.....	64
4.3.8.	Informovanost o homeopatii	65
4.3.9.	Spokojenost s výsledky.....	68
4.3.10.	Osobní hodnocení léčby při využití homeopatie	70
4.3.11.	Podávání informací o léčbě homeopatiky pacientům.....	72
4.3.12.	Zájem pacientů o homeopatickou léčbu	74
4.3.13.	Další získávání informací o homeopaticích	76
4.3.14.	Léčení sebe a vlastní rodiny homeopatiky, výsledky.....	79
4.3.15.	Úhrada homeopatických přípravků zdravotními pojišťovnami.....	81
4.3.16.	Porovnání homeopatické a tradiční medicínské léčby	82
4.3.16.1.	Finanční náklady	82
4.3.16.2.	Délka léčby	83
4.3.16.3.	Délka rekonvalescence	83
4.3.16.4.	Spolupráce s pacientem.....	84
4.3.17.	Postoj kolegů k homeopatii.....	86
4.3.18.	Postoj farmaceutů k homeopatii.....	88
4.3.19.	Postoj pacientů k homeopatii	91
4.3.20.	Dostupnost homeopatických přípravků v České republice.....	93
5.	DISKUZE.....	95
6.	ZÁVĚR.....	98
7.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	101

8. PŘÍLOHY.....	103
Příloha 1: Dotazník.....	103
Příloha 2: Volně prodejné monokomponenty	109
Příloha 3: Monokomponenty vázané na lékařský předpis.....	111
Příloha 4: Volně prodejné polykomponenty.....	113
ABSTRAKT.....	114
SUMMARY.....	115

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Homeopatie je druh alternativní medicíny, kterou se na celém světě zabývá mnoho lékařů. V České republice není tak rozšířený, jako třeba ve Francii a v dalších státech Evropské unie.

V současnosti je homeopatie používána ve více než osmdesáti zemích světa a v některých státech (např. ve Francii, Bulharsku, Indii) je vyučována na lékařských i farmaceutických fakultách a je integrována do systému všeobecného zdravotnictví.

Během svého malého pátrání jsem zjistila, že se u nás homeopatie na vysokých školách nevyučuje jako samostatný předmět. Na některých lékařských fakultách bývá možnost zapsat si předmět alternativní (komplementární) medicína, ve kterém se o homeopatii pojednává např. 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy.

Na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové je nabízena jako doporučený volitelný předmět Technologie homeopatických přípravků ve 4. úseku studia.

Výše uvedené téma jsem si vybrala proto, že mě zajímá, jak je rozšířená léčba homeopatickými přípravky mezi českými lékaři a lékařkami (dále pouze lékaři). Uložila jsem si zjistit, jakým způsobem se čeští lékaři dostali k provozování homeopatické praxe, kdy se o homeopatii jako léčebné metodě dozvěděli a kde se dovzdělávali v tomto oboru, poněvadž během svých vysokoškolských studií se jí nevěnovali. V širším kontextu jsem chtěla podchytit postoj českých lékařů k této metodě a ujasnit si, jak široce ji používají či nepoužívají, jak jsou spokojeni s dosaženými výsledky a s jakými postoji se setkávají u odborné zdravotnické veřejnosti.

Uvedená fakta jsem se pokusila shromáždit a vyhodnotit pomocí dotazníku, který je v plném znění uveden jako příloha mé diplomové práce. Dotazník obsahuje 20 otázek. Možnost vyplnit tento dotazník měli lékaři z celé České republiky. Nejvíce mě zajímalo a hlavním cílem moji diplomové práce bylo zjistit, zda lékaři u nás homeopatií léčí a považují ji za druh medicíny anebo ji hodnotí jen jako léčbu na principu „placebo“ efektu.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Historie homeopatie v České republice

„Přestože lze dohledat doklady o tom, že homeopatie byla používána na území České republiky i před druhou světovou válkou, padesátá léta bohužel v tomto směru znamenala úplný útlum veškerých aktivit.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„V té době homeopatika používalo jen několik málo lidí, kteří si nechávali homeopatika dovážet ze zahraničí. Šlo však spíše o **léčitelství**. Neexistovala žádná homeopatická společnost, nebyla možnost se v alternativní medicíně vzdělávat.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„Homeopatie byla tehdejším politickým vedením postavena mimo rámec oficiální medicíny a na rozdíl od jiných zemí se tak lékaři ani lékárníci neměli možnost dozvědět nic o její existenci, natož o jejich principech.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

V České republice až **do roku 1989** zcela chyběla literatura a až na výjimky i informovaní odborníci. (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„Teprve **v devadesátých letech** nastal v některých případech až překotný informační boom a homeopatie byla objevena i na poli české medicíny. Do České republiky začaly proudit informace zejména z Francie, Rakouska a Německa (tedy evropských zemí, kde je homeopatie vůbec nejrozvinutější), objevovala se i díla anglické homeopatické školy, později také holandské a indické. Homeopatie přirozeně oslovila mnoho lékařů, kteří cítili některé limity klasické medicíny a chtěli své terapeutické možnosti obohatit o nové přístupy, šetrné k lidskému organismu a využívající přirozených sil těla k uzdravení.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„Homeopatie narážela a stále naráží (stejně jako v ostatních zemích) na nesouhlas určité části lékařů a vědců, kteří její metody považují za vědecky nedostatečně průkazné.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„Přes všechny potíže vzniká v devadesátých letech **první lékařská homeopatická společnost**, na Státním ústavu pro kontrolu léčiv jsou registrována první homeopatika, pořádají se první odborné **kurzy** a **školení**. Od roku 1991 v České republice působí CEDH, mezinárodní škola klinické homeopatie, která působí v 17 zemích světa a partnersky spolupracuje s 15 různými univerzitami. Za dobu

své existence v České republice bylo v rámci této školy vyškoleni již **3 800 lékařů**, další lékaři a lékárníci získali vzdělání v jiných kurzech, zejména rakouské či anglické homeopatické školy.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„Na území České republiky se setkává **mnoho směrů homeopatie**, zejména škola francouzská, rakouská a německá, anglická (často také označovaná za klasickou či konstituční homeopatii), dále pak škola holandská a indická. Přestože jednotlivé školy homeopatie přistupují k některým skutečnostem poněkud odlišným způsobem, základní principy homeopatie a používané léky zůstávají vždy stejné. V poslední době navíc můžeme pozorovat stále užší **spolupráci** mezi jednotlivými skupinami homeopatů **v mezinárodním měřítku**, která by měla přispívat k neustálému obohacování homeopatie a vést k jejímu dokonalejšímu zapojení mezi léčebné možnosti moderní medicíny.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009)

„Přestože jsou homeopatické přípravky v lékárnách k dispozici bez lékařského předpisu, **od roku 2001** není možné na jejich obalu uvádět oblast použití léku, což pacientům dodnes ztěžuje situaci při jejich užívání.“ (Historie homeopatie v ČR, 2009-2011)

„Po roce 1989 se začala homeopatie u nás znovu praktikovat a rychle si získala mnoho příznivců. Roku 1990 byla založena ČMHS-Českomoravská homeopatická společnost. O rok později byl uspořádán první homeopatický kurz. V roce 1991 byla tehdejším ministerstvem zdravotnictví homeopatie prohlášena vedle akupunktury za lékařskou metodu a Českomoravská homeopatická společnost byla řádně přijata do České lékařské společnosti ČLS JEP.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„V letech 1992-1994 se v Brně uskutečnil dvouletý homeopatický kurz, kde vyučovali lékaři britské LSCH – London School of Classical Homeopathy. Na to navazovaly další dvouleté kurzy.“

„Roku 1993 vydala ČLS JEP prohlášení, že homeopatii smí vykonávat pouze lékaři s příslušným vzděláním a oprávněním. Téhož roku byly poprvé organizovány homeopatické kurzy londýnské Faculty of Homeopathy v Praze.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„Postupně se začal z řad lékařů a vědy zvyšovat nátlak na vystoupení ČMHS z České lékařské společnosti Jana E. Purkyně. Vyvrcholením sporů bylo vyloučení z ČLS JEP roku 1996. ČMHS podala odvolání až k nejvyššímu soudu

do Štrasburku. Byla založena **Česká lékařská homeopatická společnost.**“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„Homeopatikum je definováno jako lék od roku 1998, kdy byl vydán nový zákon o léčivech.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„V současné době existuje několik společností poskytujících homeopatické vzdělání. Mezi ně patří Česká škola klasické homeopatie, Česká komora klasické homeopatie, Česká lékařská homeopatická společnost, společnost Alternativa, aj. Kurzy probíhají jak v Praze, tak v Brně a jsou určeny lékařům, lékárníkům, léčitelům ale i laikům.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„ V roce 2000 byla založena pro potřeby vzdělávání Homeopatická fakulta s klinikou s.r.o.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„Požadavky na vzdělání homeopata určuje Evropská rada pro klasickou homeopatii a Česká komora klasické homeopatie, která uděluje akreditaci k výuce. Společnosti tak zajišťují profesní způsobilost a dohlíží nad dodržováním etického kodexu v jednotlivých členských organizacích. Výuka musí probíhat nejméně 400 hodin, z nichž 200 hodin by měla činit praktická výuka. Ve studiu musí být vždy zahrnuty základy medicínských znalostí.“ (Homeopatie v ČR, 2009)

„Česká komora klasické homeopatie zavedla nový statut „**registrovaný homeopat**“ k zajištění vysokého standardu odbornosti. Registrovaný homeopat absolvoval nejméně 400 hodin teoretické výuky a 200 hodin praktické výuky homeopatie, souhlasí s dodržováním etického kodexu homeopatie. Musí ovládat více způsobu léčby klasické homeopatie. Pokud není lékař, musí registrovaný homeopat studovat nejméně 300 hodin medicínské základní obory – anatomii, fyziologii, patologii, farmakologii. Zavazuje se k podávání jednoho léku, nekombinuje naráz různé homeopatické přípravky. (Homeopatie v ČR, 2009)

2.2. Seznámení s homeopatií a obecné principy

2.2.1. Definice

„Homeopatie je především LÉČEBNOU METODOU, která klinicky využívá FENOMÉNU PODOBNOSTI a která používá léčivých látek V MALÝCH NEBO INFINITEZIMÁLNÍCH MNOŽSTVÍCH.“ (Jouanny, 1995)

„Srozumitelnost této definice ještě vyžaduje vysvětlení výrazu „fenomén, neboli pravidlo podobnosti“.“ (Jouanny, 1995)

2.2.2. Pravidlo podobnosti

„Jedná se o konstatování fyziologické skutečnosti, které si povšiml již Hippokrates a jeho škola pět století před naším letopočtem.“ (Jouanny, 1995)

Podle pokusu Samuela Hahnemanna (zakladatele novodobé evropské homeopatie) s *Cinchonou* by bylo možné založit léčení na odlišném principu. Hahnemann patrně znal Hippokratovo dílo o léčení „podobným“, a tudíž pro něj muselo být úžasné, když svými dalšími pokusy platnost tohoto principu potvrdil. (Castro, 1990)

„Hahnemann vyjádřil tento princip větou „*similia similibus curentur*“ neboli „podobné léčí podobné“. Tento princip se stal prvním zákonem systému léčení, který Hahnemann nazval „homeopatie“ – z řeckého *homoios* (podobný) a *pathos* (utrpení či nemoc). Chtěl tím tento systém léčení odlišit od klasické medicíny, kterou nazýval „alopatie“, což znamená „opačná nemoc“.“ (Castro, 1990)

„Na tomto principu je založen první homeopatický zákon, který praví, že jakákoli substance, která může vyvolat nemoc, dokáže tuto nemoc také vyléčit. Jinými slovy jakákoli látka, která je schopna u zdravého člověka vyvolat symptomy nemoci, dokáže tyto symptomy u nemocného člověka vyléčit.“ (Castro, 1990)

„Pojmem „symptom“ jsou v homeopatii míněny změny, které mohou nějakým způsobem souviset s určitou nemocí nebo pocitem vnitřní nevyrovnanosti a které jsou vnějším vyjádřením tohoto stavu. Symptomy pociťuje pacient (subjektivní) nebo pozoruje homeopat (objektivní).“ (Castro, 1990)

„Jelikož se tato hypotéza při používání dostatečně malých dávek ověřuje pravidelně, lze konstatovat, že již není hypotézou, nýbrž přírodním jevem, z oblasti obecné biologie, který nazýváme „PRAVIDLEM PODOBNOSTI“ a které můžeme shrnout do tří postulátů.“ (Jouanny, 1995)

PRVNÍ POSTULÁT:

„Každá farmakodynamicky aktivní látka vyvolává u zdravého a citlivého jedince souhrn příznaků, který je pro ni charakteristický. To je závěr vyplývající z pokusů na zdravých jedincích.“ (Jouanny, 1995)

DRUHÝ POSTULÁT:

„Každý nemocný vykazuje **souhrn chorobných příznaků**, který je charakteristický pro danou nemoc.“ (Jouanny, 1995)

„Toto tvrzení by bylo možno považovat za naprostou samozřejmost, ale Hahnemann dodává: **„Chorobné příznaky je nutno definovat jako souhrn změn ve způsobu cítění a jednání nemocného v důsledku jeho onemocnění.“**“ (Jouanny, 1995)

TŘETÍ POSTULÁT:

„K uzdravení, objektivizovanému vymizením, chorobných příznaků, může dojít předepsáním nízkých nebo infinitezimálních dávek látky, jejíž příznaky v pokuse na zdravém jsou obdobné příznakům nemocného.“ (Jouanny, 1995)

„A tak jsme došli až do okamžiku, kdy se zrodila homeopatie. Jsme na samém počátku XIX. století. Hahnemann strávil více než deset let pozorováním a experimentováním, aby došel k těmto závěrům, shrnutým do několika vět moderního jazyka.“ (Jouanny, 1995)

„Je to zcela jednoduše **léčebná metoda, vycházející z nejčistší tradice experimentální medicíny** – a to dávno před Claudem Bernardem - neboť prvotní byla **objektivní fakta**, která způsobila zrod určité **myšlenky**. Ta se pak stala podkladem **experimentální činnosti** a tato zpětně **potvrdila platnost iniciální myšlenky**.“ (Jouanny, 1995)

„**Tato terapeutická metoda spočívá v podávání nízkých či infinitezimálních dávek takové látky nemocnému jedinci, jejíž experimentálně získané příznaky v pokuse na zdravém jsou podobné příznakům nemocného.**“ (Jouanny, 1995)

„Je to technika, která může překvapit čtenáře zvyklého na metody klasické medicíny, neboť:

- u nemocného, který trpí nepříjemnou symptomatologií (horečky, bolesti, křeče, kašel atd.) se školní lékař snaží tyto příznaky **chemicky potlačit** pomocí antipyretik, analgetik, spasmolytik atd.;
- pokud víme, že je nemoc způsobena nějakým mikroblem, parazitem atd. snažíme se jej **chemicky zničit**;
- pokud je za vznik příznaků zodpovědný nějaký metabolit (histamin u alergických projevů, serotonin u některých migrén atd.), je snaha **zvládnout chemicky přemíru těchto metabolitů** nebo jejich působení pomocí anti-histaminik, antiserotoninu atd.;

- jestliže je dotyčné onemocnění naopak způsobeno zvýšením hladiny nějaké fyziologické látky (kyseliny močové, lipidů, triglyceridů, cholesterolu atd.), znovu je zde snaha **chemicky přemoci** jejich nadbytek pomocí antiuratik atd.;
- a pokud je nemoc naopak způsobena snížením hladiny nějaké fyziologické substance, snažíme se ji nahradit dodáváním elektrolytů, hormonů, syntetických produktů atd.“ (Jouanny, 1995)

2.2.3. Potence

Hahnemanna znepokojovalo, že ředěné léky, které používal, měly vedlejší účinky. „Chtěl tyto vedlejší účinky minimalizovat, a tak dělal pokusy se stále menšími a menšími dávkami léků. Zjistil však, že když lék zředil do té míry, že neměl žádné vedlejší účinky, neměl pak ani léčivý účinek. Proto vyvinul nový způsob ředění. Místo aby látku jen obyčejně zamíchal, po každém ředění ji energicky protřepával.“ Tento proces nazval „třepáním“ (potenciací) a výsledný lék označil jako „potencovaný“. (Castro, 1990)

Kromě toho, že lék vyrobený tímto novým postupem neměl žádné vedlejší účinky, Hahnemann zjistil, že čím více ho naředil (a následně protřepával), tím účinněji lék působil. „Domníval se, že při třepání se z látky uvolňuje jistá síla či energie (při čemž dochází k jistému „otiskování“ do rozpouštědla – tedy do alkoholu nebo vody) a toxické účinky se ztratí.“ (Castro, 1990)

„Hahnemann označoval potencované léky číslem podle toho, kolikrát prováděl ředění. Šestkrát ředěný lék (při každém ředění použil jeden díl roztoku a 99 dílů alkoholu) se tedy nazýval 6C (viz str. 30 Kompletní příručka Homeopatické léčby). Zpočátku předepisoval léky naředěné do šesté potence, potom začal experimentovat s vyššími ředěními a zjistil, že takto naředěné léky jsou dokonce ještě účinnější. Hahnemann předepisoval léky do třicáté potence, jeho pokračovatelé však používali ještě vyšší ředění.“ (Castro, 1990)

„Při homeopatickém ředění látek se používají dvě různé řady, decimální a centezimální. V obou případech se výchozí roztok připravuje tak, že se daná substance jistou dobu maceruje v alkoholu a pak se scedí. Tato výchozí kapalina se nazývá „tinktura“ nebo „matečná tinktura“.“ (Castro, 1990)

2.2.4. Provingy

„Proving“ je metoda, kterou se v homeopatii testují substance, aby se zjistil „obraz symptomů“. První proving provedl S. Hahnemann v roce 1790 (viz strana 15 Kompletní příručka Homeopatické léčby), od té doby byly provedeny stovky provingů a jejich výsledky byly utříděny a zaznamenány do velkých *Materií medic.*“ (Castro, 1990). Takzvaná *Materie medica* je významově podobná Lékopisu, ovšem pro oblast homeopatie.

„V současné době se při provingu nových potenciálních léků postupuje podle pravidel dvojitého slepého pokusu. Zdraví dobrovolníci jsou rozděleni do dvou skupin, jedné skupině je podána neznámá substance a druhá skupina dostane placebo.“ Během testování ani vedoucí provingu neví, co bylo komu podáno. „Někdy se léky zkoušejí ve zředěné – potencované – formě, nebo pokud nejsou jedovaté, je podána dávka surové substance (v „matečné tinktuře“). Když se lidé, kteří vykazovali nějaké symptomy, cítí opět zcela zdraví, je proving skončen a sepisují se výsledky. Pouze jistá část lidí je vnímavá k jakékoli substanci, stejně jako je tomu u nemocí. Veškeré symptomy – tělesné, emocionální a mentální – se velice přesně a podrobně zaznamenají, potom se schematicky uspořádají a vyhledají se společné znaky.“ (Castro, 1990)

„Kromě symptomů, které byly během let cíleně zaznamenány homeopaty při provingu, se berou v úvahu ještě symptomy získané dvěma dalšími způsoby: **Náhodné provingy** jsou bohatým zdrojem cenných informací, které by jiným způsobem nebylo možné získat. Substance jako rulík zlomocný, hadí jed, bolehlav a mnoho jiných jsou velice cenné: díky tomu, že vyvolávají neobyčejně závažné stavy, dokážou tyto stavy také léčit.“ (Castro, 1990)

„Když chtějí homeopaté doplnit do *Materie medicy* obrazy jedovatých léků jako je například *Belladonna* (rulík zlomocný) nebo *Lachesis* (hadí jed), vycházejí z podrobného popisu příznaků při náhodných otravách. Mnoho užitečných informací získali homeopaté také studiem příznaků úmyslných otrav, například otravy Sokrata bolehlavem (lék *Conium*).“ (Castro, 1990)

„**Vyléčené symptomy.** Po úspěšném předepsání se zaznamenávají příznaky, které lék vyléčil, přestože nebyly popisovány při úmyslných ani náhodných provingích. Pokud nějaký lék u mnoha lidí pravidelně léčí určité symptomy, doplní se tyto příznaky do obrazu léku.“ (Castro, 1990)

2.2.5. *Minimální dávka*

Čím více látku naředíme a (energicky) protřepáme, tím má vyrobený lék silnější účinky. „Tato myšlenka – tak zvané infinitezimální ředění – je jednou z největších překážek, kvůli nimž nedokáže tradičně vzdělaný vědecky smýšlející člověk homeopatii přijmout.“ Dá se říci, že ti, kdo homeopatii nevěří, musí vidět, jak funguje, aby ji dokázali přijmout. „Žádná byt' sebedokonalejší teorie není přijatelná bez nějakého hmatatelného důkazu. Lidem, pro které je toto pojetí nepochopitelné, připadá směšné, že by roztok mořské soli naředěný tak silně, že vlastně už vůbec žádnou sůl neobsahuje, mohl vyléčit řadu nejrůznějších obtíží od oparů přes sennou rýmu a bolesti hlavy až po deprese (viz *Natrum muriaticum*, str. 191 Kompletní příručky Homeopatické léčby).“ (Castro, 1990)

„Z logického hlediska se opravdu zdá nepravděpodobné, že látka, která může v surové formě zapříčinit vysoký krevní tlak, by se po tolikanásobném naředění mohla stát vysoce účinným lékem na stejnou nemoc.“ (Castro, 1990)

„Jeden farmakologický zákon praví, že ačkoli může jed ve velké dávce usmrtit, v menší dávce už jen paralyzuje a ve velmi malé dávce dokonce stejné životní funkce stimuluje.“ (Castro, 1990)

Podle jedné z teorií vytváří jistou elektrochemickou strukturu, která se uloží v rozpouštědle a potom se jako tekutý krystal šíří tělními tekutinami. „Podle jiné hypotézy se při ředění spustí proces elektromagnetického otiskování, který přímo ovlivňuje elektromagnetické pole těla.“ (Castro, 1990)

2.3. Homeopatický lék

2.3.1. *Názvosloví a rozdělení homeopatických léků*

„Z předchozích odstavců se již dalo vyčíst, že homeopatický lék nese latinský název vstupní suroviny, ze které byl vyroben. Tato skutečnost samozřejmě významně usnadňuje komunikaci mezi homeopaty, neboť jde o označení platné a srozumitelné na celém světě. Stejně tak již rozumíme tomu, co se skrývá za číslem a údajem CH, které figurují za názvem léku.“ (Rýc, Cousset, 1995)

„*Arnica montana 5 CH* tedy označuje homeopatický lék vyrobený z prhy horské, pětkrát ředěný a dynamizovaný setinnou metodou dle Hahnemanna.“ (Rýc, Cousset, 1995)

„Homeopaté mají ve zvyku tyto latinsky označené léky nazývat souhrnně „monokomponenty“ neboli „monokompozity“, neboť jsou připraveny z jediné vstupní suroviny. Vedle nich se lze setkat i s tzv. „homeopatickými specialitami, které se někdy označují jako „polykompozitní“ nebo „polykomponentní“ léky a které vznikly smícháním několika monokompozitů do jedné lékové formy.“ (Rýc, Cousset, 1995)

„Monokompozitní léky se pak ještě dále dělí na tzv. symptomatické (většina z nich je citována v této knize Homeopatie pro každý den), jejichž základní úlohou je léčit příznaky akutních chorob, a terénní, které předepisuje výhradně lékař-homeopat k léčbě chronických nebo opakujících se onemocnění.“ „Přesný opak platí pro terénní léky, jejichž výběr vyžaduje daleko komplexnější studium pacienta, tedy nejenom jeho nemocného ústrojí. Jde tedy o složité nalezení jakési „shody na druhou“, která odpovídá podobnosti na všech úrovních (všechna ústrojí, psychické a charakterové znaky, tělesné charakteristiky, předchorobí pacienta i jeho rodiny atd.). K výběru terénních homeopatik je oprávněn pouze erudovaný lékař – homeopat. Pro tyto dva druhy léků platí následující pravidlo: Pouze symptomatické monokompozitní léky mohou léčit akutní choroby a pouze terénní monokompozitní léky mohou léčit chronické choroby.“ (Rýc, Cousset, 1995)

2.3.2. Výhody homeopatického léku

- a) „není toxický
- b) nemá vedlejší účinky
- c) nevzniká na něj závislost
- d) je vhodný pro všechny věkové skupiny, včetně těhotných žen, novorozenců i starých lidí
- e) homeopatické léky je možné kombinovat s klasickými léky, účinky se nijak neovlivňují“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.3.3. Nevýhody homeopatického léku

„Všechna homeopatika obsahují cukr, proto je vhodné u diabetických pacientů použít lihové kapky nebo ředit homeopatický lék ve vodě (viz dávkování léku u novorozenců a kojenců). Ale ani u diabetika, který používá homeopatika v granulích s obsahem cukru, nedochází při běžném dávkování ke zvýšení hladiny krevního cukru.“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.3.4. Kdy můžeme použít homeopatické léky?

- a) „homeopatie pomáhá ve všech akutních stavech, kromě stavů život ohrožujících, které patří do péče rychlé záchranné služby
- b) homeopatické léky používáme také jako léky akutního zhoršení i u chronických nemocí
- c) homeopatické léky používáme jako pomocné léky i u závažných diagnóz“
(Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.3.5. Kdy nemůžeme použít homeopatické léky?

- a) „u akutních, život ohrožujících stavů (včetně otrav, úrazů, náhlých chirurgických příhod)
- b) v situacích, kdy selhává oběh a dýchací systém
- c) u těžkých orgánových postižení“

V případě, že není jasné, zda lze momentální zdravotní obtíže léčit pomocí homeopatie, je doporučováno kontaktovat lékaře homeopata. U závažnějších, a zvláště chronických onemocnění je vždy vhodné, aby pacienta léčil zkušený lékař homeopat. (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.3.6. Kdy předepisujeme léky?

Pokud po odebrání případu není zcela zřetelné, jaký lék by měl být pacientovi podán, tj. pokud není žádný lék výrazně indikován, pak je vhodné žádný lék nepředepsat. (Castro, 1990)

Při homeopatické samoléčbě u pacienta, který je v péči profesionálního homeopata, je nezbytně nutné podání léku s tímto homeopatem předem prokonzultovat. Je lepší nepodat žádný lék než riskovat, že se zasáhne do léčby pacienta ve stavu tzv. homeopatického zhoršení. (Castro, 1990)

Homeopatické zhoršení je zhoršení symptomů, ke kterému může dojít po podání konstitučního léku. Buď se mohou zhoršit pacientovy současné symptomy nebo se dočasně objeví nějaký starý symptom nebo se pacient může zhoršit na mentálně-emocionální úrovni. Dochází k němu častěji po podání vyšších potencií. (Castro, 1990)

2.3.7. Komu předepisujeme léky?

„Kojenci a děti reagují na homeopatickou léčbu velmi dobře. U větších dětí je vždycky vhodné se zeptat, jestli nějaký lék vůbec potřebují – zda potřebují pomoci, aby se cítily lépe. Každý člověk má schopnost vyléčit se sám, homeopatický lék nás na zdroj této energie pouze napojí.“ (Castro, 1990)

Při předepisování dospělým je nutné mít na paměti následující pravidlo: předepisovat pouze tehdy, když o to daná osoba požádá. „Je naprosto v pořádku, když někomu nabídnete pomoc a tím celá záležitost skončí, horší by bylo, kdybyste si začali myslet, že musíte každého vyléčit ze všech neduhů. Pokud za vámi někdo přijde, je to něco jiného. Co nejpečlivěji odeberte případ a zjistěte, zda můžete pro pacienta něco udělat.“ (Castro, 1990)

Chcete-li předepsat sami sobě, snažte se vždycky vybraný lék prodiskutovat s někým známým, abyste se přesvědčili, že se při posuzování stavu vlastního těla a myslí nemýlíte. (Castro, 1990)

2.3.8. Dávkování léků a způsob užívání

„Dávkování konkrétních léků je vždy uvedeno v jednotlivých kapitolách knihy *Poznáváme homeopatii*. Obecně znamená: jedna dávka léku = 5 granulí.“

„Četnost dávek závisí na intenzitě obtíží. Čím akutnější je stav, tím častěji lék podáváme – např. při teplotě každou hodinu jednu dávku, při průjmu po každé stolici, při kašli po každém záchvatu kašle.“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Při běžném nachlazení podáváme lék čtyřikrát denně, při bolestech můžeme zvýšit dávkování i jedenkrát za čtvrt hodiny do ústupu bolesti. Pak podáváme lék ještě několikrát v průběhu následujících hodin, a pokud se příznaky znovu neobjeví, lék postupně vysadíme.“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Léky se rozpouštějí v ústech, v určitém časovém odstupu od jídla (15-20 minut). Léčivo se dostává do kontaktu s ústní sliznicí a je vhodné, aby ústa byla čistá (bez přítomnosti některých aromatických látek, jako např. mentol, káva, tabák).“

Při podávání léků novorozencům a kojencům granule léku rozpustíme v malém množství vody (10 granulí na 1 dcl kojenecké převařené vody) a podáváme dítěti po lžičkách v doporučených intervalech (1 dávka = 1 lžička, případně 2-5 ml injekční stříkačka).

Každý den naředíme nový roztok a uchováváme při snížené teplotě. (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.3.9. Mechanismus účinku homeopatických léků a homeopatický výzkum

„Uvědomíme-li si matematickou skutečnost, že ředění 9 CH odpovídá koncentraci 10^{-18} , zjistíme, že je téměř vyloučeno, aby tyto léky účinkovaly chemicky, neboť se koncentrací výchozí látky zpravidla blíží (5 a 9 CH) nebo dokonce překračují (15 a 30 CH) tzv. Avogadrův limit, který matematicko-fyzikálně vymezuje možnost existence alespoň jedné molekuly výchozí látky v extrémním ředění.“ (Rýc, Cousset, 1995)

Výše popsaná skutečnost má dva praktické následky:

- 1) „Homeopatický lék nepůsobí a ani nemůže působit chemicky, což vysvětluje jeho neškodnost, absenci vedlejších účinků a bezpečnost.“ (Rýc, Cousset, 1995)
- 2) Homeopatický lék je – díky specifické přípravě – nositelem informace, která má při dodržení pravidla podobnosti schopnost stimulovat vlastní obranné pochody organismu. (Rýc, Cousset, 1995)

„Z výše uvedených důvodů je pak více než zřejmé, že nikdo nemusí mít žádnou obavu ani z těch homeopatických léků, jejichž vstupní surovina nese mnohdy vysloveně děsivý název (*Belladonna*, *Mercurius*, *Arsenicum* apod.). Pokud by totiž homeopatickou granuli kteréhokoli z těchto léků dostala k dispozici nejmodernější analytická laboratoř na světě, přece by se jí – díky vysokému zředění – nepodařilo chemicky zjistit nic jiného než neutrální nosič, kterým je prostý cukr.“ (Rýc, Cousset, 1995)

„V současné době existuje na světě celá řada vědeckých prací, které prokazatelně dokazují účinnost vysokých homeopatických ředění.“ Jejich existence pak vysvětluje, proč je v Evropě homeopatie čím dál více integrována do řádné medicíny, proč se přednáší na lékařských a farmaceutických fakultách a proč je homeopatický lék v řadě zemí alespoň částečně hrazen ekvivalentem naší Všeobecné zdravotní pojišťovny (Francie, Velká Británie, Benelux a další). (Rýc, Cousset, 1995)

Je třeba připustit, že o skutečném mechanismu účinku toho víme zatím pouze, že to „funguje“, aniž bychom byli schopni doložit, jakým způsobem. Poslední dobou vznikají první vědecké práce ukazující patrně na elektromagnetické změny, které ředění a dynamizace navozují. (Rýc, Cousset, 1995)

2.3.10. Zásady při podávání homeopatického léku

- „Při zlepšení přestaňte lék podávat“
- „Objeví-li se opět stejné symptomy, podejte lék znovu – tj. opakujte podle potřeby.“
- „Pokud po podání šesti dávek nedojde k žádné reakci, přestaňte lék podávat a případ přehodnoťte nebo se s někým poraďte.“
- „Změní-li se obraz symptomů, změňte lék.“
- „Pokud je pacient v péči jiného homeopata, před podáním léku se s ním poraďte (nejedná-li se o naléhavý případ).“ (Castro, 1990)

2.3.11. Skladování homeopatických léků

Homeopatické léky je možné skladovat velice dlouho, aniž by se snížila jejich účinnost. Je zapotřebí skladovat je bez přístupu světla na chladném (teplota nesmí přesáhnout 40 °C) a suchém místě, víčka musí být těsně uzavřená. Nesmí být v blízkosti silně aromatických látek, protože silná vůně či zápach účinnost homeopatických léků snižuje. Proto není vhodné skladovat je v koupelně ve skřínce společně s parfémami, sirupy na kašel apod. (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Na skladování lahvíček s homeopatiky je vhodná třeba plastová krabice s těsně uzavíratelným víkem, například krabice od zmrzliny.“ Rovněž je možné zakoupit speciální dózy, které jsou v mnoha lékárnách k dostání v různém provedení. (Castro, 1990)

Všechny léky je samozřejmě třeba uchovávat mimo dosah dětí. „Jedna dávka je jedna dávka, bez ohledu na to, zda se jedná o jednu pilulku nebo o jednu lahvičku. Sníte-li celou lahvičku globulí *Chamomilla 6*, bude to mít stejný efekt jako byste snědli jedinou globuli.“ (Castro, 1990)

2.3.12. Dostupnost homeopatických léků

Homeopatické léky jsou k dostání v lékárnách a zdravotní pojišťovny je nehradí. V Příloze 2 jsou uvedeny jednosložkové přípravky, které jsou volně prodejné.

Některé další homeopatické léky jsou pouze na lékařský předpis viz *Příloha 3*. (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.4. Homeopatická léčba a pacient

„Do ordinace lékaře homeopata přicházejí pacienti všech věkových skupin.“ Velkou část tvoří děti, jejichž rodiče hledají účinnou léčbu řady onemocnění, zvláště pokud klasická léčba nepřinesla očekávané výsledky. „Často jde o výsevy ekzému, opakující se záněty dýchacích cest, poruchy spánku, chování aj. Výsledky homeopatické léčby rodiče přesvědčují o její efektivitě a logicky pak u běžných onemocnění dávají přednost této podněcující léčbě.“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Je ale třeba zdůraznit, že dobrý lékař, věnující se homeopatii, ji nedoporučuje vždy jako jedinou a exkluzivní léčbu. U každého onemocnění se na základě kvalitního vyšetření rozhodne, jakou léčebnou strategii zvolí (homeopatické léky, „klasické“ léky, popř. jejich kombinace).“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

2.4.1. Osobnost jako celek

„Idea léčení „osobnosti jako celku“ je základní součástí klasické homeopatie. Podstatou tohoto přístupu je myšlenka, že symptomy, nemoci či bolesti neexistují samy o sobě, ale odrážejí způsob, jakým se osobnost jako celek vyrovnává se stresem. Bere se v úvahu celá osobnost – ne pouze hmotné tělo, ale také „tělo“ mentální a emocionální. Homeopat musí proniknout hlouběji než pouze k nemoci, která se projevuje navenek, k chorobě označované jménem (například „angína“, „migrény“ nebo „otrava potravinami“). Musí vidět „totalitu symptomů“ daného člověka.“ (Castro, 1990)

„Homeopat předepisuje pro každého člověka individuálně lék, který mu přesně „sedne“ – podobně jako oblek šitý u krejčího.“ (Castro, 1990)

Předepsat lék na jeden symptom je možné pouze tehdy, pokud se jedná o předepsání v rámci první pomoci, například na omrzliny nebo vředy v ústech. „V každém případě je však vhodnější najít lék, který pokrývá totalitu symptomů, vzít v úvahu maximálně možný počet dílků skládky.“ Pokud je lékař schopen umístit a složit k sobě větší počet dílků (viz „Obraz symptomů“ a „Výběr léku“,

str. 42 a 46 Kompletní příručka homeopatické léčby), dokážete si pak dát dohromady celý obraz a přiřadit mu odpovídající lék. (Castro, 1990)

2.4.2. Konstituce a náchyllost

„George Vithouklas v knize *Homeopatická věda* definuje konstitucí jako „dědičnou genetickou výbavu ovlivněnou či modifikovanou prostředím“, tedy jako základní strukturu osobností – zdravotní stav a povahu. V podstatě je tedy silná konstituce taková, která dokáže snést značnou zátěž, aniž by onemocněla. Slabá konstituce má zvýšenou náchyllost k nemoci.“ (Castro, 1990)

Náchyllost tedy vyjadřuje, do jaké míry je člověk zranitelný vnějšími vlivy. (Castro, 1990)

S touto skutečností operují všechna odvětví alternativní medicíny. „Mnozí lidé přicházejí k homeopatovi na „konstituční léčbu“ – jinými slovy chtějí zlepšit svůj celkový zdravotní stav dříve, než onemocní. Význam konstituční léčby spočívá v tom, že posiluje slabou konstituci a snižuje náchyllost k nemoci.“ Je to postup preventivní. (Castro, 1990)

Homeopatické léky působí jako katalyzátor, energie léku stimuluje imunitní systém či obranný mechanismus tak, aby se uzdravil sám. Nepotlačují obranný mechanismus, a tudíž nedochází k jeho oslabení. K čemuž dochází při podávání alopatických léků. Správná homeopatická léčba nejen zmírní symptomy, ale také uvede pacienta do celkově harmonického stavu. Sami pacienti tuto skutečnost často popisují tím, že říkají, že už se dlouho necítili tak dobře. (Castro, 1990)

2.4.3. Odebírání případu

K homeopatickému léčení v lékařské ordinaci i k samoléčbě je potřebné naučit se správně odebrat případ a vyhledat nejvhodnější lék. „Na trhu je k dostání spousta knih, které popisují „symptomatický přístup“, kdy se lék volí pouze na základě jednoho symptomu nebo jedné obtíže.“ Klasičtější přístup se podrobněji zabývá celou osobností pacienta. (Castro, 1990)

„Pokud onemocníte a budete chtít najít vhodný lék sami sobě, řiďte se stejnými principy, ale mějte stále na paměti, že při posuzování svých vlastních symptomů člověk těžko dokáže být objektivní – a díky tomu můžeme dospět ke špatnému léku. Můžete se například uvnitř cítit normálně a zcela klidní, kdežto všem ostatním kolem vás bude připadat, že jste výrazně podráždění a vznětliví, nebo můžete

zapomenout, že jste den před tím, než jste onemocněli, promokli na kůži.“ (Castro, 1990)

2.4.3.1. Výběr správného homeopatického léku

„Homeopatické léky vybíráme podle souhrnu všech potíží, které v daném období nemocného trápí. Jedná se nejen o fyzické příznaky (bolesti v krku, říhání, svědění, teplota aj.), ale i o tzv. modalitu (pod tímto pojmem se skrývá individuální reaktivita pacienta - např. zlepšení bolesti v krku studenými nápoji nebo svědění ustupující v horké vodě). Celkový obraz pacienta je nutné pro výběr léku doplnit i jeho náladou a momentálním celkovým stavem (únava, plačtivost, úzkost – tzn. všemi změnami, kterými se odlišuje od své normy).“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Lék, který vybíráme, je vždy svým obrazem nejpodobnější potížím pacienta. Čím větší podobnost, tím větší a rychlejší bude efekt léku.“ (Formánková, Kabelková, Ludvíková, 2008)

„Pokud jste případ již odebrali (zaznamenali jste si symptomy pacienta), postupujte při výběru léku následujícím způsobem: vyberte vhodné symptomy, zrepertorizujte je a proveďte diferenciaci.“ (Castro, 1990)

2.4.3.2. Výběr symptomů

„Projděte si celý případ a podtrhněte si všechny výrazné a silně vyjádřené symptomy. Pro začátek je lepší nechat vágní a nejasné symptomy stranou, pokud však budete na konci zvažovat dva či více léků, mohou vám pomoci při rozhodování. Máte-li však možnost předepsat lék pouze na základě výrazných symptomů, bude předepsaný lék s větší pravděpodobností účinný.“ (Castro, 1990)

„K úspěšnému předepsání je třeba přinejmenším po jednom symptomu z každé z hlavních kategorií – z generálií, tělesných symptomů a mentálních a emocionálních symptomů. Pokud z každé z těchto kategorií vezmete alespoň jeden symptom, dospějete k léku, který bude s velkou pravděpodobností účinný. Přidáte-li symptom související se stresem, můžete si být předepsáním ještě jistější atd. Jinými slovy, čím více symptomů zapadá do obrazu léku, tím lépe.“ (Castro, 1990)

„Symptomy si sepiště na zvláštní list papíru nebo do prázdné repertorizační karty (viz str. 369 Kompletní příručky homeopatické léčby).“ (Castro, 1990)

2.4.3.3. Repertorizace

„Až se postupně lépe seznámíte s obrazy léků, budete schopni vybrat lék, který váš pacient potřebuje, bez repertorizace. Jednoduše vyhledejte v repertoriu všechny symptomy, které jste vybrali, a zapiště si léky, které se pod každým z těchto symptomů vyskytují (popřípadě je zaškrtněte v repertorizační kartě). Až projdete všechny symptomy, jasně uvidíte, který lék (případně léky) se ve vašem záznamu vyskytuje nejčastěji – který zahrnuje nejvíc použitých symptomů.“ (Castro, 1990)

2.4.3.4. Diferenciace

„V některých případech se budou všechny použité symptomy vyskytovat u jednoho jediného léku. Vezměte si *Materii mediku*, přečtěte si celý popis obrazu léku a ověřte si, zda lék „sedí“. Pokud ano, pak tento lék podejte, potenci a dávku určete podle instrukcí na str. 53 Kompletní příručky Homeopatické léčby (Castro, 1990)

„Pokud je podle repertorizační karty indikováno více léků, bývá někdy obtížné mezi nimi rozhodnout. To dokáže jen schopný homeopat. Musíte si pročíst obrazy léků, které obsahují všechny nebo většinu symptomů vašeho pacienta, a z nich musíte vybrat ten, který se na něj nejlépe hodí.“ (Castro, 1990)

„Pokud nemůžete najít lék, který by se shodoval s obrazem symptomů vašeho pacienta, vraťte se k repertorizační kartě a ověřte si, zda jste nějaké léky neopominuli. Projděte si také celý případ, zda jste nevynechali nějaké použitelné symptomy.“ Tyto symptomy popište do karty a zreperitorizujte je. „Potom si přečtěte obrazy léků, které při tomto postupu vyšly najevo. Tyto kroky opakujte, dokud nenajdete lék, který vašemu pacientovi „sedne“ a pokrývá jeho symptomy. Pokud se skutečně nemůžete dobrat uspokojivého výsledku, budete muset získat další informace o pacientovi.“ (Castro, 1990)

2.4.4. Výběr potence

Jak již bylo uvedeno (str. 30 Kompletní příručky homeopatické léčby) existují v různých potencích. Pro domácí používání jsou bez rizika potence 6D, 5C a 15C. Nejběžněji jsou k dostání potence 6D a 5-15C, které se dobře hodí k domácímu léčení běžných onemocnění a u méně závažných potíží jsou nejvhodnější. V lékárně je možné objednat léky v jakýchkoli potencích dle vlastního výběru. (Castro, 1990)

„Mnoho lidí má doma léky v potenci 30C, což je horní hranice oblasti nízkých potenci.“ Jelikož je ještě o něco silnější než 15C, stačí podat méně dávek. Tato potence zabírá rychleji a používá se i u závažnějších onemocnění, například u těžkých popálenin nebo u úrazů hlavy s otřesem mozku. (Castro, 1990)

Praktikující homeopaté by se nejprve měli seznámit s potencemi 6D, 5C a 15C, aby přímo viděli, jakým způsobem tyto účinkují. Pak teprve je doporučováno zkusit podat potenci 30C, případně ještě vyšší. (Castro, 1990)

2.4.5. Antidotace

Domnívám se, že někteří lidé jsou citliví na působení kávy. „Tito lidé jsou většinou citliví i obecně a po pití kávy pociťují extrémní slabost a mívají palpitace. U těchto lidí je poměrně pravděpodobné, že bude káva účinky léků antidotovat. Měli by během užívání homeopatických léků a krátkou dobu poté přestat kávu pít.“ (Castro, 1990)

„Všechny níže uvedené substance do určité míry ruší působení homeopatických léků. Není nutno je považovat za „špatné“, ale díky tomu, že doba působení homeopatického léku může být od několika dní po několik měsíců, mohou tyto látky účinky homeopatik zrušit. Proto je třeba se těmto látkám v době, kdy bereme homeopatické léky, a několik týdnů potom vyhýbat.“ (Castro, 1990)

„**Drogy:** Hašiš a jiné silnější drogy ruší účinky homeopatických léků a neměly by se užívat.

Kafr: V kuličkách proti molům, v tygřích balzámech, hřejivých mastech a ve většině pomád na rty.

Káva: Viz výše.

Mentol/eukalypt: V sirupech na kašel, karvolových kapslích, tygřích balzámech, pastilkách Fisherman's Friends, v sirupu a masti Vick, v oleji Olbas atd.

Pepermint (mentol): V běžných zubních pastách, mátovém čaji a v silných větrových bonbónech (čerstvá přírodní máta v kuchyňském použití nevádí). Místo běžně užívané mátové pasty zkuste pastu s fenyklem (je k dostání ve většině prodejen s přírodními potravinami, slanou vodu nebo užívací sodu. Roztok homeopatického léku *Calendula* působí jako účinná ústní voda jak doma, tak v zubní ordinaci (viz *Materia medica* léků pro vnější užití).

Stomatologické přípravky: Ústní voda u zubního lékaře, pasta na čištění zubů a hřebíčkový olej ruší účinky homeopatických léků, takže v době, kdy je berete, není vhodné navštěvovat zubního lékaře. Je také rozumné vyhýbat se rentgenovému záření (pokud není nutné).“ (Castro, 1990)

2.5. Homeopatická literatura

2.5.1. *Materia medica*

„V *Materii medice* (český význam nauka o lécích) jsou popsány obrazy všech léků tak, jak byly zaznamenány při provingu. Těchto léků jsou již stovky a v *Materii medice* jsou řazeny abecedně. Symptomy u jednotlivých léků jsou uspořádány podle částí těla. Nové léky, které se soustavně objevují, jsou do *Materie mediky* doplňovány.“ (Castro, 1990)

„Profesionální homeopat používá při práci několik *Materií medik* od různých autorů, neboť každý z nich popisuje léky podle svých osobních zkušeností z praxe. Jádro informace je všech *Materiích* stejné, protože je založena na původním provingu, zajímavý je však způsob, jakým ten který homeopat tyto informace interpretuje a podává.“ (Castro, 1990)

U každého léku vyplyne na povrch jakási základní charakteristika a s tou se homeopat při své léčbě seznámí a používá. Lékař si zapamatuje výrazné či klíčové symptomy léku, ale málo významné a nenápadné symptomy si většinou musí vyhledat v *Materii medice*. (Castro, 1990)

2.5.2. *Repertorium*

„Repertorium je abecedně řazený seznam symptomů z *Materie medici*. Je to vlastně systém stejných informací řazený opačným směrem, což je velice potřebné. Repertorium je při práci homeopata nezbytně nutnou pomůckou, neboť nepřehledné množství informací z *Materie medici* není možné si zapamatovat.“ (Castro, 1990)

2.5.3. *Další odborná literatura*

O homeopatii je řada odborné literatury. Vydává ji nejedno nakladatelství např. BOIRON, GRADA atd..

Společnost BOIRON se v České republice podílí na vydávání knih o homeopatii, určených převážně pro odborníky, lékaře a lékárníky. Knihy nejsou k dispozici v běžné distribuci, můžou se však objednat na dobírku. Lékaři a lékárníci je případně mohou zakoupit u regionálních zástupců společnosti BOIRON nebo na odborných seminářích Homeopatické lékařské asociace. (Boiron Odborná literatura, 2009)

Většina z odborné literatury se zaměřuje na klinické použití homeopatie v praxi. Popisuje se v nich základní informace o homeopatii a pak jednotlivé léky a jejich indikace. Některé z nich může používat i laik, který se doma sám léčí homeopatickými přípravkami.

2.6. Homeopatie ve světě a v České republice

„V dnešní době se pomocí homeopatie ve světě léčí 400 milionů pacientů a ve své praxi ji používá 300 000 lékařů. Homeopatie se přitom používá přibližně ve 100 zemích světa.“ (Boiron Homeopatie ve světě, 2009-2011)

Bohatou tradici má homeopatie zejména v sousedním Německu, velice rozšířená a oblíbená je také ve Francii. „V obou těchto zemích jsou homeopatické léky částečně hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění a patří mezi běžné terapeutické možnosti velkého počtu lékařů.“ (Homeopatie ve světě, 2009)

Podobná situace je také např. v Rakousku, Nizozemí a ve Velké Británii. Velmi rozšířená je homeopatie také v Bulharsku a Rumunsku, zvláště v posledních letech se rychle rozvíjí v Rusku. „Mnohde se můžeme setkat s homeopatickými klinikami, používáním homeopatie v nemocnicích a vzděláváním odborníků v oblasti homeopatie přímo na univerzitách nebo v úzké spolupráci s nimi.“ (Boiron Homeopatie ve světě, 2009-2011)

„V Indii má homeopatie v současné době plnou podporu vlády, je oficiálně uznávána jako samostatný lékařský obor a rychle se rozvíjí.“ Indie je stát s největším počtem homeopatických nemocnic na světě. V nich pracuje, na plný úvazek 300 000 homeopatů (70 000 z nich je registrováno státem). Dále v této zemi funguje čtyřicet homeopatických lékařských škol s čtyřletým až šestiletým studijním programem a vzkvétá zde i publikační činnost. (Castro, 1990)

Homeopatickou tradici má také Jihoafrická republika, země severní Afriky a Jižní Ameriky, zejména Brazílie, Venezuela a Argentina. „Již od 19. století se homeopaticky léčí také ve Spojených státech amerických a v Kanadě.“ (Homeopatie ve světě, 2009)

„Homeopatie je populární v mnoho asijských zemích – od Pákistánu, Bangladéše a Nepálu až po Srí Lanku.“ (Castro, 1990)

Homeopatie je v současné době rozšířená po celé Evropě. V některých zemích například ve Španělsku, na Islandu a v Dánsku, je však jen málo rozvinutá. V jiných státech, kupříkladu ve Francii, je o homeopatii veliký a stále rostoucí zájem. Homeopatické léky jsou volně k dostání ve většině lékáren a v některých nemocnicích pracují homeopatičtí poradci. Ve Francii bylo podle zákonů z Napoleonovy doby zakázáno používání všech potenci vyšších než 30C a díky tomu se tam vyvinul složitý způsob používání nižších potenci, například stejný lék

v potenci 3C, 4C a 5C se používá k léčení různých obtíží. Francouzská škola také zastává podávání několika léků současně a tím se odklání od klasického holistického přístupu.“ Ve Francii je několik vynikajících laboratoří, kde jsou vyráběny vysoce kvalitní homeopatické přípravky. (Castro, 1990)

„V Německu, v zemi svého zrodu, je homeopatie velice populární a praktikuje ji několik tisíc homeopatů, ale němečtí homeopaté stejně jako Francouzi s velkou oblibou kombinují léky. Někdy používají až 20 různých léků zároveň.“ (Castro, 1990)

„Není známo, do jaké míry je homeopatie rozvinutá v zemích bývalého Sovětského svazu, určitě je však zastoupena ve velkých městech. V roce 1935 zde byl vydán oficiální dekret, podle kterého mohou lékaři předepisovat alopatické i homeopatické léky dle vlastního výběru.“ (Castro, 1990)

„Homeopatie je velmi uznávaná v mnoha jihoamerických zemích, v popředí stojí Mexiko, Argentina a Brazílie. V každé z těchto zemí praktikují tisíce homeopatů a jejich práce je na vysoké úrovni.“ (Castro, 1990)

„V Austrálii a na Novém Zélandu se zájem o homeopatii velmi rychle šíří, provozují ji jak lékaři, tak profesionální homeopaté.“ (Castro, 1990)

„Menší množství nadšených homeopatů praktikovalo také v Jižní Africe, v roce 1974 však byly podle parlamentního zákona zavřeny homeopatické školy (podobně jako na počátku dvacátého století v USA). Přestože tam není homeopatie oficiálně uznávaná, několik homeopatů provozuje svou praxi i nadále.“ (Castro, 1990)

„V arabských státech se homeopatie neprosadila. Začíná získávat popularitu v Izraeli.“ (Castro, 1990)

„Profesionální homeopat George Vithoukas, autor knihy *Homeopatická věda*, pochází z Řecka. Tento muž otevřel v Athénách homeopatickou kliniku a školu. Klinika má velice dobré jméno, je v provozu již dvacet let a během té doby se tam léčily stovky tisíc pacientů. Vithoukas se zabývá, jak problémy souvisejícími se způsobem působení homeopatických léků, tak otázkami spíše metafyzického charakteru. Jeho přístup je ryze klasický, vychází z učení Hahnemanna a Kenta a během své praxe vypožoroval a zaznamenal spoustu informací. Po jazykové stránce zmodernizoval Kentovo repertorium a učinil je tak přístupnějším. Také se zaměřil na mentální a emocionální stavy, které interpretoval novým způsobem

z hlediska moderní psychologie a neocenitelným způsobem tak přispěl k rozvoji homeopatie.“ Své obrazy léků nazývá „esence“, jejich vydání jako *Materie medicíny* je nadšeně očekáváno. (Castro, 1990)

2.7. Homeopatie a legislativa

V rámci Evropské unie je statut homeopatického léku oficiálně definován v evropských směrniciích z let 1992 a 2004. Tyto směrnice jsou postupně začleňovány do zákonů jednotlivých zemí včetně České republiky. Tato situace vede k tomu, že legislativa týkající se homeopatických léků, se stále vyvíjí.

„Homeopatické přípravky jsou právně definovány jako léčivé přípravky v **zákoně o léčivech** (č. 378/2007 Sb.), který určuje jejich charakter a vlastnosti. Například na rozdíl od doplňků stravy se na ně tedy vztahují stejně přísné požadavky na kvalitu a bezpečnost jako na ostatní léčiva. Legislativa upravující problematiku homeopatických přípravků má základ **v evropských směrniciích** (zejména č. 2001/83/ES).“ (Boiron Homeopatie a zákony, 2009-2011)

„Homeopatické přípravky spadají pod dohled **Státního ústavu pro kontrolu léčiv** a jsou zde registrovány tzv. **zjednodušeným postupem registrace**, který v tuto chvíli posuzuje pouze kvalitu a bezpečnost léku, neumožňuje však schvalovat oblast použití homeopatického přípravku a předkládat důkazy léčebné účinnosti. Proto není dovoleno na příbalových letácích a na obalech uvádět indikace daného přípravku ani tehdy, pokud je přípravek volně dostupný bez lékařského předpisu a pacient si ho sám může volně zakoupit v lékárně pro samoléčbu. Pacient je tak odkázán na doporučení odborníka, lékaře homeopata nebo lékárníka, případně na informace získané z Veřejně přístupné informační služby o léčivých přípravcích.“ (Boiron Homeopatie a zákony, 2009-2011)

„Situace, kdy u polykomponentních homeopatik, která jsou k samoléčbě běžně používána, není možné v příbalové informaci a na obalu uvádět oblast použití, je v Evropě i ve světě ojedinělá.“ (Boiron Homeopatie a zákony, 2009-2011)

V *Příloze 4* uvádím seznam polykomponentních homeopatik dostupných v lékárnách v České republice.

Přístup k homeopatii se v jednotlivých zemích často liší. Zatímco v některých zemích (např. Francie, Itálie či Španělsko) mohou pomocí homeopatie léčit pouze lékaři, jinde existuje zákonem přesně vymezený systém nelékařských profesí s odpovídající kvalifikací, které mohou homeopatické léky doporučovat podobně jako lékaři (např. Německo, Velká Británie, USA či Kanada) (Boiron Homeopatie ve světě, 2009-2011)

2.8. Homeopatické asociace a vzdělávání

2.8.1. Center for Education and Development of Clinical Homeopathy (CEDH)

Původ

CEDH je mezinárodní škola klinické homeopatie se sídlem v Paříži.

Vznik

Tato škola vznikla v roce 1972. (CEDH, 2007)

Činnost

Struktura a odborná náplň vzdělávacích seminářů je tvořena a průběžně aktualizována zkušenými odborníky v klinické homeopatii ve Francii, kde má tato metoda mnohaletou tradici v systému medicíny. Vzdělávací program CEDH se snaží poskytnout klíče ke kompetenci a umění léčit tím, že se opírá o nejspolehlivější údaje z hlediska těch nejaktuálnějších vědeckých poznatků. Výuka se týká obecných principů homeopatie, *Materie mediky* nebo terapie. „Výběr každého léku a jeho přesné dávkování musí být odůvodněné a prokazatelně podložené.“ (CEDH, 2007)

Studijní program

Přednášejí francouzští a čeští lektoři. Pro lékaře a veterinární lékaře je vzdělání dvouleté 1. a 2. cyklus. V každém roce 6 víkendů. Lékaři mají vzdělání ukončené ústní zkouškou.

CEDH připravuje specializační semináře. Tyto semináře jsou určeny pro všechny dříve vyškolené i současné účastníky kurzů CEDH. Je to pro lékaře a další, kteří začnou praktikovat klinickou homeopatii ve své každodenní praxi, cítí potřebu dalšího vzdělávání a diskuze. Tyto kurzy připravují nejzkušenější lektoři s mnohaletou praxí. Součástí těchto seminářů je mnoho kasuistik a užitečných praktických rad.

Výuka se zakládá na klinických skutečnostech, na stanovení přesné diagnózy, volbě léčby z hlediska co nejpřesnějších indikací homeopatických léků a jejich místa mezi všemi ostatními terapeutickými možnostmi. Strategie preskripce, to znamená výběr léků, se provádí na základě analýzy klinického případu se zřetelem k nejspolehlivějším a aktualizovaným *Materiím medikám*. (CEDH, 2007)

Profil absolventů uváděných institucí

Absolventi mohou tedy získat ucelené homeopatické vzdělání doložené mezinárodním diplomem.

2.8.2. Homeopatická lékařská asociace (HLA)

Cíl

Hlavním cílem je, aby každý lékař znal homeopatii, její možnosti a limity, aby každý pacient dostal přesně ten lék, který je pro něj v danou chvíli nejlepší a nejšetnější bez ohledu na to, zda je homeopatický či jiný. Dalším cílem je, aby zodpovědné instituce počítaly s homeopatií jako s regulérní medicínskou metodou. (Homeopatická lékařská asociace, 2007-2011)

Vznik

Homeopatická lékařská asociace byla založena 2. 7. 2007. Sdružuje výhradně lékaře a veterinární lékaře. (Homeopatická lékařská asociace, 2007-2011)

Činnost

HLA chce zastřešit klinickou homeopatii a podporovat její zastoupení v každodenní lékařské praxi. (Homeopatická lékařská asociace, 2007-2011)

Vzdělávání

Referenční školou HLA je mezinárodní škola klinické homeopatie CEDH se sídlem v Paříži. „Česká republika je zastoupena v Radě této mezinárodní školy, která vytváří a řídí společný vzdělávací program pro mnoho zemí světa.“ (Homeopatická lékařská asociace, 2007-2011)

Členství

Člen dostává zdarma časopis Homeopatická revue. Zásílají se mu aktuální informace a má možnost zveřejnění kontaktu na webových stránkách zdarma. Má přednostní právo účasti na akcích HLA a aktivně se podílet na činnosti HLA. Výhoda členů HLA je příslušnost v asociaci napojené na Mezinárodní asociaci klinické homeopatie s cílem získání mezinárodně uznávané akreditace. (Homeopatická lékařská asociace, 2007-2011)

2.8.3. Homeopatická akademie

Vznik

„Homeopatickou akademii založil v roce 1996 Mgr. Jiří Čehovský.“ Bylo to na základě zkušeností s vedením kurzů londýnské Faculty of Homoeopathy, organizovaných v Praze již od roku 1993. (Homeopatická akademie, 2010)

Činnost

Studium dává solidní základ pro profesionální praxi stejně jako léčbu v rodině a samoléčbu. (Homeopatická akademie, 2011)

„Cílem studia je zvládnout umění, jak navrátit zdraví.“ Studenti se učí, jak navracet zdraví svým blízkým v rodině, pacientům, přátelům, klientům i sobě samému a jak zlepšit a vyléčit zejména dlouhodobé chronické potíže a nemoci. (Deset důvodů proč studovat Homeopatickou akademii, 2010)

Studijní program

Studium trvá tři roky o víkendech. Přednášky a semináře probíhají v Praze vždy jeden víkend v měsíci s výjimkou prázdnin. Týdenní letní seminář se koná jednou za rok mimo Prahu. Studium je zaměřeno na homeopatickou léčbu chronických i akutních potíží a také na prevenci. Student Homeopatické akademie nemusí mít nějaké předchozí vzdělání. Přednášky navštěvují lidé různých povolání např. lékaři, farmaceuté, léčitelé, psychoterapeuti, učitelé, matky nemocných dětí a žen v domácnosti atd.. Studium je uspořádáno a strukturováno podobně jako na homeopatických colleges v Anglii. (Homeopatická akademie, 2010)

„Přednášejí naši nejzkušenější homeopaté, lékaři i léčitelé a také renomovaní homeopaté z Velké Británie, Německa, Indie, Holandska, USA a Rakouska.“ (Homeopatická akademie, 2011)

„Studenti jsou vybaveni všemi potřebnými učebnicemi a profesionálními diagnostickými pomůckami včetně softwaru.“ (Homeopatická akademie, 2010)

Profil absolventů uváděných institucí

Absolventi využívají své znalosti v lékařské či léčitelské praxi a nebo při rodinné léčbě a samoléčbě. (Homeopatická akademie, 2010)

2.8.4. Prague College of Classical Homeopathy (P.C.C.H.)

Vznik

V roce 2006 se Petr Zachariáš začal intenzivně věnovat homeopatickému vzdělávání studentů. (Homeopatie – Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

Činnost

P.C.C.H. rozvíjí zahraniční spolupráci s prestižními Homeopatickými školami a poskytuje homeopatické vzdělávání veřejnosti. Vzdělání je jak základní tak postgraduální. Hlavním cílem je především kvalitní homeopatické vzdělávání

s dostatkem zdrojů a ověřených znalostí, které studentům poskytne takovou úroveň vědomostí, aby mohli praktikovat Homeopatii na úrovni zahraničních homeopatů a tím zvyšovali všeobecné povědomí o Homeopatii jako o seriózní metodě pomoci. (Homeopatie – Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

Studijní program

Studenti mohou studovat Praktický klinický výcvik v homeopatii, který je zaměřen na praktickou výuku. Dále pak mohou studovat 3-letý intenzivní výcvik škola homeopatie a 2-letý postgraduální výcvik. Hlavním a nejkomplexnějším vzdělávacím programem je 3-letý intenzivní výcvik v homeopatii. Je určen pro všechny studenty homeopatie bez rozdílu předchozího vzdělání a to od úplných začátečníků až po zkušenější homeopaty. Hlavním cílem kurzu je důkladné pochopení homeopatické metody a léků, ale i více než 200 hodin klinické praxe a medicínské minimum pro nelékaře. (Homeopatie – Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

Dalším kurzem je Postgraduální kurz, který je určen pro další homeopatické vzdělávání, které dále zvyšuje jejich kvalifikaci a zároveň by mělo mít potřebnou úroveň. Kurz je jeden víkend 1x za 2 měsíce. (Homeopatie – Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

Praktický klinický výcvik je určen, aby studentům ukázal širší záběr jednotlivých homeopatických metod v praxi a dovedl je k samostatnému odebrání a vedení případu. (Homeopatie – Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

Profil absolventů uváděných institucí

2-letý postgraduální kurz je plně akreditován Mezinárodní homeopatickou asociací a po dokončení tohoto kurzu je možnost se zaregistrovat u této asociace. Absolventi kurzu obdrží diplom přímo od Allen College of Homeopathy a možnost užívat označení P.G.Hom. za svým jménem. (Homeopatie - Prague College of Classical Homeopathy, 2010)

2.8.5. Homeopatická fakulta

Vznik

Studium na Homeopatické fakultě v uceleném kurzu klasické homeopatie byl pořádán lektory fakulty v letech 1995-97. V roce 1993 byl sestaven a vypracován

podrobný plán výuky na celé období studia. (Homeopatická fakulta - Historie, 2011)

Činnost

Studium je určeno pro zájemce z řad lékařů, léčitelů, farmaceutů, laiků, veterinářů a všechny kdo chtějí homeopatii profesionálně praktikovat nebo se pouze o ní zajímají. Vysokou odbornou úroveň kurzu garantují lektoři, kterými jsou přední homeopaté z ČR a SR. Pro systematické dodržení osnovy výuky a návaznosti přednášek tvoří jádro lektorského týmu po celé čtyři roky zkušení lektoři z ČR a SR. (Homeopatická fakulta – homeopatické studium, 2011)

Studijní program

Celková délka studia je čtyři roky. Výuka probíhá dle evropských pokynů pro homeopatické vzdělávání. Výuka probíhá 10 víkendů v roce a je také víkendová výuka v rozsahu 20 hodin za víkend. Studenti mají možnost dopředu si probíranou tematiku promyslet a prostudovat si orientačně probírané homeopatické léky z běžně dostupných *Materií medic*. Studenti absolvují systematickou výuku, individuální vedení, klinickou praxi. Mají dostupné homeopatické léky, které se zajišťují s dovozci homeopatik. Studenti absolvují 800 hodin homeopatické výuky včetně medicínského vzdělání a dalších 100-200 hodin klinické praxe. Po studentech na fakultě chtějí ovládnutí psychologie, etikoterapie a dobré orientování v medicínské problematice, a aby uměli ovládat rozum a počítač a svoji intuici. (Homeopatická fakulta – homeopatické studium, 2011)

Profil absolventů uváděných institucí

Absolventi mají jasný a pevný základ v homeopatické filozofii, odebrání, vyhodnocení a vedení případů i ostatních aspektů profesionální homeopatické praxe. 60-70 % studentů začne homeopatii oficiálně praktikovat ihned po ukončení základního kurzu a dalších 20% do jednoho roku od ukončení studia. (Homeopatická fakulta – homeopatické studium, 2011)

2.8.6. Česká komora klasické homeopatie

Vznik

Česká komora klasické homeopatie vznikla v roce 1992. Nejdřív to byla nadace, která podporovala homeopatii v celé ČR. Do té doby homeopatie v ČR nebyla

známá, protože ji komunistický režim úplně potlačil. (Česká komora klasické homeopatie - Odborný profil, 2010)

Činnost

Komora se zabývá nejen výukou a propagací klasické homeopatie, ale také působí jako nezisková a nezávislá homeopatická profesní organizace. Vytváří profesionální zázemí a vysoké profesionální standardy homeopatické léčby pro již praktikující homeopaty v celé České republice po vzoru anglické Society of Homeopaths. Komora stanovuje a udržuje normy pro praktikování klasické homeopatie, vede rejstřík registrovaných homeopatů, zajišťuje jejich další vzdělávání a informuje veřejnost o možnostech homeopatické léčby a principech homeopatického poradenství. (Česká komora klasické homeopatie - Odborný profil, 2010)

Studijní program

Základní kurzem je dvouletý kurz klasické homeopatie. Kurz je přístupný lékařům, veterinářům, farmaceutům, pracovníkům ve zdravotnictví, léčitelům, nelékařům i laikům. Členové komory vytvořili model postgraduálního vzdělávání již praktikujících homeopatů za účasti předních lektorů ze zahraničí. Další aktivitou jsou letní kongresy pro homeopaty z ČR zaměřené na určité téma. Všechny tyto aktivity jsou i pro alopatické medicíny nebo jiných alternativních systémů léčby s cílem hledat společné postupy. (Česká komora klasické homeopatie - Odborný profil, 2010)

Profil absolventů uváděných institucí

Komora zapíše absolventy České školy klasické homeopatie do seznamu registrovaných homeopatů. Registrovaný homeopat musí absolvovat min. 400 hodin teoretické výuky homeopatie, min. 200 hodin homeopatické klasické praxe. Musí souhlasit s dodržováním etického kodexu registrovaného homeopata. Ovládá kromě Kentovy metody aktivně více způsobů nebo pohledů na praktikování klasické homeopatie. Nelékař musí absolvovat min. 300 hodin výuky medicínských znalostí a to z oborů anatomie, fyziologie, patologie a farmakologie. Souhlasí s dodržováním zásady podávání jednoho léku v jednom čase s preferencí holistické, konstituční homeopatie tj. systematicky nekombinuje více homeopatických léků při jednom předepsání. (Česká komora klasické homeopatie, 2010)

2.8.7. Centrum klasickej homeopatie (Slovensko)

Původ

Centrum klasické homeopatie je občanské sdružení, které sdružuje klasické homeopatie, které sdružuje klasické homeopaty a všech těch, kteří mají zájem spolupracovat na zkvalitnění lidského života. (CKH - Centrum klasickej homeopatie Slovensko, 2007)

Vznik

Organizace se začala formovat v roce 2005 po zániku Slovenské komory klasické homeopatie a její Homeopatické akademii. (CKH - Centrum klasickej homeopatie Slovensko, 2007)

Činnost

Organizace se zabývá činností tvořit a dávat všeobecné povědomí o homeopatii. Jejím cílem je informovat veřejnost a rozptýlit nesprávné pochopení homeopatie ve společnosti, v které žije a poukazuje na tuto neocenitelnou vědu. Hlavním cílem je reprezentování trvalých hodnot dávno osvědčeného postupu léčebných metody buduje na vlastní schopnosti organismu pomoci. (CKH - Centrum klasickej homeopatie Slovensko, 2007)

3. METODICKÁ ČÁST

3.1. Popis použité metodiky

Průzkum byl udělán dotazníkovou metodou. Zaměřila jsem se na všechny věkové skupiny a specializace lékařů v celé České republice bez rozdílu. Otázky jsem směřovala na zjištění postoje lékařů k léčení homeopatickými přípravky. Zajímala jsem se o to, jak se čeští lékaři k homeopatii dostali, zda ji používají ve svojí praxi i k vlastní léčbě a s jakým postojem se setkali u svých kolegů, u farmaceutů i u pacientů.

Zmapovat postoj lékařů k homeopatické léčbě a jejich informovanost v této oblasti byl hlavní cíl mé diplomové práce. Dotazník obsahuje 20 otázek. Lékaři měli možnost si vybrat s několika možnostmi a mohli označit žádnou, jednu nebo i více odpovědí.

3.1.1. Tématické okruhy

1. Zařazení lékaře
 - 1.1. pohlaví a věk
 - 1.2. specializace lékaře
2. Vzdělání v homeopatii
3. Jak získali informace o homeopatii
4. Názor na vzdělávání lékařů v homeopatii
5. Definice homeopatie
6. Používání homeopatie v praxi
7. Jak dlouho homeopatii používají
8. Informovanost o homeopatii
9. Spokojenost s výsledky
10. Osobní hodnocení léčby při využití homeopatie
11. Podávání informací o léčbě homeopatiky pacientům
12. Zájem pacientů o homeopatickou léčbu
13. Další získávání informací o homeopaticích
14. Léčení sebe a vlastní rodiny homeopatiky, výsledky
15. Úhrada homeopatických přípravků zdravotními pojišťovnami
16. Porovnání homeopatické a tradiční medicínské léčby
 - 16.1. finanční náklady

- 16.2. délka léčby
- 16.3. délka rekonvalescence
- 16.4. spolupráce s pacientem
17. Postoj kolegů k homeopatii
18. Postoj farmaceutů k homeopatii
19. Postoj pacientů k homeopatii
20. Dostupnost homeopatických přípravků v České republice

3.2. Výběr lékařů k průzkumu

Oslovila jsem lékaře z celé České republiky. Zvolila jsem si lékaře všech specializací podle seznamu, který jsem našla na internetu pomocí portálu www.seznam.cz a do kolonky hledat jsem dala lékaři v ČR. Hlavním záměrem bylo získat, co nejvíce lékařů-respondentů, abych mohla věrohodně zpracovat jejich postoje k homeopatii.

Selekci lékařů jsem neprováděla. Respondenti byli lékaři, kteří byli ochotni vyplnit dotazník.

3.3. Metodika sběru dat

Sběr dat probíhal ve všech krajích České republiky. Byl prováděn od února 2010 do května roku 2010. Lékaři odpovídali na dotazník, který jsem rozesílala pomocí internetu. Odpovědi mi posílali zpátky stejnou cestou nebo poštou. Několik dotazníků jsem rozdala. Dotazníky jsem průběžně shromažďovala a zpracovávala. Celkem bylo rozdáno a rozesláno 879 dotazníků, z nichž jsem zpátky obdržela 124. Návratnost byla tedy 14 %.

3.4. Metodika zpracování dat

Získané dotazníky jsem rozdělila na jednotlivé kraje, dále podle pohlaví na muže a ženy a vyhodnotila. K vyhodnocení a počítačovému zpracování jsem použila Microsoft Office Excel 2007.

Pomocí kalkulačky jsem sečetla odpovědi a provedla frekvenční analýzu získaných dat. Dále jsem vypočítala pravděpodobnost výskytu jednotlivých odpovědí. Výsledky jsem zpracovala do tabulek a sestrojila jsem sloupcové a výsečové grafy, které jsou uvedeny v příslušných kapitolách.

Jsem si vědoma skutečnosti, že metodika použitá v mé práci má značné limity. Oslovila jsem pouze lékaře, jejichž kontakt jsem našla v seznamu lékařů v ČR

na portálu www.seznam.cz. Návratnost dotazníků je nízká (14 %), odpovědi jsem získala celkem od 124 lékařů. Ochota těchto lékařů odpovídat na můj dotazník může být ovlivněna jejich případným negativním nebo pozitivním vztahem k dotazovanému tématu. Závěry plynoucí z průzkumu, který jsem prováděla, považuji tedy pouze za ilustrativní.

4. VÝSLEDKY

4.1. Vstupní informace

Průzkumem jsem shromáždila informace vzniklé jako odpovědi v dotazníku, jehož přesné znění uvádím v *Příloze 1*. Tyto informace jsem zpracovala matematicky a graficky v programu Microsoft Office Excel 2007 do tabulek a grafů a slovně vyhodnotila.

Celkem jsem rozdala a rozeslala 879 dotazníků. Průzkumu se nakonec zúčastnilo 124 lékařů, jejichž dotazníky se vyplněné vrátily. Připravovaný rozsah se mi tím zúžil na 14 % (z 879) původního záměru. Dotazníky jsem šířila s požadavkem a garantovanou zárukou anonymity odpovídajících. Proto mne potěšila odpověď jednoho lékaře ze Středočeského kraje, který svůj dotazník nejen podepsal, ale i potvrdil razítkem pracoviště. Jeho dotazník byl jediný neanonymní.

Vyplněné dotazníky jsem získala od lékařů ze všech 14 krajů České republiky. Mým původním záměrem bylo zachytit i případné rozdíly v odpovědích podle území a proto jsem dotazníky začala třdit podle jednotlivých krajů oficiálního administrativně správního členění státu. V Jihočeském kraji odpovědělo 14 lékařů, v Jihomoravském kraji 4, v Karlovarském kraji 5, v Královéhradeckém kraji 12, v Libereckém kraji 3, v Moravskoslezském kraji 22, v Olomouckém kraji 2, v Pardubickém kraji 15, v Plzeňském kraji 8, v Praze 8, ve Středočeském kraji 9, v Ústeckém kraji 4, v kraji Vysočina 6, ve Zlínském kraji 12.

Přehled v krajském členění jsem si zpracovala u první otázky, a protože jsem vnímala nedostatek informací pro závěry za takto malá území, zůstala jsem při zpracovávání informací z dotazníků u celku, tj. území celé České republiky.

U některých otázek jsem očekávala rozdílné odpovědi podle pohlaví respondentů. Proto jsem při dalším zpracovávání informací z dotazníků takové členění někde zachovala.

4.2. Výpočet četnosti

Pokud v další části své práce opakovaně používám pojmy a symboly, pak v následujících významech:

Četnost je pro mne charakteristika kvantity (množství) odpovědí, resp. odpovídajících.

Absolutní četnost vyjadřuje počet odpovědí u její jednotlivé alternativy.

- n_i** označuje absolutní četnost odpovědí u jednotlivých alternativ
- i** by bylo pořadové číslo alternativy odpovědi uvedené v tabulce, (tato čísla však do tabulek nevpisují, protože jsou zřejmá z posloupnosti řádků)
- n** je součtem absolutních četností zaznamenaných v tabulce u jednotlivých alternativ odpovědí, tedy **celkovým počtem zaznamenaných odpovědí** (**n** je součet **n_i** od 1. do poslední alternativy odpovědi uvedené v tabulce, neboli součet řádků)

Relativní četnost vyjadřuje váhu odpovědí u jednotlivé alternativy.

- p_i** vyjadřuje relativní četnost odpovědí u jednotlivých alternativ, jinými slovy jejich **pravděpodobnost**
 $p_i = n_i / n$ nebo $100 \times (n_i / n)$ pro jejich vyjádření v procentech
- p_1** vyjadřuje podíl jedné odpovědi na celkovém počtu odpovědí v tabulce a charakterizuje stabilitu výsledků v této tabulce, neboli velikost možného posunu výsledků při změně jediné odpovědi
 $p_1 = 1 / n$ nebo $100 \times (1 / n)$ pro její vyjádření v procentech

Počet respondentů označují symbolem **r** .

4.3. K jednotlivým tematickým okruhům

4.3.1. Zařazení lékařů

Dotaz č. 1:

Pohlaví

Věk

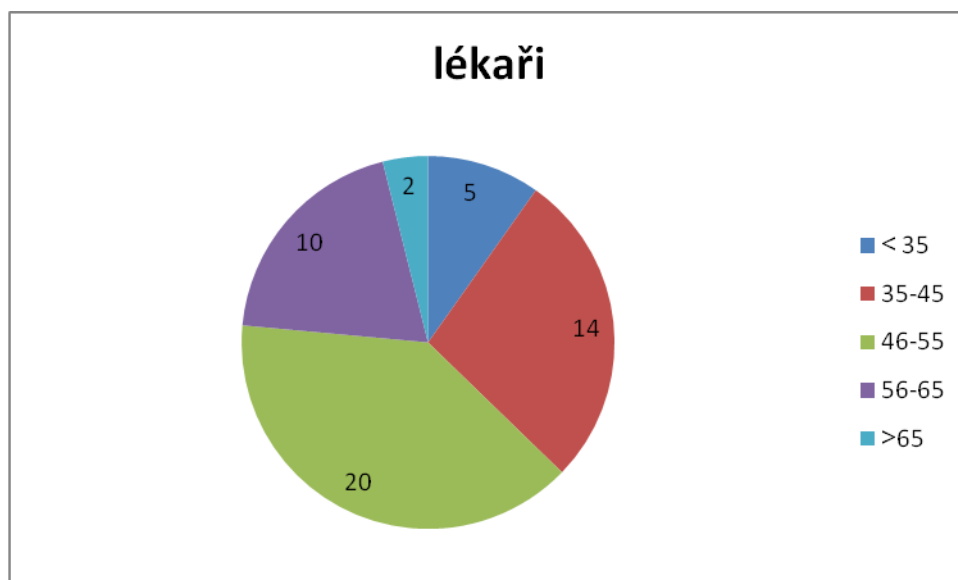
V jakém oboru medicíny pracujete?

4.3.1.1. Pohlaví a věk

Tabulka 1: Pohlaví a věk - muži (n=52)

pohlaví	četnost (n = 52)		
	absolutní n _i	relativní p _i	v %
muži < 35	5	0,0962	9,62
muži 35 – 45	14	0,2692	26,92
muži 46 – 55	21	0,4038	40,38
muži 56 – 65	10	0,1923	19,23
muži > 65	2	0,0385	3,85
celkem	52	=	100,00

p1 = 1,92 %

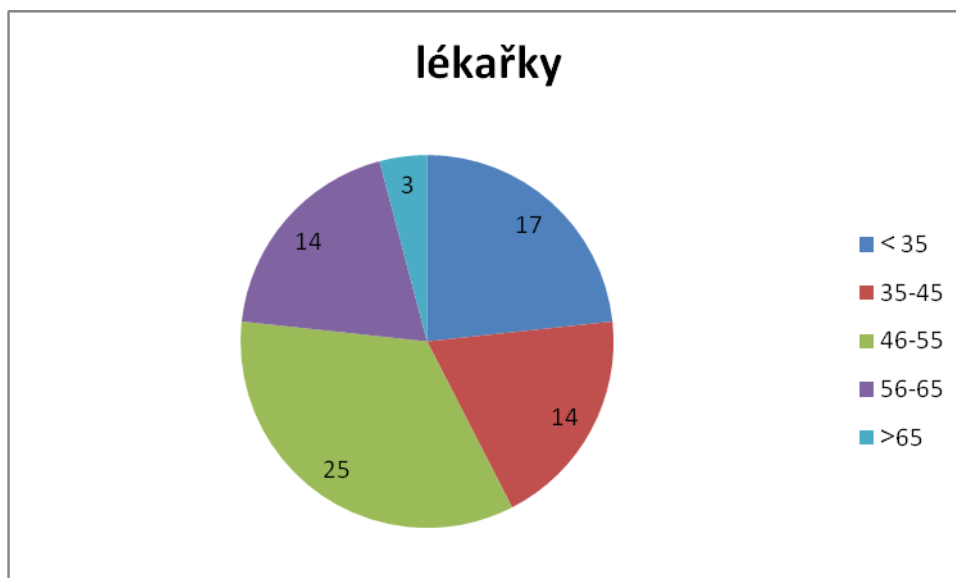

Obrázek 1: Pohlaví – muži (n=52)

Tabulka 2: Pohlaví a věk - ženy (n=72)

pohlaví	četnost (n=72)		
	absolutní n _i	relativní p _i	v %
ženy < 35	17	0,2362	23,62
ženy 35-45	14	0,1944	19,44
ženy 46 -55	24	0,3333	33,33
ženy 56-65	14	0,1944	19,44
ženy > 65	3	0,0417	4,17
celkem	72	=	100,00

p1 = 1,39 %

Obrázek 2: Pohlaví - ženy (n=72)

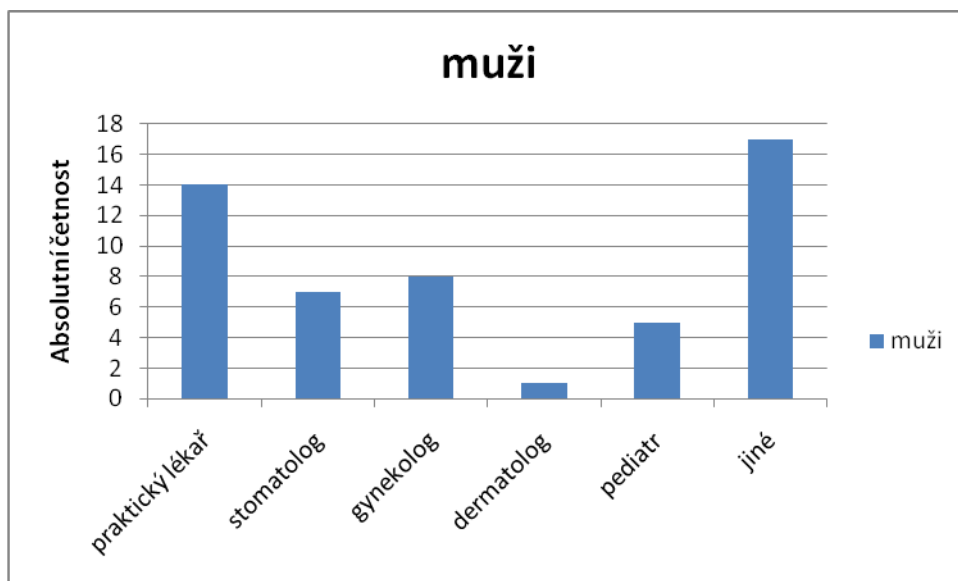
První otázka byla zaměřena na pohlaví a věk lékaře. Můj dotazník vyplnilo 52 mužů a 72 žen, celkem 124 osob. V procentech to vychází na necelých 42 % mužů a 58 % žen. Vychýlení ve prospěch žen, ke kterému, s jedinou výjimkou kdy je poměr mezi muži a ženami vyrovnán, dochází ve všech věkových kategoriích, si vysvětlují větším zájmem žen o tuto problematiku.

4.3.1.2. Specializace lékaře

Tabulka 3: Specializace muži (r=52)

obor medicíny	četnost (n=52)		
	absolutní n_i	relativní p_i	v %
praktický lékař	14	0,2692	26,92
stomatolog	7	0,1346	13,46
neurolog	-	-	-
gynekolog	8	0,1539	15,39
dermatolog	1	0,0192	1,92
pediatr	5	0,0962	9,62
veterinární lékař	-	-	-
jiné	17	0,3269	32,69
celkem	52	=	100,00

$p_1 = 1,92 \%$

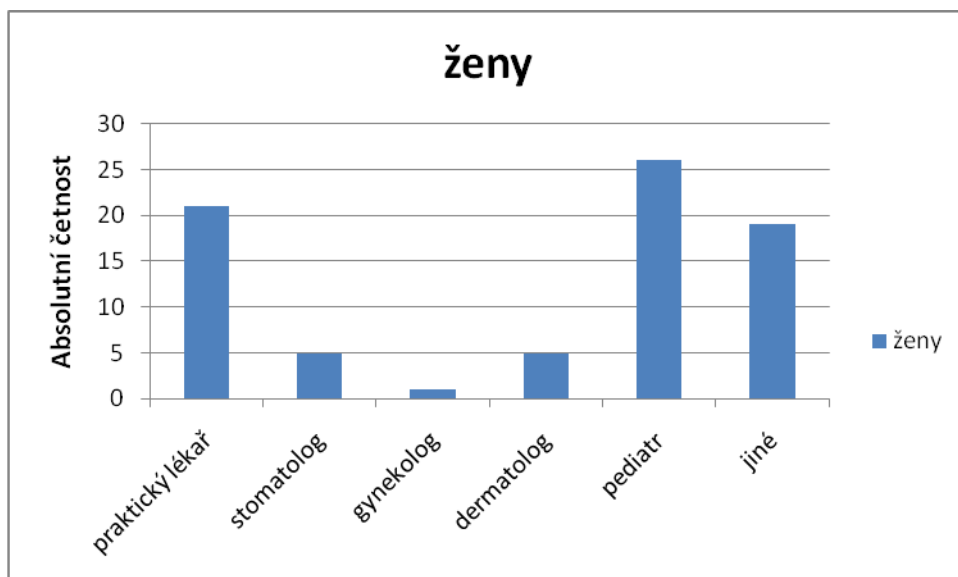

Obrázek 3: Specializace - muži (n=52)

Tabulka 4: Specializace ženy (n=72)

obor medicíny	četnost (n=77)		
	absolutní n_i	relativní p_i	v %
praktický lékař	21	0,2727	27,27
stomatolog	5	0,0649	6,49
neurolog	-	-	-
gynekolog	1	0,0130	1,30
dermatolog	5	0,0649	6,49
pediatr	26	0,3377	33,77
veterinární lékař	-	-	-
jiné	19	0,2468	24,68
celkem	77	=	100,00

$p_1 = 1,30 \%$

Obrázek 4: Specializace - ženy (n=77)

Druhá otázka zjišťuje, v jakém oboru medicíny respondenti pracují. Protože ženy označily v některých případech více oborů, odlišuje se počet odpovědí od počtu dotazníků.

Lékaři-muži pracují z 33 % v oborech jiných, než jsem vybrala pro dotazník. Lékaři jsou z 27 % praktičtí lékaři, z 15 % gynekologové, z 13 % stomatologové, z 10 % pediatři. Nejméně lékařů, pouze 2 % se zabývá dermatologií.

Lékařky se zaměřují na pediatrii z 34 %, dalšími obory je praktický lékař z 27 %, pak jsou to jiné obory a to 25 %. Stejně procent lékařek pracuje v oboru stomatologie a dermatologie a je to necelých 7 %. Nejméně lékařek pracuje v oboru gynekologie. Tuto odpověď označilo pouze 1 % lékařek. V dotazníku se jedna lékařka zabývá pouze homeopatií.

V následující tabulce jsou shrnuty všechny obory, které se objevily jako odpovědi respondentů v mém dotazníku. Někteří z respondentů se zabývají více obory, takže počet odpovědí, ($n=137$), přesahuje počet odpovídajících, ($r=124$).

Z velikostí přesahu je zřejmé, že se respondenti nenechali vtěsnat do mnou jim nabídnutých oborů a popsali své obory působnosti širěji.

Tabulka 5: Obory medicíny (r=124)

obor medicíny	četnost (n=137)
praktický lékař	30
praktický lékař pro děti a dorost	8
stomatolog	12
gynekolog	9
dermatolog	6
pediatr	32
internista	9
endokrinolog	3
alergolog, pneumolog	6
imunolog	2
chirurg	3
psychiatr	1
urolog	1
oftalmolog	1
gastroenterolog	2
léčba bolesti	2
anesteziolog	2
revmatolog	1
ORL, foniatrie	1
alternativy a běžná ambulantní péče	1
diabetolog	1
homeopat	1
veřejné zdravotnictví	1
akupunktura	1
celostní medicína	1
celkem	137

p1 = 0,73 %

4.3.2. Vzdělání v homeopatii

Dotaz č. 2:

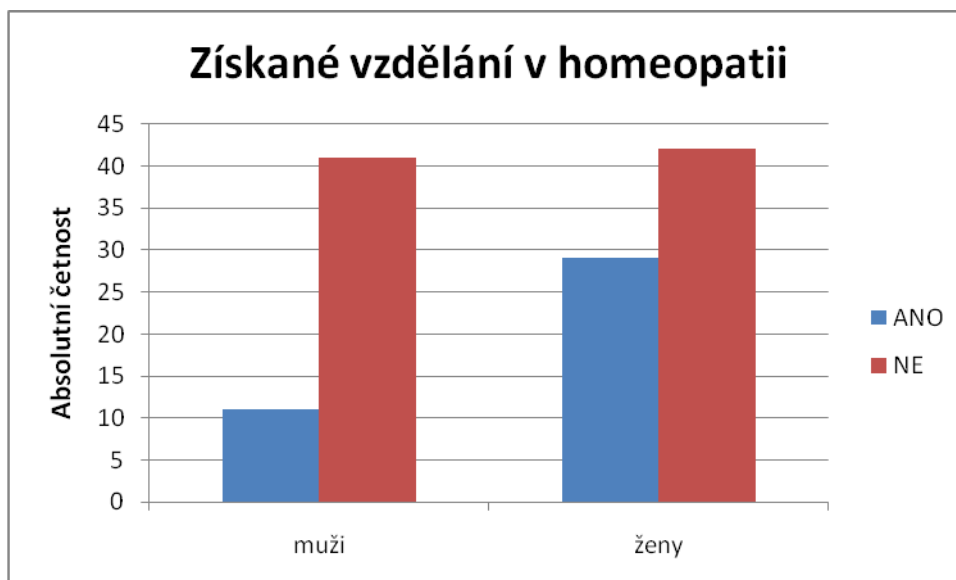
Máte nějaké vzdělání v oboru homeopatie?

- ANO (uveďte, prosím)
- NE: chcete získat nějaké vzdělání v homeopatii?
 - ANO
 - NE

Tabulka 6: Vzdělání v oboru homeopatie (n=123)

pohlaví	ANO	NE	četnost ANO		četnost NE	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
muži	11	41	0,0894	8,94	0,3333	33,33
ženy	29	42	0,2358	23,58	0,3415	34,15
celkem	40	83	0,3252	32,52	0,6748	67,48
	n = 123		=			100,00

p1 = 0,81 %

Obrázek 5: Vzdělání v homeopatii (n=123)

V následující tabulce uvádím druh vzdělání v oboru homeopatie, které mají lékaři, pokud nějaké absolvovali. Je zřejmé, že mnozí čerpali z více zdrojů.

Tabulka 7: Druh homeopatického vzdělání (r=40)

druh homeopatického vzdělání	počet odpovědí (n=57)
Boiron	25
kurz základy homeopatické terapie	1
rakouská škola	5
homeopatický kurz	2
semináře	3
odborné kurzy	4
anglická škola	5
přednáška na vysoké škole	1
v rámci kurzů akupunktury	1
česká homeopatie	2
Heel	1
německá homeopatie	1
holandská škola	1
indická škola	1
francouzská škola	4
celkem	57

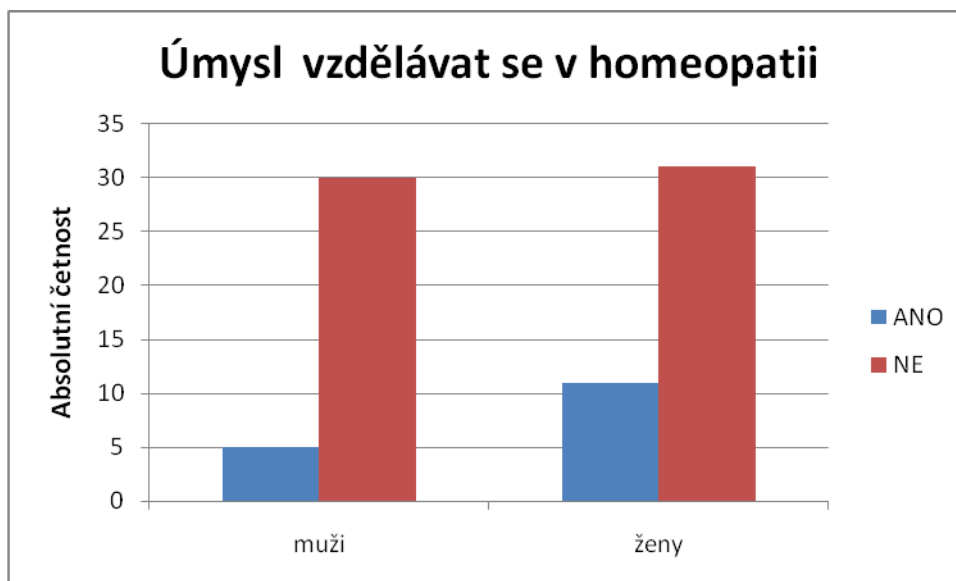
p1 = 1,75 %

V Tabulce 8 a Obrázku 6 jsem se zaměřila na lékaře, kteří nemají vzdělání v oboru homeopatie. Ptám se jich, zda by chtěli získat nějaké vzdělání v tomto oboru nebo ne.

Tabulka 8: Chcete získat nějaké vzdělání v homeopatii? (r=83)

pohlaví	ANO	NE	četnost ANO		četnost NE	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
muži	5	30	0,0649	6,49	0,3896	38,96
ženy	11	31	0,1429	14,29	0,4026	40,26
celkem	16	61	0,2078	20,78	0,7922	79,22
	n = 77		=			100,00

p1 = 1,30 %

Obrázek 6: Chcete získat vzdělání v homeopatii? (n=77)

U lékařů má homeopatické vzdělání 9 % a u lékařek necelých 24 %. Někteří lékaři mi odpověděli, zda mají vzdělání v oboru homeopatie a pak u možnosti NE neuvedli, jestli ho chtějí získat nebo ne. Proto se liší počet odpovědí a počet lékařů. Když respondenti nemají vzdělání, tak zájem o jeho získání má necelých 7 % lékařů a 14 % lékařek. Respondenti nejčastěji získali homeopatické vzdělání pomocí kurzů firmy Boiron. Myslím, že tato firma je v České republice nejznámější a mnoho lékařů ji zná proto, že vyrábějí homeopatické přípravky. Na dalších místech jsou rakouská a anglická škola.

4.3.3. Jak získali informace o homeopatii

Dotaz č. 3:

Kdy a jak jste se dozvěděl(a) o možnosti léčit pacienta s využitím homeopatie?

Tabulka 9: Získání informací (r=124)

odpověď	lékaři absolutní n _i	četnost (n=150)	
		relativní p _i	v %
během studia na LF	29	0,1933	19,33
při postgraduálním studiu	21	0,1400	14,00
v praxi od kolegů	42	0,2800	28,00
v praxi od pacientů	17	0,1133	11,33
od reprezentantů farmaceutických firem	11	0,0734	7,34
jiná varianta	30	0,2000	20,00
celkem	150	=	100,00

p1 = 0,67 %

Tabulka 10: Jiná varianta získání informací (r=30)

způsob získání informací i homeopatii	počet (n=36)
odborné časopisy	5
nevím	1
nepamatuji si	1
internet	3
semináře	1
od příbuzných	1
literatura	3
lékař	5
zájem o alternativní léčení a prevenci	1
samostudium	3
odborný tisk	1
od spolužáků během studia na LF	1
noviny	1
televize	2
od přátel na střední škole	2
od pracovníků v lékárně	1
z vyprávění	1
při studiu akupunktury	1
ze Zdravotnických novin	1
nemám žádné informace	1
celkem	36

p1 = 2,78 %

Obrázek 7: Získání informací o homeopatii (n=150)

Respondenti se o homeopatii nejčastěji (28 %), dozvěděli v praxi od svých kolegů. 19 % se jich o homeopatii dozvědělo během studia na lékařské fakultě (LF). Druhou nejčastější odpovědí bylo (20 %), že by zvolili jinou variantu, než jsem uvedla. Ukázalo se, že reálná škála odpovědí byla mnohem širší, než jsem si ve chvíli připravování dotazníku dokázala představit. Proto jsem ji zpracovala do samostatné tabulky a ponechala jsem v ní názvy alternativ podle dotazníků. Odpověď „nemám žádné informace“ se už v dnešní době jeví jako raritní a bude pravděpodobně souviset s respondentovým věkem a nezájmem, nejspíš v kombinaci obojího, protože nejméně posledních 20 let už jsou informace o homeopatické léčbě běžně publikované v časopisech o alternativních způsobech léčení i jako stati v denících či týdenících, resp. jejich přílohách. Někteří z respondentů uváděli více alternativ odpovědí. Proto počet odpovědí převyšuje počet respondentů a to v obou tabulkách.

4.3.4. Názor na vzdělávání lékařů v homeopatii

Dotaz č. 4:

Jakým způsobem by měli být lékaři vzděláni v homeopatii?

Tabulka 11: Názor na vzdělání lékařů v homeopatii (r=124)

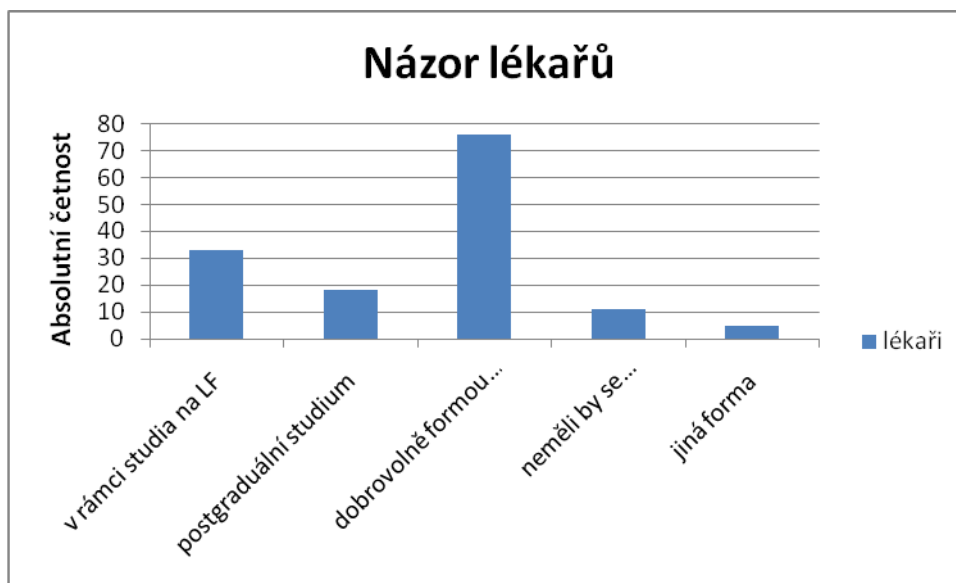
odpověď	lékaři		četnost (n=143)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
v rámci studia na LF	33	0,2308	23,08	
postgraduální studium	18	0,1259	12,59	
dobrovolně formou certifikovaných kurzů	76	0,5315	53,15	
neměli by se homeopatií vůbec zabývat	11	0,0769	7,69	
jiná forma	5	0,0349	3,49	
celkem	143	=	100,00	

p1 = 0,69 %

Tabulka 12: Jiné formy vzdělání v homeopatii (r=5)

názor na vzdělávání	počet (n=4)
necertifikované kurzy	1
nejdřív udělat jasno v ČLK a na MZ, potom by to bylo jedno	1
nevím	1
samostudium	1

p1 = 25,0 %

Obrázek 8: Názor na vzdělávání lékařů v homeopatii (n=143)

Nejvíce respondentů, (53 %) doporučilo vzdělávání dobrovolně formou certifikovaných kurzů. Druhým nejčastějším doporučeným způsobem bylo v rámci studia na LF (23 %). Celkem 8 % respondentů odpovědělo, že by se lékaři homeopatií neměli vůbec zabývat. Další varianty odpovědí z dotazníků uvádím v samostatné tabulce. Vyhraněné negativní názory se objevovaly u respondentů, kteří, homeopatickou léčbu vůbec neprovozovali. Více odpovědí než respondentů opět proka-

zuje uvádění více odpovědí jedním respondentem. Jeden nekonkretizoval, jakou jinou formu vzdělání měl na mysli.

4.3.5. Definice homeopatie

Dotaz č. 5:

S kterou definicí homeopatie se nejvíce ztotožňujete?

Tabulka 13: Definice homeopatie (r=124)

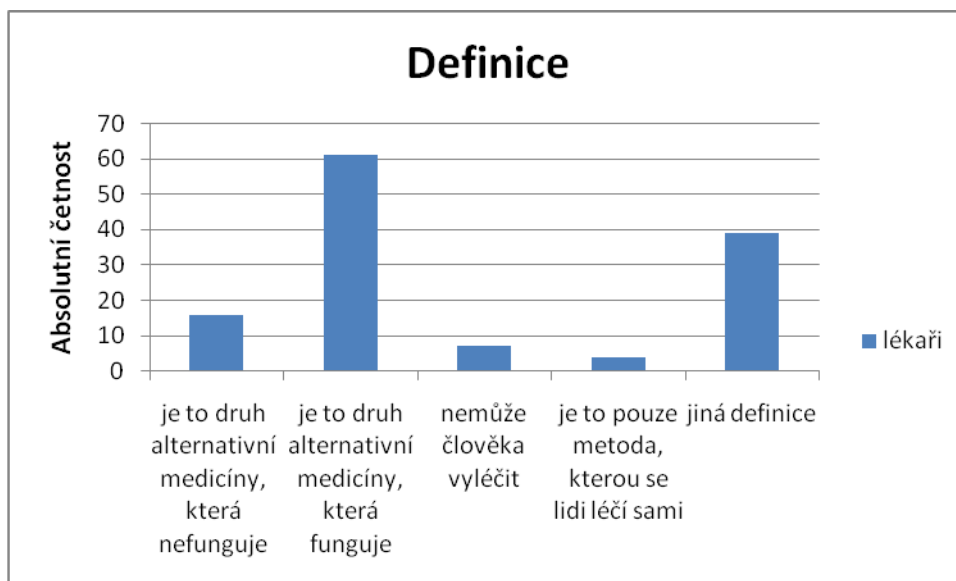
odpověď	lékaři	četnost (n=127)	
		absolutní n_i	relativní p_i v %
je to druh alternativní medicíny, která nefunguje	16	0,1260	12,60
je to druh alternativní medicíny, která funguje	61	0,4803	48,03
nemůže člověka vyléčit	7	0,0551	5,51
je to pouze metoda, kterou se lidi léčí sami	4	0,0315	3,15
jiná definice	39	0,3971	30,71
celkem	127	=	100,00

$p1 = 0,79 \%$

Tabulka 14: Jiná definice homeopatie (r=39)

jiné definice	počet
druh alternativní medicíny, která funguje v lehkou ovlivnitelných a submisivních lidí	1
druh medicíny, která někdy funguje	1
přísně individuální, nefunguje u každého	2
alternativa, která může být použita tam, kde nic jiného nefunguje	1
jestliže funguje, tak na jiné bázi než je farmakologie, její zakladatel Hahnemann byl navíc klasický okultista	1
druh alternativní medicíny, která někdy funguje	2
alternativní způsob léčby s individuálním efektem. Může být součástí komplexní léčby nemocného	1
psychoterapie	1
druh alternativní medicíny, který občas u někoho funguje spíše na principu placebo efektu	5
druh alternativní medicíny, která může být pomocnou anebo i samostatnou léčebnou metodou (v tomto případě spíše u onemocnění samoúdržavného charakteru)	1
nevěřím, že by nekonečným ředěním nějaké molekuly účinné látky v homeopatiku zůstaly, nicméně spouště lidem terapie pomáhá	1
druh alternativní medicíny	1
alternativní medicína, která by snad někdy mohla fungovat	1
není to alternativa, je to medicína jako každá jiná	1
metoda, kde lidé dobrovolně zaplatí vysoké obnosy za rozmluvu s lékařem a podrobné rozebrání potíží, u OL by to nezaplatili a OL jsou tlačeni systémem k zvládnutí neúměrného množství pacientů za den a tudíž nemají na to, co dělají homeopaté, čas. Metoda zabírá jistě na psychosomatické potíže	1
90 % homeopatie	1
druh alternativní medicíny, která funguje, ale ne jako náhrada lékům klasických, ale jako jejich doplnění	1
nemohu posoudit	1
druh alternativní medicíny, která někdy funguje a někdy nefunguje	1
holistická terapie, působí na jiné úrovni než konvenční medicína	1
druh alternativní medicíny, která může fungovat, pokud jí člověk věří	1
jak nepomůže, tak neublíží	1
doplněk vhodný pro vybrané spektrum diagnóz	1
je to jiný druh medicíny	1
druh alternativní medicíny, která u některých pacientů funguje	1
druh alternativní medicíny, která logicky nemůže fungovat, ale má obrovský podíl na psychiku pacienta a tím i celkový klinický obraz	1
metoda, která může občas pomoci	1
kdo chce, ať věří, kdo nechce, ať nevěří	1
určité preparáty používám k doplnění terapie	1
alternativní medicína, která občas funguje	1
je to odporné šarlatánství nejhruššího zrna	1
druh alternativní medicíny, která může být účinná	1
může fungovat	1
celkem	n= 39

p1 = 2,56 %

Obrázek 9: Definice homeopatie (n=127)

U tohoto dotazu mě zajímalo, jak by homeopatii definovali lékaři v České republice. Celkem necelá polovina respondentů odpověděla, že je to druh alternativní medicíny, která funguje, a to celkem 48 %.

Ale objevilo se také veliké množství definic jiných a proto jsem je přesně uvedla v samostatné doplňkové tabulce. Také více definic od jednoho z respondentů se zde vyskytlo a počet definic je tak větší než počet respondentů.

Současně se ukázalo, že termín „definice“ je pro homeopatii příliš silné slovo. Jedná se spíše o charakteristiky, kterými jednotliví respondenti popisují svůj pohled na problém. Jako vědecký dosud nepodložený obor homeopatie svoji definici, která by byla uznávána širokým okruhem odborné veřejnosti, ještě nemá. Také proto mohou uvedené pohledy být tak protichůdné od pohledu „není to alternativa, je to medicína jako každá jiná“ až k v plném originálu znějícímu pohledu „je to odporné šarlatánství nejhrubšího zrna,“ který nečekaně zastávala žena.

4.3.6. Používání homeopatie v praxi

Dotaz č. 6

Používáte ve své praxi homeopatickou léčbu?

Tabulka 15: Používání homeopatie (r=124)

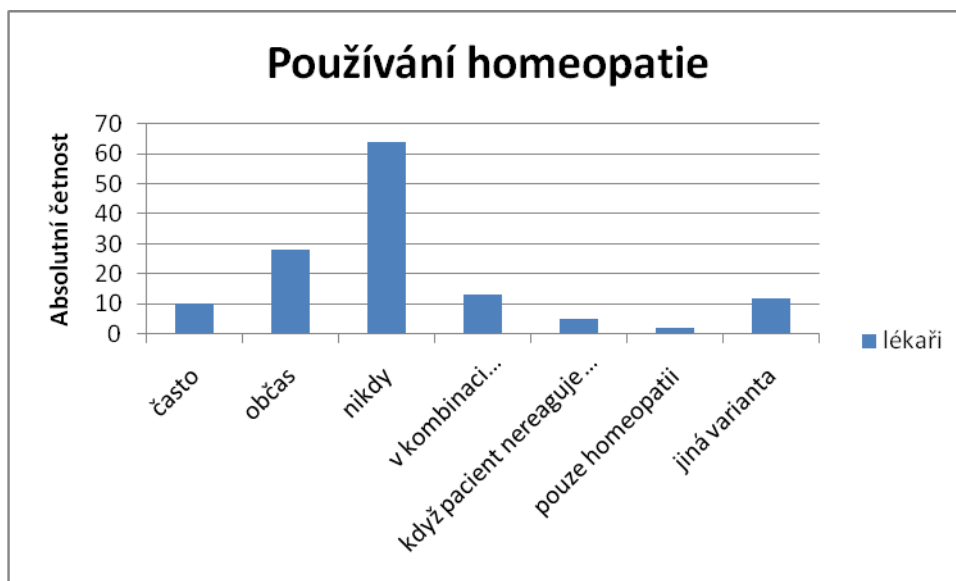
odpověď	lékaři		četnost (n=134)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
často	10	0,0746	7,46	
občas	28	0,2090	20,90	
nikdy	64	0,4776	47,76	
v kombinaci s alopatickou medicínou	13	0,0970	9,70	
když pacient nereaguje na alopatickou léčbu	5	0,0373	3,73	
pouze homeopatii	2	0,0149	1,49	
jiná varianta	12	0,0896	8,96	
celkem	134	=	100,00	

p1 = 0,75 %

Tabulka 16: Používání homeopatie jiná varianta odpovědi (r=12)

odpověď	počet (n=12)
velmi zřídka	1
na praxi v nemocnici nelze	1
nemám v tomto oboru vzdělání – neprovozují	1
sama homeopaticky nikdy neléčím, pacienti od použití této metody neodrazují, ale ani ji nedoporučují	1
zatím nevyužívám, neměla jsem ještě možnost ani čas se v této oblasti vzdělávat, ale do budoucna to plánuji	1
uvádím to jako možnou léčbu	1
v případech, které se zdají vcelku jasné a pacienti jsou ochotni na věc přistoupit	1
pokud si již pacienti zakoupili homeopatický lék, nevymlouvám jim to v případě absence objektivního nálezu	1
výjimečně	1
spíše výjimečně u některých stavů, kde alopatická léčba nebyla úspěšná, po homeopatii se dostavily někdy úžasné	1
občas obecné preparáty, po domluvě s homeopatem	1
zatím ne, mám málo zkušeností	1
celkem	12

p1 = 8,33 %

Obrázek 10: Používání homeopatie v praxi (n=134)

Cílem této otázky je získat přehled, zda lékaři homeopatii používají ve své vlastní lékařské praxi. Necelých 48 % respondentů homeopatii ve své praxi nepoužívá vůbec. Pouze homeopatii používá 1 % respondentů, konkrétně 2 lékařky. Druhou nejčastější odpovědí (21 %), je možnost „občas“. Třetí odpověď je v „kombinaci s alopatickou medicínou“ (10 %). Počet variant odpovědí je větší, protože někteří z respondentů označili více možností.

Z výsledků je zřejmé, že se, až na výjimku, všichni spoléhají na klasickou alopatickou medicínu a k homeopatické léčbě přistupují spíše jako k léčbě pro pacientovu podporu před anebo po léčbě klasické. Zájemcům homeopatickou léčbu ponechávají nebo doporučují, většinou však po příznivé objektivní kontrole jejich zdravotního stavu.

4.3.7. Jak dlouho homeopatii používají

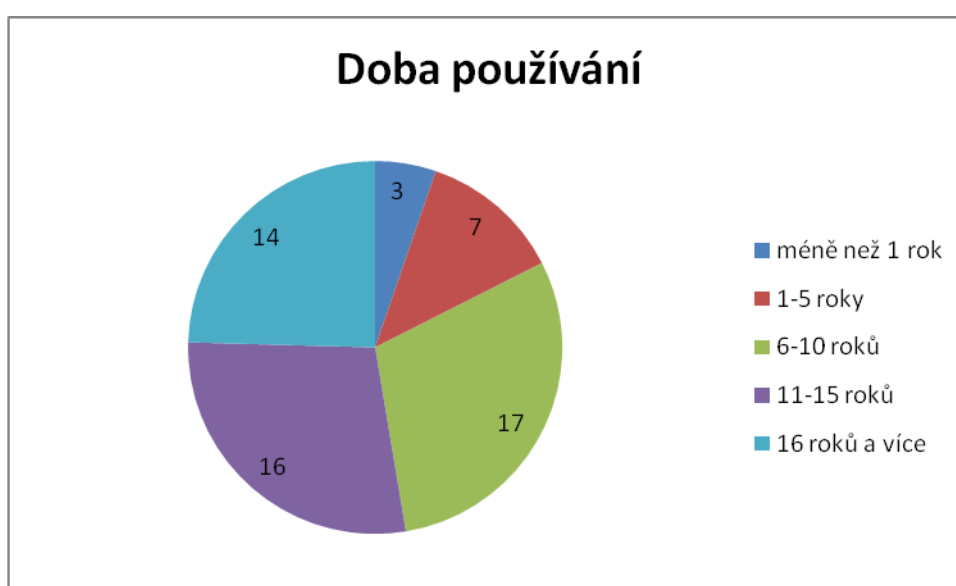
Dotaz č. 7:

Pokud homeopatii používáte, jak dlouho?

Tabulka 17: Doba používání homeopatie (n=57)

odpověď	lékaři		
	absolutní n _i	relativní p _i	v %
méně než 1 rok	3	0,0526	5,26
1-5 roky	7	0,1228	12,28
6-10 roků	17	0,2983	29,83
11-15 roků	16	0,2807	28,07
16 roků a více	14	0,2456	24,56
celkem	57	=	100,00

p1 = 1,75 %

Obrázek 11: Doba používání homeopatie (n=57)

Na tuto otázku odpovídali pouze ti lékaři, kteří homeopatii používají ve své praxi. Nejčastěji byla označena doba 6-10 roků (30 %). Celkem 28 % lékařů používá homeopatii 11-15 roků. 16 roků a více používá homeopatii 25 %.

Nad 5 let je každé z pětiletých období používání homeopatie obsazeno ve zhruba stejném procentním rozsahu. Dalo by se to interpretovat tak, že kdo s homeopatií úspěšně začne, zpravidla už ji neopustí.

V české nemocnici se však s homeopatickou léčbou nesetkáme, tam ji praktikovat nelze, jak odpověděl jeden z respondentů.

4.3.8. Informovanost o homeopatii

Dotaz č. 8:

Chybí Vám, že se homeopatie nevyučuje na lékařské fakultě?

- ANO
- NE

Myslíte si, že škála homeopatických přípravků v ČR je dostačující?

- ANO
- NE

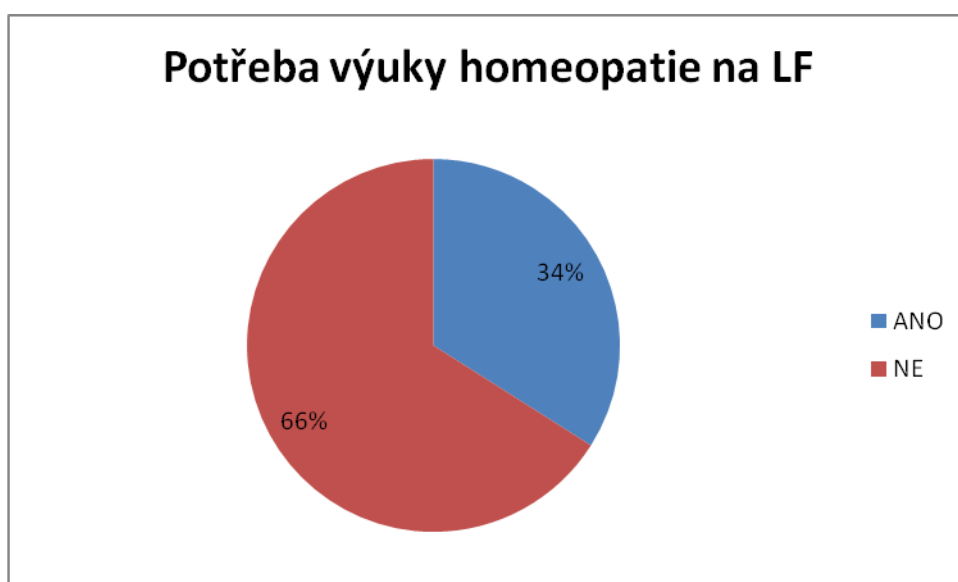
Myslíte si, že každý lékař by měl mít alespoň základní znalosti o homeopatických přípravcích?

- ANO
- NE

Tabulka 18: Výuka na lékařské fakultě (r=124)

četnost	ANO	NE	četnost ANO		četnost NE (n=122)	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
lékaři	42	80	0,3443	34,43	0,6557	65,57
celkem	122		=		100,00	

p1 = 0,82 %

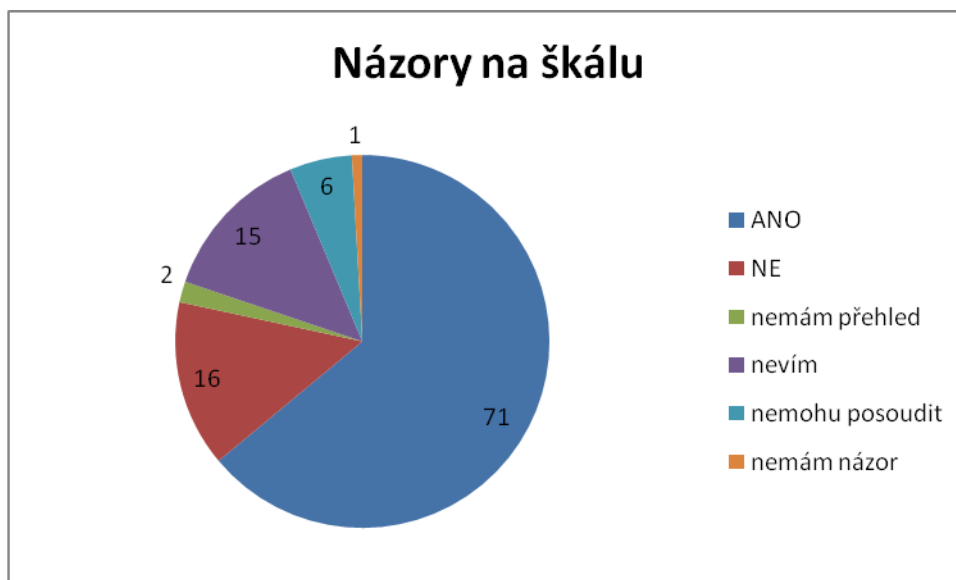
Obrázek 12: Výuka na lékařské fakultě (n=122)

Dvěma třetinám respondentů výuka homeopatie na lékařské fakultě nechybí. Koresponduje to s nejčastější odpovědí u dotazu č. 4, že její výuka by měla probíhat dobrovolně formou certifikovaných kursů. 2 respondenti na tuto otázku neodpověděli, proto je počet odpovědí pouze 122.

Tabulka 19: Škála homeopatických přípravků v ČR (r=124)

odpověď	lékaři		četnost (n=111)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
ANO	71	0,6396	63,96	
NE	16	0,1441	14,41	
nemám přehled	2	0,0180	1,80	
nevím	15	0,1352	13,52	
nemohu posoudit	6	0,0541	5,41	
nemám názor	1	0,0090	0,90	
celkem	111	=	100,00	

p1 = 0,90 %

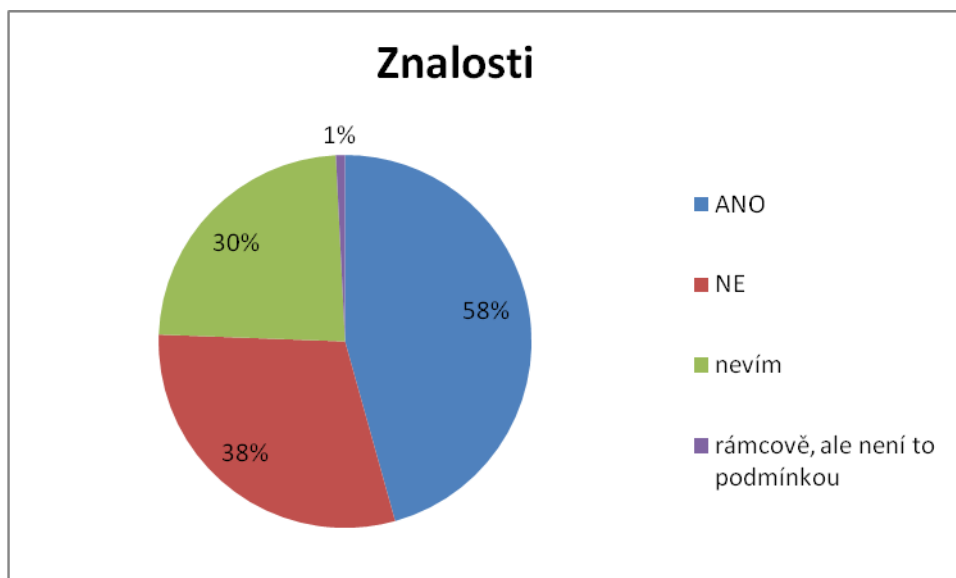
Obrázek 13: Škála homeopatických přípravků (n=111)

Při porovnání s četností odpovědí respondentů u dotazu č. 6, že homeopatii nepoužívají nikdy, by se mohlo zdát, že se o ni přesto zajímají a mají povědomost o dostatečnosti škály homeopatických přípravků. Ale možná u této otázky někteří odpovídali kladně s pocitem, že i jediný homeopatický přípravek je víc než dost. Tuto otázku ponechalo 13 respondentů nezodpovězenou.

Tabulka 20: Základní znalosti o homeopatických přípravcích (r=124)

odpověď	lékaři		četnost (n=122)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
ANO	71	0,5819	58,19	
NE	46	0,3771	37,71	
nevím	4	0,0328	3,28	
rámcově, ale není to podmínkou	1	0,0082	0,82	
celkem	122	=	100,00	

p1 = 0,82 %

Obrázek 14: Základní znalosti o homeopatických přípravcích (n=122)

Lékařům z 66 % nechybí, že se homeopatie nevyučuje na lékařských fakultách. O škále homeopatických přípravků si z 64 % myslí, že je dostačující, a z 58 % si myslí, že základní znalosti o homeopatických přípravcích by měl mít každý lékař.

To poslední je pro pacienty dobrá zpráva. V kombinaci s ostatními odpověďmi svědčí o tom, že většina lékařů je připravena studovat lékařské metody nad rámec toho, co jim poskytla lékařská fakulta.

Ne všichni respondenti na každou otázku odpověděli, proto nejsou shodné odpovědi s počtem 124 dotazníků.

4.3.9. Spokojenost s výsledky

Dotaz č. 9:

Pokud homeopatii používáte, jak jste spokojen(a) s výsledky?

Tabulka 21: Spokojenost s výsledky (r=57)

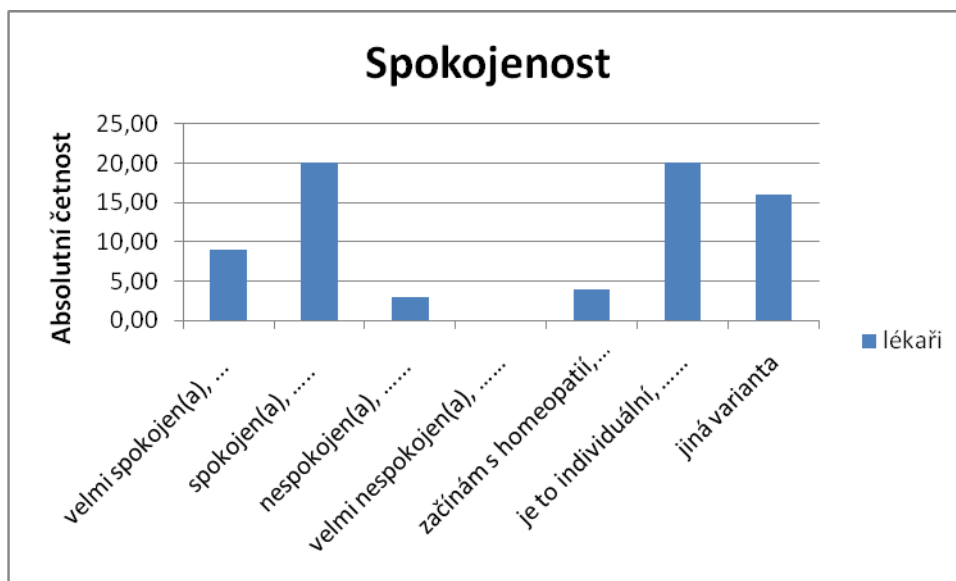
odpověď	lékaři	četnost (n=72)	
	absolutní n_i	relativní p_i	v %
velmi spokojen(a), výsledky jsou velmi dobré	9	0,1250	12,50
spokojen(a), výsledky v souladu s očekáváním	20	0,2778	27,78
nespokojen(a), očekávání bylo větší	3	0,0417	4,17
velmi nespokojen(a), výsledek je většinou horší než výchozí stav	-	-	-
začínám s homeopatií, výsledky teprve očekávám	4	0,0555	5,55
je to individuální, nelze zobecnit	20	0,2778	27,78
jiná varianta	16	0,2222	22,22
celkem	72	=	100,00

$p1 = 1,39 \%$

Tabulka 22: Jiná varianta u spokojenosti s výsledky (r=16)

odpověď	počet (n=17)
využívám při léčbě kašle, rýmy, afonie, nespavosti	1
celkem spokojena, ale očekávání bylo větší	1
vynikající, jedinečné	1
nepoužívám	6
léčím pouze lege artis	1
homeopatii používám občas, někdy jsou výsledky výborné, nad očekávání, někdy je ovšem problém s pacienty – moc tomu nevěří a nevydrží tak dlouho čekat	1
u vybraných diagnóz a přípravků velmi spokojena	1
spokojena někdy	1
nevím	1
náročné na čas a peníze, po zprávě na internetu ztráta iluze o léčbě	1
mí pacienti léčení homeopaty nevykazují pozitivní výsledky	1
celkem	16

$p1 = 6,25 \%$

Obrázek 15: Spokojenost s výsledky (n=72)

Cílem této otázky bylo zjistit, jak jsou lékaři s homeopatií spokojeni, pokud ji ve své praxi používají. Tedy tuto otázku vyplňovali lékaři praktikující homeopatii, přesně těch 57, co vykázali její používání u Dotazu č. 7. Lékaři se nejvíce shodli na odpovědi: „je to individuální, nelze zobecnit“ a „spokojen(a), výsledky v souladu s očekáváním.“ Celkem jich takto odpovědělo u obou variant shodně necelých 28 %. Druhou nejčastější odpovědí by si lékaři zvolili jinou variantu odpovědi, než jsem já navrhovala. Tato odpověď získala 22 %. Soupis těchto jiných variant je uveden samostatně v Tabulce 22.

4.3.10. Osobní hodnocení léčby při využití homeopatie

Dotaz č. 10:

Jak vy osobně hodnotíte léčbu pacienta s využitím homeopatie?

Tabulka 23: Osobní hodnocení ($r = 124$)

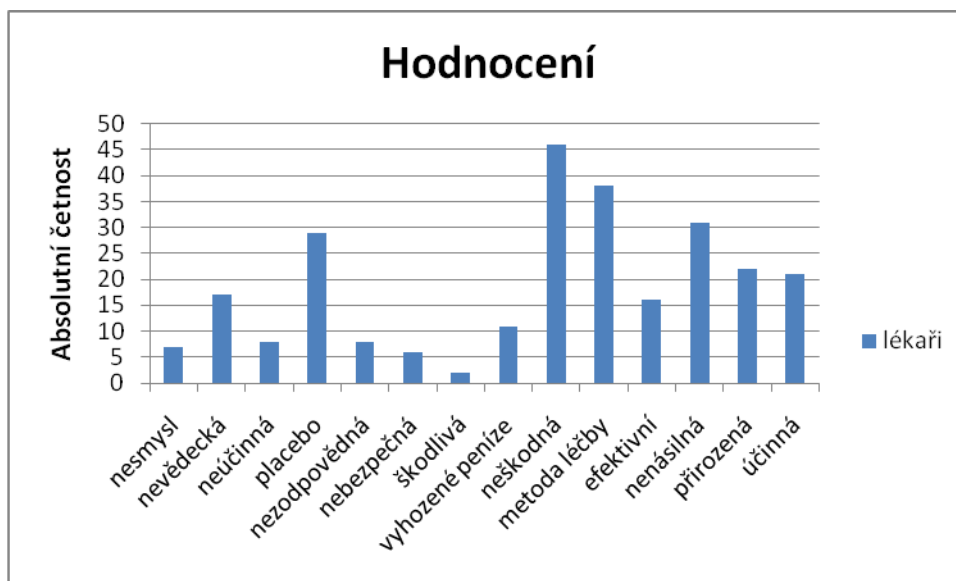
odpověď	lékaři		četnost (n=273)	
	absolutní n_i	relativní p_i	v %	
nesmysl	7	0,0256	2,56	
nevědecká	17	0,0623	6,23	
neúčinná	8	0,0293	2,93	
placebo	29	0,1062	10,62	
nezodpovědná	8	0,0293	2,93	
nebezpečná	6	0,0220	2,20	
škodlivá	2	0,0073	0,73	
vyhozené peníze	11	0,0403	4,03	
neškodná	46	0,1685	16,85	
metoda léčby	38	0,1392	13,92	
efektivní	16	0,0586	5,86	
nenásilná	31	0,1136	11,36	
přirozená	22	0,0806	8,06	
účinná	21	0,0769	7,69	
jiná varianta	11	0,0403	4,03	
celkem	273	=	100,00	

$p1 = 0,37 \%$

Tabulka 24: Jiné varianty osobního hodnocení ($r=11$)

odpověď	počet (n=11)
často účinná v určitých indikacích	1
pomocná	1
Efekt u prořezávání zubů u batolete není placebo. Otázka je – co očekáváme. Ve stomatologii někdy vhodně doplňuje základní léčbu	1
individuální efekt, neškodí	1
podpůrná pokud ji pacient vyžaduje	1
léčba na jiné úrovni než konvenční medicína	1
v některých případech neškodná	1
tam, kde klasická léčba selže	1
dobrá, pokud ji provádí někdo svědomitě	1
nevím	1
začínám s homeopatií, výsledky teprve očekávám	1
celkem	11

$p1 = 9,09 \%$

Obrázek 16: Osobní hodnocení léčby homeopatie (n=273)

Tato otázka byla zaměřena na osobní hodnocení léčby pacienta s využitím homeopatie. Lékaři hodnotili homeopatii různě. Nejčastějšími odpověďmi byly, že je neškodná, že je to metoda léčby. Homeopatie je taky nenásilná a čtvrtou nejčastější odpovědí, bylo, že působí jako placebo efekt. Tyto odpovědi získaly 17 %, 14 %, 11 % a necelých 11 %.

Nabídnutá škála odpovědí byla poměrně široká, ale přesto nestačila. Respondenti měli potřebu vyjádřit se ještě šířeji. Svědčí o tom nejen volba více odpovědí jednotlivými respondenty, ale i vybočení mimo nabízené varianty. Jiné varianty odpovědí jsou zachyceny v Tabulce 24.

4.3.11. Podávání informací o léčbě homeopatiky pacientům

Dotaz č. 11:

Informujete svoje pacienty o možnosti homeopatické léčby?

Tabulka 25: Podávání informací o léčbě (r=123)

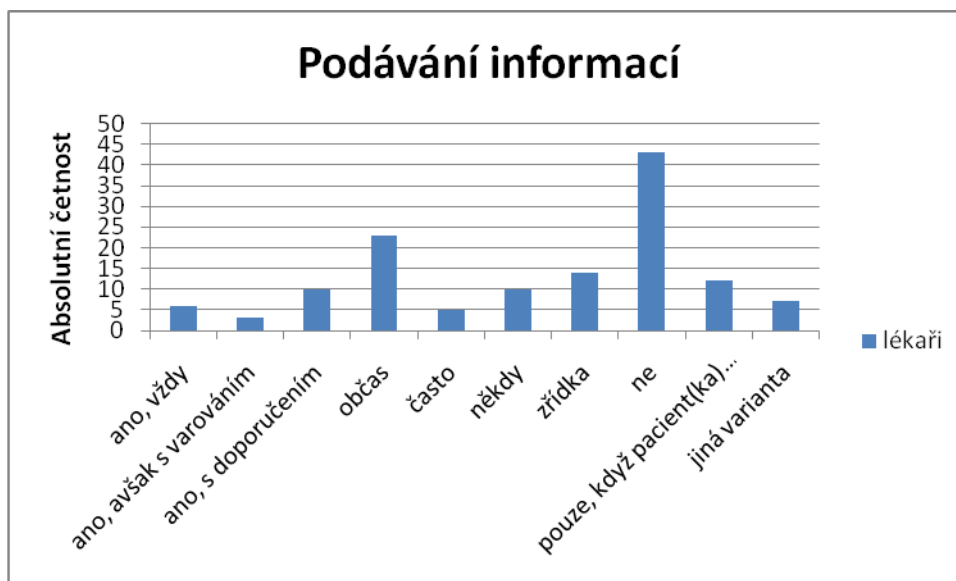
odpověď	lékaři		
	absolutní n _i	relativní p _i	v %
ano, vždy	6	0,0451	4,51
ano, avšak s varováním	3	0,0226	2,26
ano, s doporučením	10	0,0752	7,52
občas	23	0,1729	17,29
často	5	0,0376	3,76
někdy	10	0,0752	7,52
zřídka	14	0,1053	10,53
ne	43	0,3233	32,33
pouze, když pacient(ka) má zájem	12	0,0902	9,02
jiná varianta	7	0,0526	5,26
celkem	133	=	100,00

p1 = 0,75

Tabulka 26: Podávání informací o léčbě (r=7)

odpověď	počet (n=7)
někdy dám homeopatiku a neinformuji, dám je jako lék bez diskuse	1
tam, kde očekávám od této léčby účinek	1
Pokud pacienti chtějí využít tuto neškodnou neléčbu pak jim ji odsouhlasím, ale zdůrazním, že od ní nemají moc očekávat	1
Pokud ji odmítá, samozřejmě respektuji jeho přání léčit se výhradně alopaticky.	1
doporučím homeopata, pokud má pacient zájem	1
jako možná alternativa	1
homeopatii nepovažuji za léčbu, tedy je neinformuji	1
celkem	7

p1 = 14,29 %

Obrázek 17 Podávání informací o léčbě homeopatiky pacientům (n=133)

Cílem této otázky bylo získat výpověď lékařů, zda své pacienty informují o homeopatické léčbě. Nejčastější názor byl, že lékaři informace o homeopatické léčbě svým pacientům neposkytují. Celkem takto odpovědělo 32 % respondentů. To je překvapivě málo vzhledem k odpovědím u otázky č. 6, že homeopaticky nikdy neléčí 48 % respondentů. Při stejném počtu respondentů to tedy znamená, že někteří své pacienty o existenci homeopatické léčby informují, i když jí sami neprovozuji a dalo by se to také vysvětlit určitou opatrností lékařů, kteří o homeopatii vědí, neodmítají ji z principu, ale aktivně ji nepoužívají.

Druhou nejčastější odpovědí bylo, že informace poskytují občas. Tuto odpověď označilo 17 %. Odpovědi zřídka a pouze, když pacient(ka) má zájem si vybralo stejné procento respondentů a to 10 %. 1 respondent na tuto otázku neodpověděl, ale na druhou stranu někteří odpověděli více možnostmi.

4.3.12. Zájem pacientů o homeopatickou léčbu

Dotaz č. 12:

Chodí za Vámi pacienti s přáním zkusit homeopatickou léčbu?

Tabulka 27: Zájem pacientů o homeopatickou léčbu (r=123)

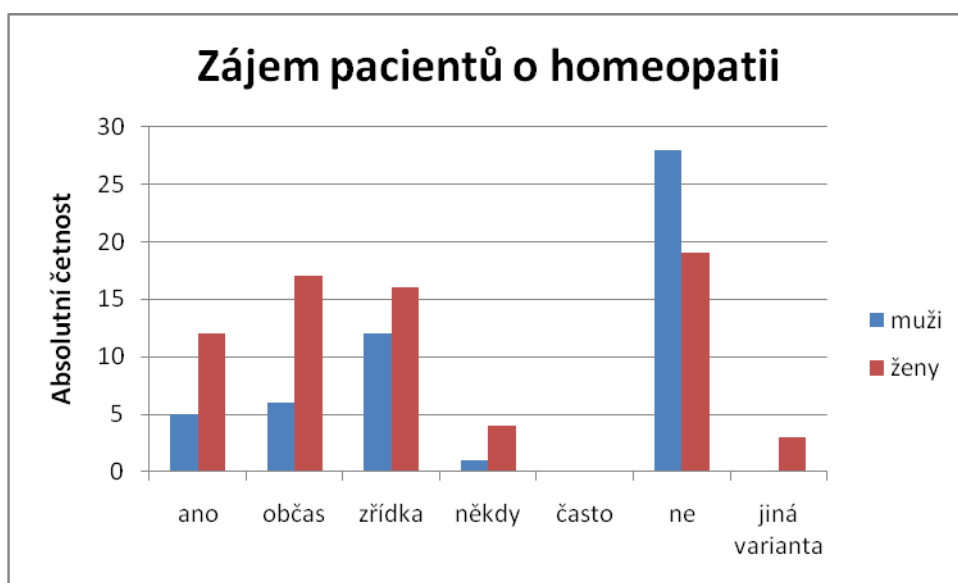
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
ano	5	12	0,0407	4,07	0,0976	9,76
občas	6	17	0,0488	4,88	0,1382	13,82
zřídka	12	16	0,0976	9,76	0,1300	13,00
někdy	1	4	0,0081	0,81	0,0325	3,25
často	-	-	-	-	-	-
ne	28	19	0,2276	22,76	0,1545	15,45
jiná varianta	-	3	-	-	0,0244	2,44
celkem	52	71	0,4228	42,28	0,5772	57,72
	n=123		=		100,00	

p1 = 0,81

Tabulka 28: Zájem pacientů o homeopatickou léčbu (r=3)

odpověď	počet
běžně, proto chodí za mnou	1
pouze rodina a přátelé	1
vždy	1
celkem	3

p1 = 33,33 %

Obrázek 18 Zájem pacientů o homeopatickou léčbu (n=123)

Touto otázkou jsem se zaměřila na postoj pacientů k homeopatii. Zajímalo mě, zda se na ni ptají svých lékařů nebo zda na svých lékařích požadují tuto léčbu. Většina lékařů odpověděla, že se jich pacienti na homeopatii neptají. Je to celkem necelých 38 % respondentů. U lékařů se 10 % ptá na léčbu zřídka a 5 % občas. U lékařek 14 % pacientů se zajímá občas a 13 % zřídka.

Grafický přehled zcela jednoznačně ukazuje ženskou převahu u kladných variant odpovědí.

Jeden respondent neodpověděl.

4.3.13. Další získávání informací o homeopaticích

Dotaz č. 13:

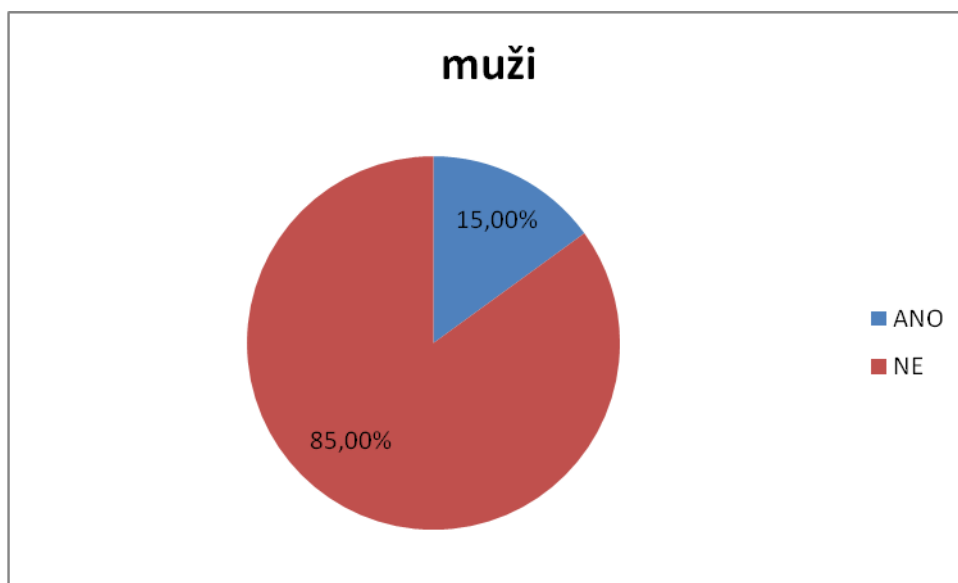
Sledujete informace o vývoji a pokrocích v homeopatii?

- ANO (prosím, uveďte zdroje):
- NE

Tabulka 29: Další získávání informací o homeopaticích (r=52)

pohlaví	ANO	NE	četnost ANO		četnost NE	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
muži	8	44	0,1538	15,38	0,8462	84,62
celkem	n = 52		=		100,00 %	

p1 = 1,92 %

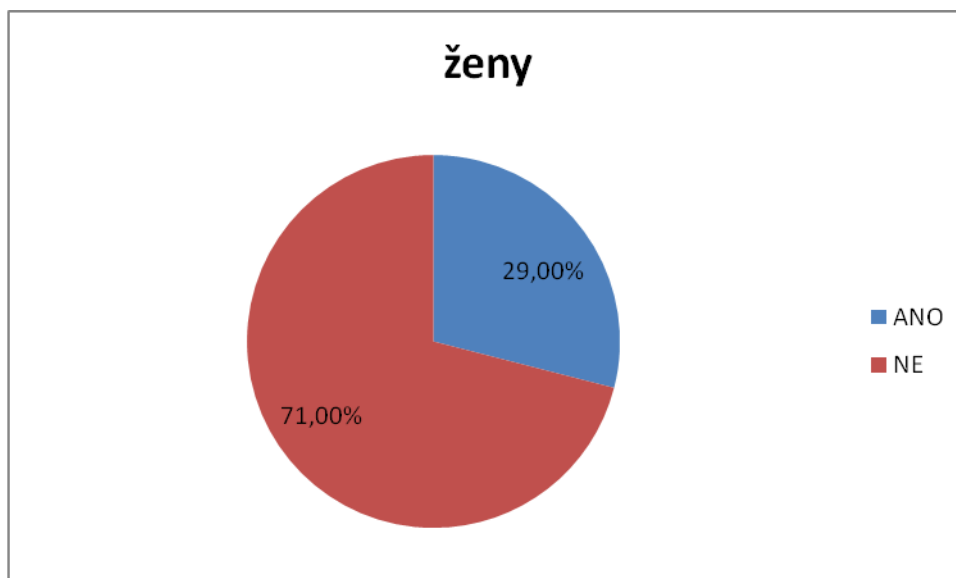

Obrázek 19 Sledování informací (n=52)

Tabulka 30: Další získávání informací o homeopaticích (r=72)

pohlaví	ANO	NE	četnost ANO		četnost NE	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
ženy	21	51	0,2917	29,17	0,7083	70,83
celkem	n = 72		=		100,00 %	

p1 = 1,39 %

Obrázek 20 Sledování informací (n=72)

Tabulka 31: Zdroje získávání informací o homeopaticích (r=29)

odpověď	počet (n = 48)
časopis o homeopatii	1
firemní zástupce Boiron	3
reprezentanti firem	1
internet	6
Heel	1
Bulletin	2
přednášky	2
nástavby	1
kurzy	3
literatura	2
semináře	4
časopisy	3
NedNews a jiné přehledy informací ze zdravotnictví	1
materiály Boiron	2
časopis Homeopatické listy	3
školení Boiron	1
farmaceutičtí reprezentanti	1
lékařské homeopatické konference	1
firemní informace	1
weby	2
odborné časopisy	1
občas	1
informuji se u kolegy, který má ordinaci vedle	1
školení	1
setkávání homeopatů	1
nové knihy	1
mezinárodní časopisy Homeopatických links	1
celkem	48

p1 = 2,08 %

U této otázky mě zajímalo, jestli lékaři sledují informace o vývoji a pokrocích v homeopatii. Hledala jsem, zda se tato skutečnost nějak významně liší mezi muži

a ženami lékaři. Informace o vývoji a pokrocích v homeopatii zajímají více lékařky než lékaře. Kladnou odpověď dalo 2x více lékařek než lékařů. Když lékaři sledují informace, tak někteří z nich z více zdrojů. Všechny uvedené zdroje jsem uvedla v samostatné Tabulce 31.

Zjistila jsem, že muži ani ženy ve své většině informace o vývoji homeopatie nesledují. To je v souladu s tím, že homeopatii praktikuje jen menšina respondentů.

4.3.14. Léčení sebe a vlastní rodiny homeopatiky, výsledky

Dotaz č. 14:

Léčil(a) jste někdy sám sebe (nebo člena Vaší rodiny) homeopaticky a s jakým výsledkem?

Tabulka 32: Léčení sebe a vlastní rodiny (r=123)

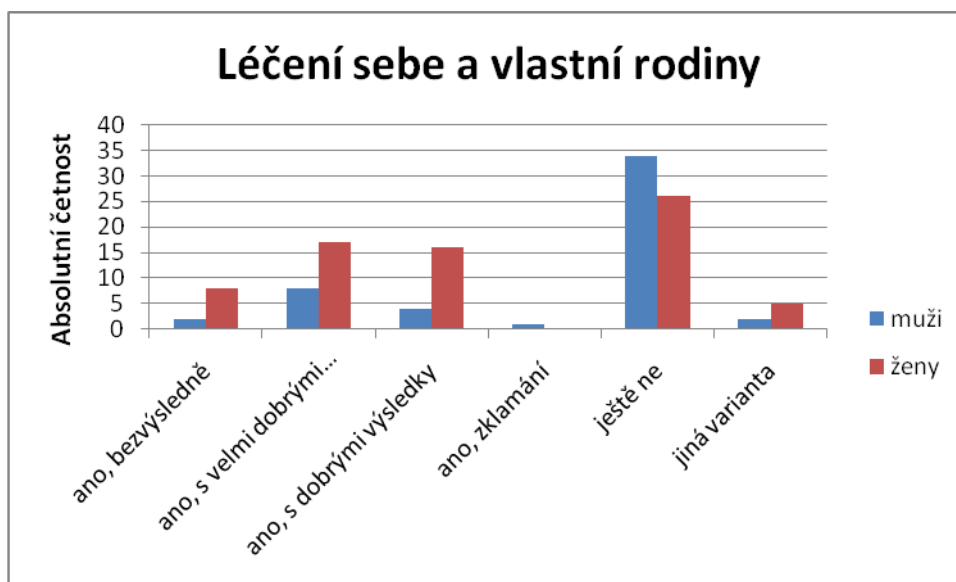
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
ano, bezvýsledně	2	8	0,0163	1,63	0,0650	6,50
ano, s velmi dobrými výsledky	8	17	0,0650	6,50	0,1382	13,82
ano, s dobrými výsledky	4	16	0,0325	3,25	0,1301	13,01
ano, zklamání	1	0	0,0081	0,81	-	-
ještě ne	34	26	0,2764	27,64	0,2114	21,14
jiná varianta	2	5	0,0163	1,63	0,0407	4,07
celkem	51	72	0,4146	41,46	0,5854	58,54
	n = 123		=		100,00 %	

p1 = 0,81 %

Tabulka 33: Jiné varianty léčení sebe a vlastní rodiny (r=7)

odpověď	počet (n=7)
někdy účinné, jindy bez výsledku	1
několikrát mě překvapila síla efektu léku, který jsem považovala za slabý s částečným efektem	1
ano s rozdílnými efekty	1
jedině tak	1
nejsem šarlatán	1
jen pokus bez pokračování	1
celkem	7

p1 = 14,29 %

Obrázek 21 Léčení sebe a svoji rodiny (n=123)

Hlavním cílem této otázky bylo zjistit, zda lékaři léčí homeopatiky sebe a své rodiny a jaké mají výsledky této léčby. Lékaři i lékařky ve většině případů sebe homeopatiky ještě neléčili. Celkem takto odpovědělo téměř 67 % mužů, (34 : 51 = 0,666) a 36 % žen, (26 : 72 = 0,3611). Pokud homeopatika používají, tak téměř

16 % mužů, ($8 : 51 = 0,1568$) a skoro 24 % žen, ($17 : 72 = 0,2361$) s velmi dobrými výsledky. Třetí nejčastější odpověď byla u mužů i u žen ano, s dobrými výsledky. U mužů takto odpovědělo necelých 8 %, ($4 : 51 = 0,078$) a u žen 22 %, ($16 : 72 = 0,222$). Jeden respondent na tento dotaz neodpověděl.

Všechny kladné alternativy ukazují, že ženy použily homeopatickou léčbu častěji.

4.3.15. Úhrada homeopatických přípravků zdravotními pojišťovnami

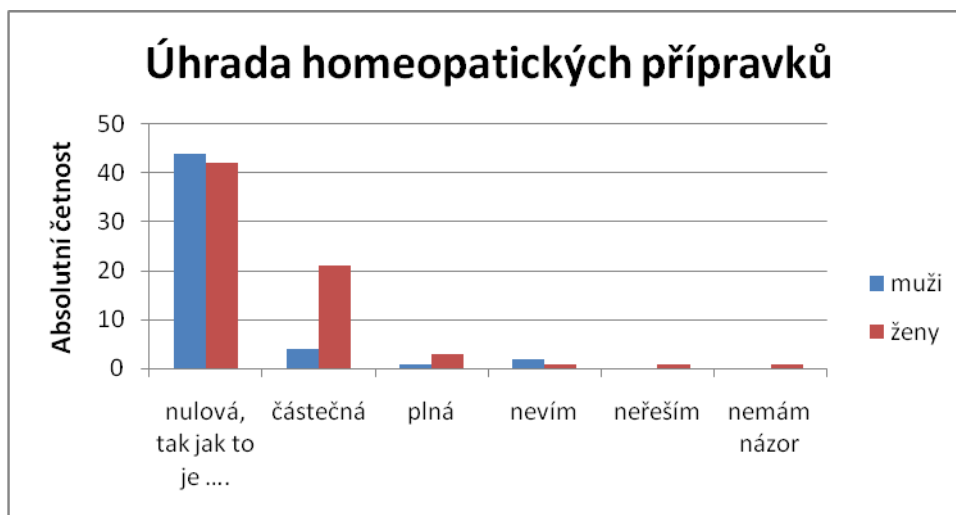
Dotaz č. 15:

Jaká by podle Vás měla být úhrada homeopatických přípravků zdravotními pojišťovnami?

Tabulka 34: Úhrada homeopatických přípravků (n=120)

odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
nulová, tak jak to je v současnosti	44	42	0,3667	36,67	0,3500	35,00
částečná	4	21	0,0333	3,33	0,1750	17,50
plná	1	3	0,0083	0,83	0,0250	2,50
nevím	2	1	0,0168	1,68	0,0083	0,83
neřeším	-	1	-	-	0,0083	0,83
nemám názor	-	1	-	-	0,0083	0,83
celkem	51	69		42,51		57,49
	n = 120		=		100,00 %	

p1 = 0,83 %

Obrázek 22 Úhrada homeopatických přípravků (n=120)

Zde jsem se zaměřila na pohled lékařů na úhradu homeopatik zdravotními pojišťovnami. Respondenti se shodli v tom, že úhrada by měla být nulová, tak jak tomu je v současnosti. Tuto odpověď zakroužkovalo 86 % lékařů, ((44 : 51 = 0,8627) a téměř 61 % lékařek, (42 : 69 = 0,609). U lékařek byla poměrně často zaškrtnuta odpověď částečná úhrada. S touto odpovědí se ztotožnilo 30 % lékařek, (21 : 69 = 0,304). 4 respondenti tuto otázku nezodpověděli.

Převaha žen u částečné a plné úhrady svědčí o tom, že ženy o finanční podporu homeopatické léčby stojí více než muži.

4.3.16. Porovnání homeopatické a tradiční medicínské léčby

Dotaz č. 16:

Když porovnáte homeopatii s tradiční medicínskou léčbou:

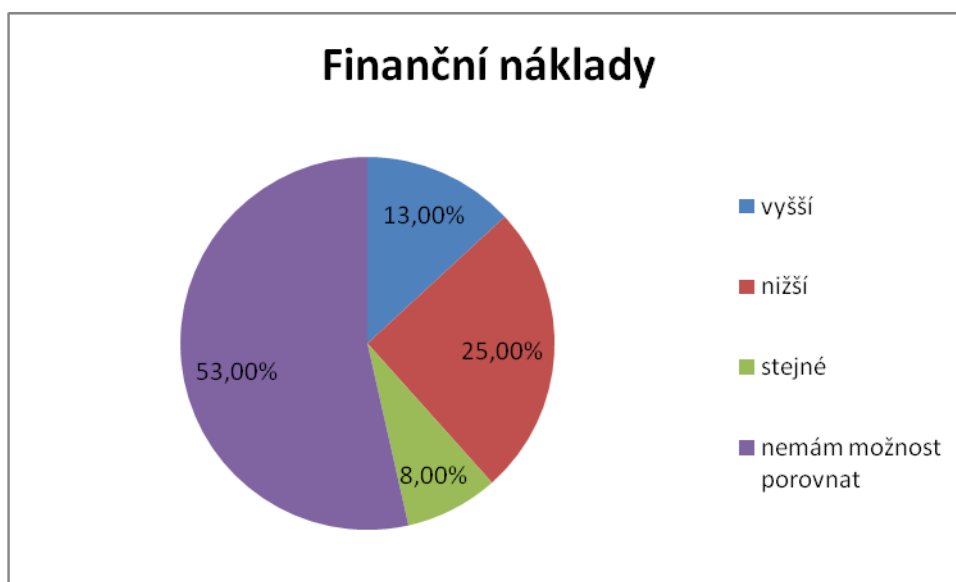
- finanční náklady jsou:** vyšší nižší stejné
délka léčby je: kratší delší stejná
délka rekonvalescence je: kratší delší stejná
spolupráce s pacientem: méně náročná náročnější stejná
 nemám možnost porovnat

4.3.16.1. Finanční náklady

Tabulka 35: Finanční náklady (r=122)

odpověď	lékaři		četnost lékařů (n=122)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
vyšší	17	0,1393	13,93	
nižší	30	0,2459	24,59	
stejně	10	0,0820	8,20	
nemám možnost porovnat	65	0,5328	53,28	
celkem	122	=	100,00	

p1 = 0,82 %

Obrázek 23 Finanční náklady (n=122)

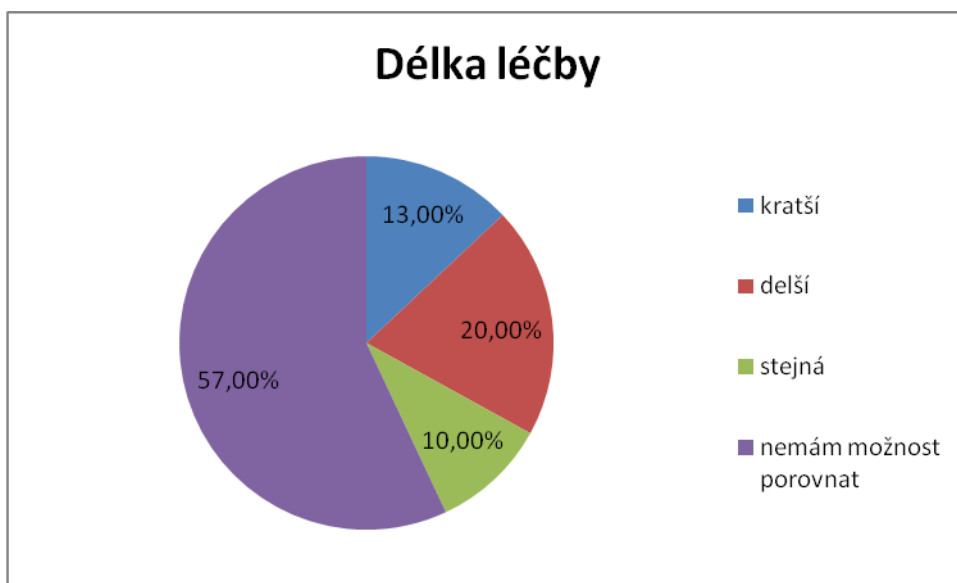
Hlavním cílem této otázky bylo zjistit, jak lékaři porovnávají různé aspekty léčby pacienta klasickou tradiční medicínou léčbou alternativní pomocí homeopatik. Prvním zkoumaným aspektem byly finanční náklady na léčbu. Většina respondentů řekla, že nemají možnost porovnat. Takto odpovědělo 53 % respondentů. Druhou nejčastější odpovědí jsou nižší finanční náklady. Takto odpovědělo skoro 25 % respondentů. Třetí odpověď – vyšší finanční náklady si vybralo 14 % respondentů. 2 respondenti na tuto otázku nezodpověděli.

4.3.16.2. Délka léčby

Tabulka 36: Délka léčby (r=114)

odpověď	lékaři		četnost lékařů (n=114)	
	absolutní n _i	relativní p _i	v %	
kratší	15	0,1316	13,16	
delší	23	0,2018	20,18	
stejná	11	0,0964	9,64	
nemám možnost porovnat	65	0,5702	57,02	
celkem	114	=	100,00	

p1 = 0,88 %

Obrázek 24 Délka léčby (n=114)

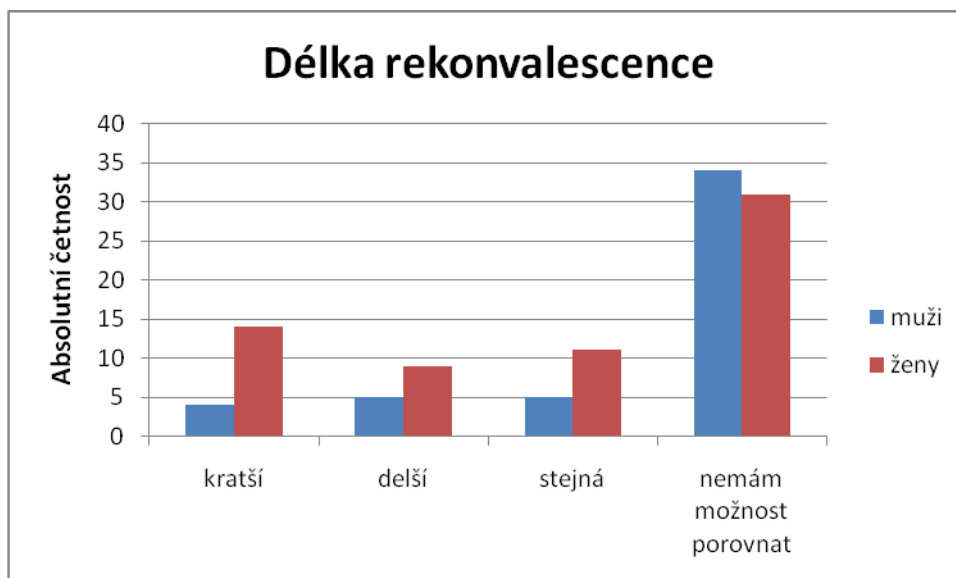
Druhým zkoumaným aspektem byla délka léčby pomocí tradiční klasické medicíny srovnávaná s délkou léčby pomocí homeopatických přípravků. Většina respondentů nemá možnost porovnat tyto délky léčby. U respondentů je to 57 %. Další nejčastější odpověď je delší doba léčby při použití homeopatie, a to 20 %. Že je tato doba kratší, soudí 13 % respondentů. Někteří respondenti nevidí žádný rozdíl.

4.3.16.3. Délka rekonvalescence

Tabulka 37: Délka rekonvalescence (r=113)

odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i	absolutní n _i	relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
kratší	4	14	0,0354	3,54	0,1239	12,39
delší	5	9	0,0442	4,42	0,0797	7,97
stejná	5	11	0,0442	4,42	0,0974	9,74
nemám možnost porovnat	34	31	0,3009	30,09	0,2743	27,43
celkem	48	65	0,4247	42,47	0,5773	57,53
	n= 113		=		100,00	

p1 = 0,96 %

Obrázek 25 Délka rekonvalescence (n = 113)

V této podotázce lékaři porovnávají délku rekonvalescence u tradiční medicíny a u léčby homeopatickými přípravky. Většina respondentů skoro 58 % nemá možnost porovnat. Druhou nejčastější odpovědí u lékařů je, že léčba je kratší. Tuto odpověď označilo 16 % respondentů. Třetí odpovědí bylo, že doba je stejná. Tato odpověď získala 14 %.

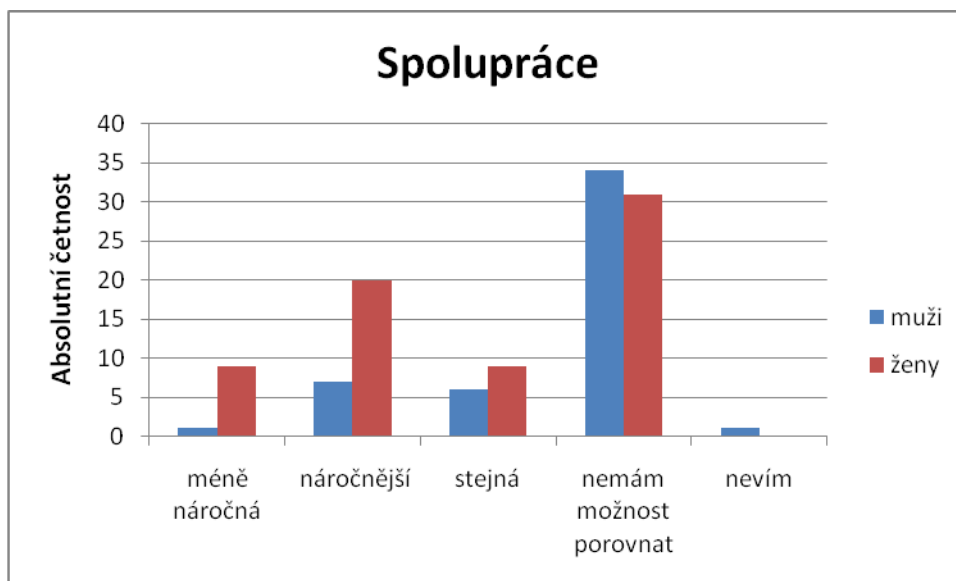
11 respondentů se k této otázce nevyjádřilo.

4.3.16.4. Spolupráce s pacientem

Tabulka 38: Spolupráce s pacientem (r=118)

odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n_i		relativní p_i	v %	relativní p_i	v %
méně náročná	1	9	0,0085	0,85	0,0763	7,63
náročnější	7	20	0,0593	5,93	0,1695	16,95
stejná	6	9	0,0508	5,08	0,0763	7,63
nemám možnost porovnat	34	31	0,2881	28,81	0,2627	26,27
nevím	1	-	0,0085	0,85	-	-
celkem	49	69	0,4152	41,52	0,5848	58,48
	n = 118		=			100,0

$p_1 = 0,85 \%$

Obrázek 26 Spolupráce s pacientem (n=118)

Tady lékaři srovnávají kvalitu spolupráce s pacienty, když používají tradiční anebo homeopatickou léčbu. Nejčastější odpovědi u respondentů (55 %) bylo, že to nemohou porovnat. Dalšími nejčastějšími odpověďmi bylo, že spolupráce je náročnější, (skoro 23 %) a pak stejná, (skoro 13 %). Variantu „náročnější“ volili hlavně ti, kteří homeopatickou léčbu praktikují. Necelých 9 % získala i odpověď méně náročná.

6 respondentů ponechalo tuto otázku nezodpovězenou.

Poslední tři otázky respondenti asi považovali za problematické k odpovědi, protože se jim více vyhýbali a nechávali je nezodpovězené v počtu 6-11, který už nepovažují za běžné přehlédnutí.

4.3.17. *Postoj kolegů k homeopatii*

Dotaz č. 17:

S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u kolegů?

Tabulka 39: *Postoj kolegů (r=124)*

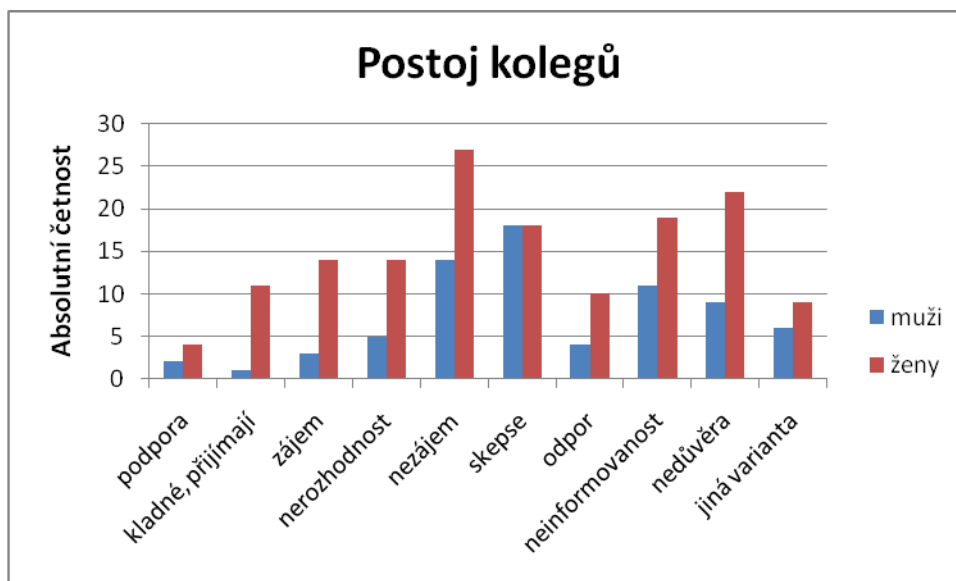
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
podpora	2	4	0,0090	0,90	0,0181	1,81
kladné, přijímají	1	11	0,0045	0,45	0,0498	4,98
zájem	3	14	0,0136	1,36	0,0634	6,34
nerozhodnost	5	14	0,0226	2,26	0,0634	6,34
nezájem	14	27	0,0633	6,34	0,1222	12,22
skepse	18	18	0,0814	8,14	0,0814	8,14
odpor	4	10	0,0181	1,81	0,0453	4,52
neinformovanost	11	19	0,0498	4,98	0,0861	8,61
nedůvěra	9	22	0,0407	4,07	0,0995	9,95
jiná varianta	6	9	0,0271	2,71	0,0407	4,07
celkem	73	148	0,3302	33,02	0,6698	66,98
	n = 221		=		100,00	

p1 = 0,45 %

Tabulka 40: *Jina varianta postoje kolegů (r=15)*

odpověď	počet (n=17)
nejedná se o léčbu	1
velmi individuální	1
nelze zobecnit	2
s kolegy jsem na toto téma nediskutovala	2
jak kdo	2
někteří tomu věří, někteří ne	1
různé	1
posměch	1
není mi známo	1
vše	1
není předmětem našeho zájmu	1
setkávám se s různými postoji i kladnými. I mezi lékaři je spousta pitomců	1
nemohu posoudit	1
ti kteří ji dříve praktikovali, se nyní stydí, že se nechali takto zmanipulovat	1
celkem	17

p1 = 5,88 %

Obrázek 27 Postoj kolegů k homeopatii (n=221)

Hlavním cílem této otázky bylo zjistit, s jakým postojem se setkávají lékaři a lékařky u svých kolegů tedy lékařů. U lékařů nejčastější odpověď byla, že kolegové jsou skeptičtí. Téměř 25 % ($18 : 73 = 0,2466$) takových odpovědí se vyskytlo u mužských respondentů. Dalšími postoji jsou nezájem a neinformovanost.

U lékařek byla s výší 18 %, ($27 : 148 = 0,1824$), nejčastější odpověď „nezájem“. Dále to byly odpovědi nedůvěra a neinformovanost.

V součtu odpovědí mužů i žen byla tou nejčastější odpověď „nezájem“.

Mnou nabídnutá škála odpovědí byla malá. Respondenti velmi často vyplňovali více variant a uváděli i poměrně dost jiných variant odpovědí. Ty jsou zachyceny v Tabulce 40.

4.3.18. *Postoj farmaceutů k homeopatii*

Dotaz č. 18:

S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u farmaceutů?

Tabulka 41: *Postoj farmaceutů (r=124)*

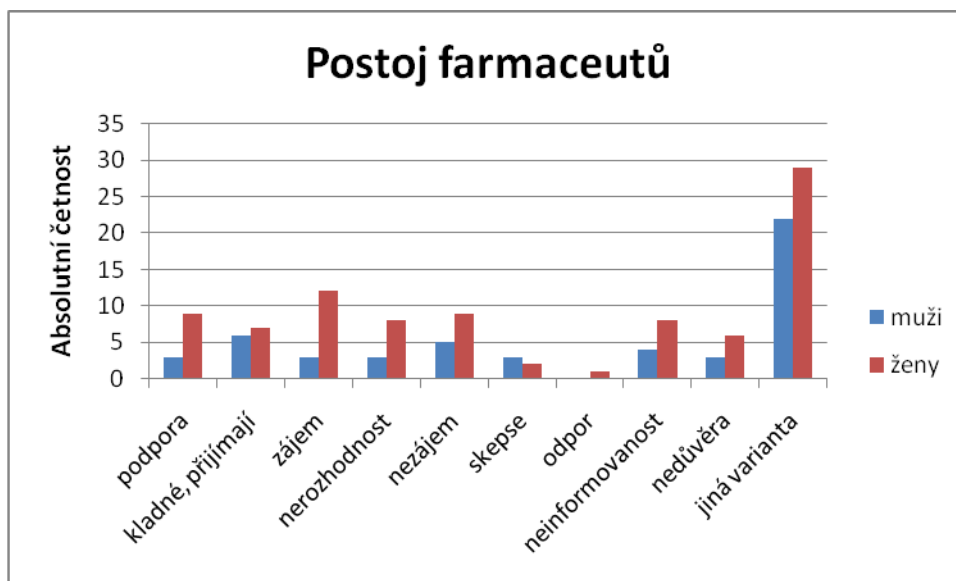
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
podpora	3	9	0,0210	2,10	0,0629	6,29
kladné, přijímají	6	7	0,0420	4,20	0,0490	4,90
zájem	3	12	0,0210	2,10	0,0839	8,39
nerozhodnost	3	8	0,0210	2,10	0,0559	5,59
nezájem	5	9	0,0350	3,50	0,0629	6,29
skepse	3	2	0,0210	2,10	0,0140	1,40
odpor	-	1	-	-	0,0070	0,70
neinformovanost	4	8	0,0278	2,78	0,0559	5,59
nedůvěra	3	6	0,0210	2,10	0,0420	4,20
jiná varianta	22	29	0,1539	15,39	0,2028	20,28
celkem	52	91	0,3637	36,37	0,6363	63,63
	n = 143		=		100,00	

p1 = 0,70 %

Tabulka 42: Jiné varianty postoje farmaceutů (r=51)

odpověď	počet
nevím	11
nemohu posoudit	9
nemám informace	1
neznám postoj farmaceutů	1
zatím jsem toto téma se zástupci firmy neprobírala – doporučuji svoje preparáty	1
nepátrala jsem	1
individuálně	1
nemohu soudit	1
nemluvila jsem s nimi o tom	1
podpora, pokud to zvedne obrát v lékárně	1
půl na půl	1
neptám se	1
není to jednoznačné, ale zvolí negativní postoj	1
nekomunikuji o homeopatii	1
někdy zájem, jindy nezájem, možná je to tím, že nemám homeopatický kurz	1
bohužel nemůžu hodnotit s žádným jsem o tom ještě nemluvila	1
neměla jsem možnost zjistit informovanost nebo zájem, popř. nezájem, sama jsem se s farmaceutama o homeopatické léčbě nebavila	1
neměla jsem možnost se farmaceutů zeptat	1
jak kdo	2
zatím se se mnou žádný o homeopatii nebavil	1
není mi známo	1
nemohu se vyjádřit	1
s žádným	1
nezjišťovala jsem	1
lékárníci ji vnímají jako dobrý zdroj příjmů	1
zatím nemám mnoho zkušeností	1
ne Konzultuji s ním	1
v naší spádové lékárně spolupráce výborná, jinde spíše nezájem	1
jestli homeopatie někomu pomáhá, tak jsou to výrobci a lékárníci	1
nesetkávám se s žádným postojem	1
nesleduji to	1
byznys	1
celkem	n= 51

p1 = 1,96 %

Obrázek 28 Postoj farmaceutů k homeopatii (n=143)

V této otázce lékaři hodnotili, s jakým postojem k homeopatii se setkávají u farmaceutů. Lékaři a lékařky nejvíce označili odpověď jiná varianta. Tedy si nevybrali žádnou možnost odpovědi, které jsem jim nabídla. U lékařů to je 42 % ($22 : 52 = 0,4231$) a u lékařek necelých 32 % ($29 : 91 = 0,3187$) z jejich odpovědí. Škála jejich odpovědí byla široká a tak jsem je zachytila samostatně v Tabulce 42. Jiné varianty odpovědí by se asi podle obsahu nechaly redukovat na odpovědi dotazníkové, ale ponechala jsem je v originálech záměrně. Jsou tak působivější a lépe charakterizují situaci. Ponechání odpovědí v originálu a navazující větu je možné vztáhnout k předcházející, ale i k mnohým dalším statím této práce.

Lékaři se dále nejvíce setkávají s kladným přijímáním a to z necelých 12 %, ($6 : 52 = 0,1154$) a nezájem z necelých 10 % ($5 : 52 = 0,0962$).

Lékařky dále nejvíce označovaly zájem z 13 % ($12 : 91 = 0,1319$) a shodně podpora a nezájem z necelých 10 % ($9 : 91 = 0,0989$)

4.3.19. *Postoj pacientů k homeopatii*

Dotaz č. 19:

S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u pacientů?

Tabulka 43: *Postoj pacientů (r=124)*

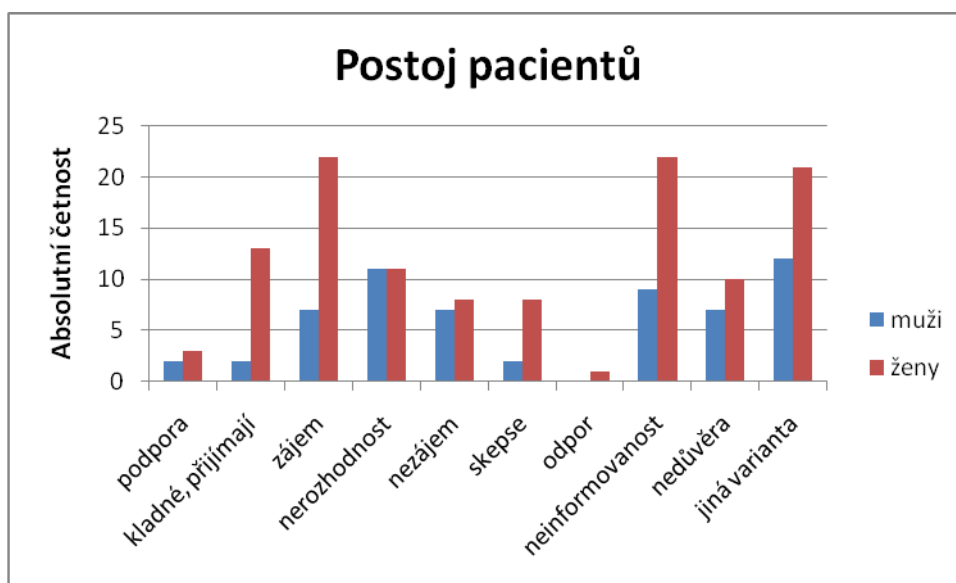
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
podpora	2	3	0,0112	1,12	0,0169	1,69
kladné, přijímají	2	13	0,0112	1,12	0,0730	7,30
zájem	7	22	0,0393	3,93	0,1236	12,36
nerozhodnost	11	11	0,0618	6,18	0,0618	6,18
nezájem	7	8	0,0393	3,93	0,0450	4,50
skepse	2	8	0,0112	1,12	0,0450	4,50
odpor	-	1	-	-	0,0056	0,56
neinformovanost	9	22	0,0506	5,06	0,1236	12,36
nedůvěra	7	10	0,0393	3,93	0,0562	5,62
jiná varianta	12	21	0,0674	6,74	0,1180	11,80
celkem	59	119	0,3313	33,13	0,6687	66,87
	n = 178		=		100,00	

p1 = 0,56 %

Tabulka 44: *Jiné varianty postoje pacientů (r=33)*

odpověď	počet
nevím	1
když selže klasika	1
u každého pacienta je to jinak – nelze zobecnit	1
dle typu člověka	1
většinou o ní projevují zájem pacienti, u nichž nezabírají přípravky klasické medicíny, a pak matky malých dětí, zejména atopiků	1
když selže medicína, obrací se k léčitelství	1
kladný i záporný . pacienti nejsou skupina s jednotným názorem a zkušeností	1
jen zájemci se léčí	1
velmi individuální	1
moc se o homeopatii ne bavíme	1
2 ‰ zásadně homeopatika chtějí	1
varianta, když nic jiného nepomáhá	1
různé	3
zvědavost, často chtějí ihned výsledek	1
ambivalentní	1
není mi známo	1
není možno univerzálně odpovědět	1
individuální názor	2
jak kdo někdo chce, někdo má odpor musí se individualizovat	1
jak kdo	1
nemohu posoudit	1
vše	2
většinou zklamání	1
v indikovaných případech přijímají	1
neptám se jich na to, nenabízím tuto možnost	1
není předmětem našeho zájmu	1
velmi odlišné – od zájmu až po odmítání	1
občas kladné, občas záporné	1
jak u koho podle dosavadních osobních zkušeností event. podle stupně zklamání pacienta klasickými léčebnými metodami	1
celkem	n= 33

p1 = 3,03 %

Obrázek 29 Postoj pacientů k homeopatii (n =178)

Touto otázkou jsem zjišťovala, jaký postoj k homeopatii mají pacienti oslovených lékařů a lékařek. U lékařů bylo z celkového počtu odpovědí respondentů zachyceno nejvíce, 6,74 %, v kolonce „jiná varianta“. Dále následovaly varianty „nerozhodnost“ s 6,18 %, neinformovanost s 5,06 % a „zájem“ s 3,93 %. U lékařek to bylo jiné pořadí. Společně vedly varianty „zájem“ a „neinformovanost“ s 12,36 %. Dále pak následovaly „jiná varianta“ s 11,80 % a „kladné, přijímají se 7,30 %. Je vidět, že lékaři i lékařky se u pacientů setkávají s různými reakcemi a že postoje jsou různé. Možnosti mnou vybrané respondentům nestačily, a proto volili z mých nabídek kombinace i další varianty svoje. Jejich pohledy jsou hodně individuální.

4.3.20. Dostupnost homeopatických přípravků v České republice

Dotaz č. 20:

Jaká je podle Vás dostupnost homeopatických přípravků v České republice?

Tabulka 45: Dostupnost homeopatických přípravků (r=124)

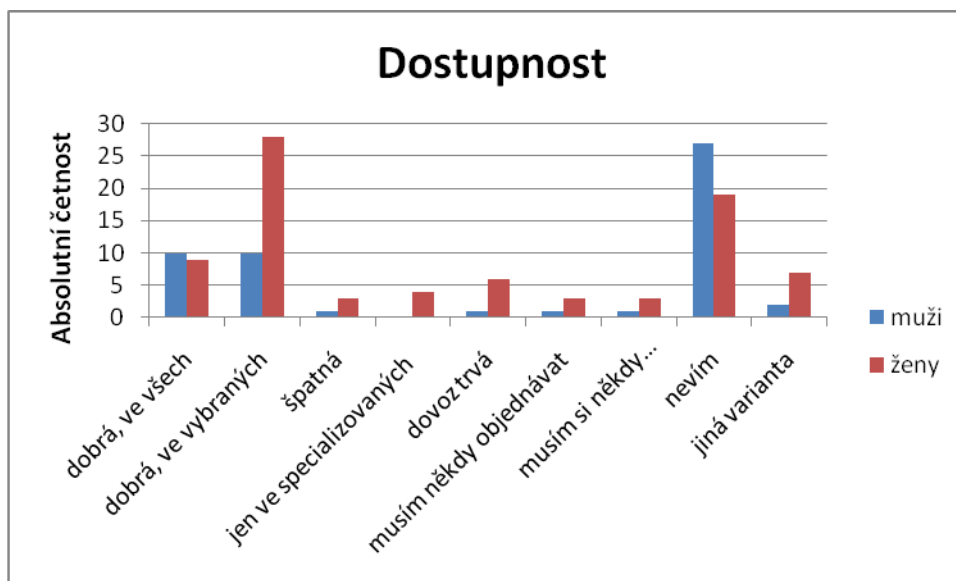
odpověď	muži	ženy	četnost muži		četnost ženy	
	absolutní n _i		relativní p _i	v %	relativní p _i	v %
dobrá, ve všech lékárnách	10	9	0,0741	7,41	0,0667	6,67
dobrá, ve vybraných lékárnách	10	28	0,0741	7,41	0,2075	20,75
špatná, musím vždy čekat na objednání	1	3	0,0074	0,74	0,0222	2,22
jen ve specializovaných lékárnách	-	4	-	-	0,0296	2,96
dovoz trvá příliš dlouho, někdy nemohu včas zahájit léčbu	1	6	0,0074	0,74	0,0444	4,44
musím někdy objednávat mimo ČR	1	3	0,0074	0,74	0,0222	2,22
musím si někdy některé přípravky dovézt ze států EU nebo jiných kontinentů	1	3	0,0074	0,74	0,0222	2,22
nevím	27	19	0,2000	20,00	0,1407	14,07
jiná varianta	2	7	0,0148	1,48	0,0519	5,19
celkem	53	82	0,3926	39,26	0,6074	60,74
	n = 135			=		100,00

p1 = 0,74 %

Tabulka 46: Jiné varianty dostupnosti homeopatických přípravků (r=9)

odpověď	počet
ve všech lékárnách lze objednat	1
nemohu posoudit	2
občas používám běžně dostupnou homeopatickou terapii, ale nezabývám se složitější léčbou pouze běžnou symptomatickou	1
v Praze dobrá, jinak nemohu porovnat	1
nedokážu posoudit	1
ve specializovaných dobrá	1
mám zásobu asi za 500 000 Kč, abych mohla dát, co potřebuji okamžitě	1
pro moji potřebu je sortiment dostačující, ale využila bych i širší možnosti	1
celkem (n=9)	9

p1 = 11,11 %

Obrázek 30 Dostupnost homeopatických přípravků v ČR (n=135)

Hlavním cílem této otázky bylo zjistit, jaká je dostupnost homeopatických přípravků v České republice podle lékařů a lékařek.

Lékaři nejvíce označili odpověď „nevím“ a tato jejich odpověď z celkového počtu, (135 odpovědí), od 124 mužských i ženských respondentů představuje přesně 20 % ($27 : 135 = 0,20$). Dále u mužů následovaly varianty „dobrá, ve všech lékárnách“ a „dobrá, ve vybraných lékárnách“ se shodným podílem 7,41 %. U lékařek bylo pořadí jiné. Největší podíl odpovědí měla varianta „dobrá, ve vybraných lékárnách“ s 20,75 %, dále pak následovaly varianty „nevím“ s podílem 14,07 % a „dobrá, ve všech lékárnách“ s podílem 6,67 %.

5. DISKUZE

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit, jak se respondenti (lékaři a lékařky v České republice) dostali k homeopatii a zda ji používají ve své praxi. Dále jsem se zaměřila na postoje různých skupin lidí na léčbu homeopatickými přípravky. Byli to kolegové lékařů – tedy jiní lékaři, dále farmaceuti a pacienti dotazovaných lékařů. K tomuto zjišťování jsem použila metodu dotazníkového šetření (*viz Příloha 1*). Dotazníky jsem rozesílala lékařům přes internet a některé jsem rozdala osobně. Lékaři byli odborníci v různých oborech medicíny. Otázky, na které respondenti v dotazníku odpovídali, jsou zaměřeny na splnění cíle této práce.

Výše uvedená problematika není v České republice zatím příliš prozkoumaná. Další obdobně zaměřené studie jsem nenašla. V této kapitole shrnuji a komentuji výsledky získané mým vlastním průzkumem.

Na úvod byly položeny otázky zaměřené na bližší charakteristiku lékařů. Byly to dotazy na pohlaví, věk a obor medicíny, ve kterém tito lékaři pracují. Dále už byly otázky zaměřeny na vzdělání v homeopatii a na znalost definice, co homeopatie vlastně je. V dotazníku byly kladeny také otázky na osobní používání homeopatie, hodnocení jejího účinku a na to, zda mají pacienti těchto lékařů o homeopatii zájem. Dále zde byly otázky, které srovnávají klasickou alopatickou medicínu a alternativní medicínu používající homeopatické přípravky. Na konci dotazníku byly otázky zaměřeny na postoje lékařů, farmaceutů a pacientů k homeopatii. Poslední otázkou jsem zjišťovala dostupnost homeopatických přípravků v České republice. Při věkové charakteristice respondentů jsem dospěla k zjištění že můj dotazník vyplnilo nejvíce respondentů ve věku odpovídajícímu střední generaci od 35-55 let, a to téměř 59 %. Nejméně měli o můj dotazník zájem respondenti starší 65 let, pouze 4 %.

O homeopatii se zajímají více lékařky než lékaři. Může to být způsobené tím, že medicínu studuje více žen. Ty se také více zajímají o různé další druhy medicíny. Chtějí léčit pacienty komplexněji a mají kladnější vztah k různým medicínským alternativám.

Pokud lékaři mají nějaké vzdělávací kurz týkající se homeopatie, je to většinou v rámci cyklu kurzů firmy Boiron.

Dále jsem položila otázku, která zkoumá, jakým způsobem by měli být lékaři vzděláni v homeopatii. Většina respondentů (53 %) odpověděla v tom smyslu, že dobrovolně formou certifikovaných kurzů.

Pro mě jedna z klíčových otázek byla, jak by lékaři definovali homeopatii. Necelá polovina respondentů se vyjádřila, že je to druh alternativní medicíny, která funguje.

Ženy používají homeopatii častěji než muži. Nikdy ji nepoužilo necelých 48 % respondentů.

Pokud lékaři homeopatii používají, tak je to různě dlouhou dobu. Největší počet se jí zabývá 6-10 roků.

Další otázkou bylo, jaké mají lékaři informace o homeopatii. Lékaři nepostrádají výuku homeopatie na lékařských fakultách. Škála homeopatických přípravků je podle nich dostačující. Lékaři a lékařky se liší v názoru, zda by měl mít lékař alespoň základní znalosti o homeopatických přípravcích. Lékařky si myslí, že ano, ale muži naopak, že ne. Tímto výzkumem jsem si potvrdila zkušenost, že děkani lékařských fakult nechtějí povolovat výuku homeopatie na svých fakultách. Lékařům tato možnost nechybí, tak se děkanům nedostává podnětů pro vstup do kontroverzní situace.

Pokud lékaři homeopatii používají, tak jsou s výsledky spokojeni nebo velmi spokojeni (40 %). Výsledky jsou buď velmi dobré, nebo v souladu s očekáváním.

Další otázkou bylo hodnocení léčby pacienta pomocí homeopatik. Lékařky věří, že homeopatie je metoda léčby a lékaři soudí, že je vůči pacientům neškodná. V oblasti informací o homeopatické léčbě, lékaři pacientům informace neposkytují a samotní pacienti se o homeopatickou léčbu nezajímají.

Lékaři nesledují informace o vývoji a pokrocích v homeopatii. Více se o pokroky zajímají lékařky. Tyto informace získávají prostřednictvím časopisů, internetu a seminářů.

Skoro polovina respondentů (necelých 49 %) ještě neléčila sebe nebo některého člena vlastní rodiny homeopaticky.

Respondenti většinou nemají možnost porovnat homeopatii a tradiční medicínskou léčbu. Je to způsobené tím, že se homeopatií skoro polovina respondentů vůbec nezabývá a nemají s ní žádné zkušenosti.

Zajímavá otázka je srovnání postoje kolegů k homeopatii. Liší se u lékařek a u lékařů. Postoj skepse označilo stejný počet lékařů i lékařek. Přesto se postoje liší. U lékařů tuto možnost označilo nejvíc dotazovaných lékařů, ale u lékařek to byla odpověď „nezájem“. U lékařů se vyskytuje více postojů k homeopatické léčbě a ty se různí. Nejméně respondentů ji podporuje. Čtvrtina respondentů má k ní nedůvěru. Skoro čtvrtina respondentů je o homeopatii neinformovaná, takže ani nemohou uvažovat o tom, zda funguje nebo ne. Někteří z nich jsou nerozhodní a někteří k ní mají dokonce odpor. Z toho ženy o homeopatii projevují zájem 3x častěji než muži.

U farmaceutů se respondenti setkávají s různými postoji. Pro některé farmaceuty je homeopatie byznys a podporují ji, pokud to zvedne obrat lékárny. Postoje jsou velmi individuální. U někoho je kladný a plný zájmu a u někoho záporný. Respondenti s farmaceuty o jejich názoru na homeopatii nediskutují, a proto pro některé je těžké označit nějaký postoj. Jedna lékařka označila, že se setkala i s odporem farmaceuta k homeopatii.

Lékaři se setkávají s různými postoji svých pacientů k homeopatické léčbě. Pacienti jednoho lékaře ve 2 % zásadně homeopatii chtějí. Pacienti, se kterými se setkávají lékařky, jsou rozděleni přibližně na půl – jedni mají zájem a druzí jsou o homeopatii neinformovaní. Jedni se staví k homeopatii skepticky a druzí s nezájmem. Lékaři se setkávají stejně se zájmem, nezájmem a nedůvěrou. Další pacienti se stejně shodnou na podpoře, kladném přijímání a skepsi. Postoje jsou individuální. Někteří k homeopatii sáhnou v situaci, kdy nepomůže klasická medicína.

Respondenti nemají přehled, jaká je dostupnost homeopatických přípravků v České republice. Ti z nich, kteří o homeopatických přípravcích mají přehled, se shodnou v tom, že dostupnost je dobrá ve všech lékárnách. Lékařky nejčastěji odpověděli, že je dobrá, ve vybraných lékárnách. Někteří respondenti si postěžovali, že dovoz trvá příliš dlouho, někdy z tohoto důvodu nemohou včas zahájit léčbu.

6. ZÁVĚR

Jak se lékaři v České republice dostali k homeopatii a jaký k ní mají postoj?

Cílem mé diplomové práce bylo najít odpověď na tuto otázku. Po vyhodnocení zodpovězených dotazníků jsem dospěla k závěru, že postoje jsou různé.

Získala jsem vyplněné dotazníky od 124 lékařů. Dotazník vyplnilo 52 lékařů a 72 lékařek. Dotazník nejčastěji vyplnili praktičtí lékaři a pediatři, právě oni mají nejvíce možností vybrat si mezi klasickou tradiční léčbou a alternativní homeopatickou léčbou. V jednom dotazníku bylo řečeno, že při lékařské působnosti v nemocnici nelze homeopatii používat. Téměř 68 % odpovídajících nemá vzdělání v oboru homeopatie, avšak téměř 33 % toto vzdělání má. Pokud nějaké vzdělání mají, získali ho v kurzech pro lékaře pořádaných firmou Boiron (44 %) nebo jinými odbornými kurzy zaměřenými na homeopatii (7 %).

Respondenti se dozvěděli o možnosti léčit pacienty homeopaticky až v praxi od svých kolegů (28 %). 19 % respondentů se o léčbě pomocí homeopatie dozvědělo během studia na LF. Nejméně respondentů označilo jako zdroj informací reprezentanty farmaceutických firem (4 %). 20 % respondentů vyjádřilo jinou variantu, než nabízel dotazník: dozvěděli se o homeopatii od lékařů a to buď jako jejich pacienti nebo kolegové a z odborných časopisů. Odpověď lékař se objevovala i v kolence jiná varianta.

Lékaři by se měli vzdělávat v homeopatii „dobrovolně formou certifikovaných kurzů“ (53 %).

Respondenti nejčastěji homeopatii ve svojí praxi nikdy nepoužili (48 %). 2 lékařky odpověděly, že pracují pouze s homeopatickými přípravky. Byly to lékařky specializované pouze na homeopatii. Další dvě nejčastější odpovědi byly „často“ (8 %) a „občas“ (21 %).

Podle respondentů by lékaři měli mít základní znalosti o homeopatických přípravcích. Oběma pohlavím však nechybí, že se homeopatie nevyučuje na lékařské fakultě. Takto odpovědělo necelých 66 %.

Z lékařů a lékařek, kteří homeopatii používají je s jejími výsledky velmi spokojeno necelých 13 % a spokojeno necelých 28 % respondentů.

V oblasti osobního hodnocení léčby pacientů pomocí homeopatie respondenti nejčastěji hodnotili homeopatii jako neškodnou (necelých 17 %) a uznávali jí jako

metodu léčby (necelých 14 %). Homeopatie je také podle respondentů nenásilná (11 %) a čtvrtou nejčastější odpovědí bylo, že je to metoda založena na placebo efektu. Někteří respondenti uznávají, že je účinná (necelých 8 %), necelé 1 % si myslí, že je škodlivá a necelé 3 %, že je neúčinná.

Celkem 32 % respondentů odpovědělo, že neinformují svoje pacienty o možnosti homeopatické léčby, občas tak činí. Necelých 8 % respondentů označilo odpovědi „ano, s doporučením“ a „někdy“.

Jak lékaři, tak lékařky odpověděli záporně na dotaz, zda pacienti chodí k lékařům s přáním zkusit homeopatickou léčbu (38 %). Dále se vyskytly odpovědi „zřídka“ (necelých 23 %) a občas (necelých 19 %).

Zjišťovala jsem i skutečnost, zda lékaři používající ve svojí praxi homeopatii léčí sebe a své rodiny homeopaticky a s jakými výsledky. U respondentů byly shodné tři nejčastější odpovědi, a to „ještě ne“ (49 %); „ano, s velmi dobrými výsledky“ (20 %) a „ano, s dobrými výsledky“ (16 %).

Ohledně postoje k homeopatii u kolegů lékařů se lékaři-muži setkávají nejčastěji se skepsí, nezájmem, neinformovaností a nedůvěrou. Myslím si, že je to způsobené tím, že lékaři málo aktivně vyhledávají informace o homeopatii a že se spokojí s tím, co náhodně pasivně zaslechnou.

Lékaři – ženy odpověděly nezájmem, nedůvěra, neinformovanost a skepse. Je to způsobené stejnou příčinou, jako u lékařů. Nabízí se k úvaze i možnost, že se lékaři obávají aplikovat něco nového, s čím se neselekali během pregraduálního studia na lékařských fakultách. Je zajímavé, že se muži i ženy ve stejném procentu setkávají u svých kolegů se skepsí.

Postoj farmaceutů se rovněž nejeví v tomto kontextu jednoznačným. Někteří respondenti se setkali se všemi možnostmi, které jsem uvedla v dotazníku, většina respondentů však zvolila možnost „jiná varianta“ (lékaři necelých 42 % a lékařky necelých 32 %). Lékaři se dále nejvíce setkávají s kladným přijímáním (12 %) a nezájmem (necelých 10 %). Lékařky dále nejvíce označovaly zájem a podporu. Někteří respondenti se setkali se všemi možnostmi, které jsem uvedla v dotazníku.

V neposlední řadě mě zajímalo, s jakým postojem se setkávají respondenti u svých pacientů. Reakce těchto pacientů jsou různé a jejich postoje rovněž. Lékaři se nejčastěji (necelých 7 %) setkávají s jinou variantou postoje, než jsem já uvedla do dotazníku. Na druhém místě je to nerozhodnost (6 %). Třetí odpovědí

byla „neinformovanost (5 %). Lékařky se nejčastěji setkávají ve stejné četnosti (12 %) se zájmem a neinformovaností. Druhou nejčastější variantou je jiná varianta než jsem já uvedla do dotazníku (necelých 12 %). Třetí nejčastější odpovědí bylo „kladné, přijímání (7 %). Projevilo se, že 2 % pacientů jednoho respondenta homeopatika zásadně chtějí.

Domnívám se, že skutečnosti zjištěné mým průzkumem nelze zobecnit. návratnost dotazníku byla nízká a nelze z něj objektivně usuzovat na množství lékařů, kteří se skutečně v České republice homeopatickou léčebnou metodou zabývají. Považuji výše uvedené závěry pouze za ilustrativní. Mohly by posloužit jako první orientační bod pro další zkoumání v této oblasti, pokud by k němu v budoucnosti došlo.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Castro, M.: *Kompletní příručka Homeopatické léčby*, Praha: Nakladatelství Alternativa, 1990
2. CEDH | Oficiální stránky: [přístup získán. 9. 1. 2011]. Dostupné z: <http://www.cedhusa.org>
3. *Centrum klasickej homeopatie- ciele, aktivity, medzinárodné členstvá* | Oficiální stránky: [přístup získán. 8. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.ckh.sk>
4. Čehovský, J., *Homeopatie - víc než léčba*, Praha: Nakladatelství Alternativa, 1994
5. *Česká komora klasické homeopatie – Odborný profil* | Oficiální stránky: [přístup získán. 8. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.homeopathy.cz>
6. Demarque, D., Jouanny, J., Poitevin, B., Saint-Jean, Y.: *Farmakologie a materia medica homeopatica*, Praha: Nakladatelství Leonardo, 2003
7. Formánková, K., Kabelková, M., Ludvíková, I. : *Poznáváme homeopatii*, Praha: Nakladatelství Grada, 2009
8. Hahnemann, S.: *Organon léčebného umění*, Praha: Nakladatelství Alternativa, 1993
9. *Historie CEDH* | Oficiální stránky: [přístup získán. 6. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.hla-homeopatie/CEDH.php>
10. *Historie homeopatie v ČR* | Oficiální stránky: [přístup získán. 6. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.boiron.cz/cs/32-historie-homeopatie-v-cr>
11. *Homeopatická akademie* | Oficiální stránky: [přístup získán. 8. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.alternativa.cz/akademie/10-duvodu-proc-studovat-homeopatickou-akademii>
12. *Homeopatická fakulta čtyřletý kurz* | Oficiální stránky: [přístup získán. 18. 11. 2010]. Dostupné z: <http://homeopaticka-fakulta.cz/fakulta/ctyrylety.htm>
13. *Homeopatie* | Oficiální stránky: [přístup získán. 20. 11. 2010]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Homeopatie>
14. *Homeopatie - Prague College of Classical Homeopathy* | Oficiální stránky: [přístup získán. 8. 12. 2010]. Dostupné z: <http://www.pcch.cz/klinicky-vycvik-homeopatie>
15. *Homeopatie a zákony* | Oficiální stránky: [přístup získán 6. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.boiron.cz/cs/31-homeopatie-a-zakony>
16. *Homeopatie v ČR* | Oficiální stránky: [přístup získán. 20. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.homeopatickepripavky.cz/homeopatie-v-cr/>
17. *Homeopatie ve světě* | Oficiální stránky: [přístup získán 6. 11. 2010]. Dostupné z <http://www.boiron.cz/cs/33-homeopatie-ve-svete>

18. Jouanny, J., Crapanne, J. B., Dancer, H., Masson, J.L.: *Homeopatická terapie*, Praha: Nakladatelství Vodnář, 1995
19. Jouanny, J., Crapanne, J. B., Dancer, H., Masson, J.L.: *Homeopatická terapie - Akutní patologie díl 1*, Praha 8-Karlín: Nakladatelství Boiron, 1997
20. Jouanny, J., Crapanne, J. B., Dancer, H., Masson, J.L.: *Homeopatická terapie – Chronická patologie díl 2*, Praha 8-Karlín: Nakladatelství Boiron, 1997
21. *Monokomponenty* | Oficiální stránky: [přístup získán. 20. 11. 2010]. Dostupné z: <http://boiron.cz/cs/104-monokomponenty>
22. *O nás* | Oficiální stránky: [přístup získán. 6. 11. 2010]. Dostupné z: http://www.hla-homeopatie.cz/o_HLA.php
23. Poncet, J. E., *Homeopatie v pediatrii*, Praha 8: Nakladatelství Boiron, 1991
24. Rýc, M., Cousset, F.: *Homeopatie pro každý den*, Praha: Nakladatelství Eminent, 1995
25. Rýc, M.: *Základy homeopatie 1. díl*, Praha: Nakladatelství Vodnář, 1994
26. *The Clinical Homeopathy, the scientific rigor.* | Oficiální stránky: [přístup získán. 18. 11. 2010]. Dostupné z: <http://www.cedh.org/?/UK/65/THE-CLINICAL-HOMEOPATHY>

8. PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník

DOTAZNÍK

Anonymní dobrovolný dotazník pro lékaře (získané údaje budou po statistickém zpracování sloužit jako příklady pro diplomovou práci na Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové).

Téma:

ANALÝZA POSTOJE LÉKAŘŮ V ČESKÉ REPUBLICE K LÉČBĚ HOMEOPATICKÝMI PROSTŘEDKY

Pokyny k vyplnění dotazníku:

Označte, prosím, Vámi zvolenou odpověď ve čtvercovém políčku křížkem, případně doplňte dalším slovním vysvětlením. Je-li to zapotřebí, můžete zvolit i více než jednu odpověď-

Mnohokrát děkujeme za spolupráci a za Váš čas.

*PharmDr. Helena Marešová,
Eva Křivská*

1. Zařazení lékaře

Pohlaví: muž žena

Věk:

< 35

35 – 45

46 – 55

56 - 65

> 65

V jakém oboru medicíny pracujete?

praktický lékař

stomatolog

neurolog

gynekolog

dermatolog

pediater

veterinární lékař

jiné (uveďte, prosím):

2. Máte nějaké vzdělání v oboru homeopatie?

- ANO (uveďte, prosím)
- NE: chcete získat nějaké vzdělání v homeopatii?
 - ANO
 - NE

3. Kdy a jak jste se dozvěděl(a) o možnosti léčit pacienta s využitím homeopatie?

- během studia na LF
- při postgraduálním studiu
- v praxi od kolegů
- v praxi od pacientů
- od reprezentantů farmaceutických firem
- jiná varianta (uveďte, prosím):

4. Jakým způsobem by měli být lékaři vzděláni v homeopatii?

- v rámci studia na LF, ano
- postgraduální studium
- dobrovolně formou certifikovaných kurzů
- neměli by se homeopatií vůbec zabývat
- jiná forma

5. S kterou definicí homeopatie se nejvíce ztotožňujete?

- je to druh alternativní medicíny, která nefunguje
- je to druh alternativní medicíny, která funguje
- nemůže člověka vyléčit
- je to pouze metoda, kterou se lidi léčí sami
- jiná definice (uveďte, prosím)

6. Používáte ve své praxi homeopatickou léčbu?

- často
- občas
- nikdy
- v kombinaci s alopatickou medicínou
- když pacient nereaguje na alopatickou léčbu
- pouze homeopatii
- jiná varianta (uveďte, prosím)

7. Pokud homeopatii používáte, jak dlouho?

- méně než 1 rok
- 1-5 roky
- 6-10 roků
- 11-15 roků
- 16 roků a více

8. Informovanost o homeopatii.

Chybí Vám, že se homeopatie nevyučuje na lékařské fakultě?

- ANO
- NE

Myslíte si, že škála homeopatických přípravků v ČR je dostačující?

- ANO
- NE

Myslíte si, že každý lékař by měl mít alespoň základní znalosti o homeopatických přípravcích?

- ANO
- NE

9. Pokud homeopatii používáte, jak jste spokojen(a) s výsledky?

- velmi spokojen(a), výsledky jsou velmi dobré
- spokojen(a), výsledky v souladu s očekáváním
- nespokojen(a), očekávání bylo větší
- velmi nespokojen(a), výsledek je většinou horší než výchozí stav
- začínám s homeopatií, výsledky teprve očekávám
- je to individuální, nelze zobecnit
- jiná varianta (uved'te, prosím)

10. Jak vy osobně hodnotíte léčbu pacienta s využitím homeopatie ?

☐ nesmysl	☐ neškodná
☐ nevědecká	☐ metoda léčby
☐ neúčinná	☐ efektivní
☐ placebo	☐ nenásilná
☐ nezodpovědná	☐ přirozená
☐ nebezpečná	☐ účinná
☐ škodlivá	☐ jiná varianta (uved'te, prosím)
☐ vyhozené peníze	

11. Informujete svoje pacienty o možnosti homeopatické léčby?

- ano, vždy
- ano, avšak s varováním
- ano, s doporučením
- občas
- často
- někdy
- zřídka
- ne
- pouze, když pacient(ka) má zájem
- jiná varianta (uveďte, prosím)

12. Chodí za Vámi pacienti s přáním zkusit homeopatickou léčbu?

- ano
- občas
- zřídka
- někdy
- často
- ne
- jiná varianta (uveďte, prosím)

13. Sledujete informace o vývoji a pokrocích v homeopatii?

- ANO (prosím, uveďte zdroje):.
- NE

14. Léčil(a) jste někdy sám sebe (nebo člena Vaší rodiny) homeopaticky a s jakým výsledkem?

- ano, bezvýsledně
- ano, s velmi dobrými výsledky
- ano, s dobrými výsledky
- ano, zklamání
- ještě ne
- jiná varianta (uveďte, prosím):

15. Jaká by podle Vás měla být úhrada homeopatických přípravků zdravotními pojišťovnami?

- nulová, tak jak to je v současnosti
- částečná
- plná

16. Když porovnáte homeopatii s tradiční medicínskou léčbou:

finanční náklady jsou:	☐ vyšší	☐ nižší ano	☐ stejné
délka léčby je:	☐ kratší	☐ delší	☐ stejná
délka rekonvalescence je:	☐ kratší	☐ delší	☐ stejná
spolupráce s pacientem:	☐ méně náročná	☐ náročnější	☐ stejná
	nemám možnost porovnat		

17. S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u kolegů?

- podpora
- kladné přijímají
- zájem
- nerozhodnost
- nezám
- skepse
- odpor
- neinformovanost
- nedůvěra
- jiná varianta (uveďte, prosím)

18. S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u farmaceutů?

- podpora
- kladné přijímají
- zájem
- nerozhodnost
- nezám
- skepse
- odpor
- neinformovanost
- nedůvěra
- jiná varianta (uveďte, prosím)

19. S jakým postojem k homeopatii se setkáváte u pacientů?

- podpora
- kladné, přijímají
- zájem
- nerozhodnost
- nezám
- skepse
- odpor
- neinformovanost
- nedůvěra
- jiná varianta (uveďte, prosím)

20. Jaká je podle Vás dostupnost homeopatických přípravků v České republice?

- dobrá ve všech lékárnách
- dobrá, ve vybraných lékárnách
- špatná, musím vždy čekat na objednání
- jen ve specializovaných lékárnách
- dovoz trvá příliš dlouho, někdy nemohu včas zahájit léčbu
- musím někdy objednávat mimo ČR
- musím si někdy některé přípravky dovézt ze států EU nebo jiných kontinentů
- nevím
- jiná varianta (uveďte, prosím)

Příloha 2: Volně prodejné monokomponenty

Aconitum napellus
Allium cepa
Apis mellifica
Argentum metallicum
Argentum nitricum
Arnica montana
Arsenicum album
Arsenicum iodatum
Belladonna
Borax
Bryonia
Colocyntis
Cuprum metallicum
Drosera
Dulcamara
Ferrum phosphoricum
Folliculinim
Gelsemium sempervirens
Hepar sulfuris calcareum
Hypericum perforatum
Chamomilla vulgarit
Chelidonium majus
China
Ignatia amara
Ipecacuanha
Kalium bichromicum
Kalium carbonicum
Kalium muriaticum
Kalium phosphoricum
Lac caninum
Lachesis mutus
Mercurius solubilis

Natrum muriaticum
Natrum sulfuricum
Nitricum acidum
Nux vomica
Phosphorus
Pollen de graminees
Pollens
Pulsatilla
Pyrogenium
Rhus toxicodendron
Ruta graveolens
Silicea
Staphysagria
Sulfur
Sulfur iodatum
Tabacum

Příloha 3: Monokomponenty vázané na lékařský předpis

Aesculus hippocastanum

Allium sativum

Alumina

Ammonium carbonicum

Ammonium muriaticum

Avena sativa

Baryta iodata

Baryta muriatica

Bellis perennis

Berberis vulgarit

Bismuthum

Bromum

Coffea cruda

Condurango

Conium maculatum

Crocus sativus

Digitalis purpurea

Equisetum hiemale

Eupatorium perfoliatum

Ferrum metallicum

Formica rufa

Fucus vesiculosus

Ginkgo biloba

Graphites

Helleborus niger

Helonias dioica

Histaminum

Chininum sulfuricum

Iodum

Kalium bromatum

Magnesia carbonica

Magnesia muriatica

Mercurius dulcis
Moschus
Naphtalinum
Natrum carbonicum
Natrum phosphoricum
Opium
Petroleum
Pix liquida
Platina
Rheum officinale
Senna
Stramonium
Taraxacum dnes leonis
Urtica urens
Valeriana officinalis
Veratrum album

Příloha 4: Volně prodejné polykomponenty

Avenoc

Cicaderma

Cocculine

Coryzalia

Gastrocynésine

Homéogéne

Homeovox

Neo-cephyl

Oscillococtinum

Paragrippe

Rhinallergy

Sédafic PC

Sedalia

Stodal

ABSTRAKT

ANALÝZA POSTOJE LÉKAŘŮ V ČESKÉ REPUBLICE K LÉČBĚ HOMEOPATICKÝMI PROSTŘEDKY

Student: Křivská, E.

Vedoucí diplomové práce: Marešová, H.

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Úvod: diplomová práce vznikla jako studie postojů lékařů k homeopatii a léčbě pomocí homeopatických přípravků. Zajímalo mě názor lékařů všech oborů v celé České republice.

Cíl práce: zjistit, jak se lékaři dostali k homeopatii, kdy a jakým způsobem se o ní dozvěděli, jaký k ní mají postoj, jak široce ji využívají, jak jsou spokojeni s výsledky, a s jakým postojem se setkali u kolegů lékařů, farmaceutů a pacientů.

Metodika: cílený průzkum lékařů různých oborů v celé České republice metodou dotazníkového šetření. Průzkum probíhal ve čtrnácti krajích v ordinacích a taky na dětském oddělení nemocnice. Dotazník vyplnilo 124 respondentů. Získaný soubor byl podroben frekvenční analýze.

Výsledky: z provedené frekvenční analýzy vyplývá, že homeopatické vzdělání má 32 % respondentů a 68 % jej nemá. S výsledky dosaženými homeopatickou léčbou je spokojeno necelých 18 % lékařů a 26 % lékařek.

Z vyhodnocení charakteristiky respondentů vyplynulo, že homeopatii využívají více lékařky než lékaři, respondenti jsou většinou praktičtí lékaři nebo pediatři.

Závěr: analýzou byly zjištěny některé zajímavé skutečnosti související s pojetím homeopatie, u českých lékařů a s jejich osobním hodnocením léčby pacientů za využití homeopatie. Vzhledem k limitům použité metodiky považuji svoje výsledky a jejich interpretaci prozatím za ilustrativní. Navrhuji další průzkum v dané oblasti.

SUMMARY

ANALYSIS OF AN ATTITUDE OF THE DOCTORS IN THE CZECH REPUBLIC TOWARD THE TREATMENT WITH HOMEOPATHIC MEDICINES

Student: Křivská, E.

Tutor: Marešová, H.

Department of Social and Clinical Pharmacy, Faculty of Pharmacy in Hradec Králové, Charles University in Prague, Czech Republic

Background: The degree work developed as a study of doctors' attitude to homeopathics and treatment with homeopathic medicines. I was interested in opinions of doctor specialists of different branches all over the Czech Republic.

Aim: The work aim was to find out how and when doctors learnt about homeopathy, what their attitude towards homeopathy is, how much they use it, what effects it brought, and what attitude their colleagues, pharmacists and patients have. I also tried to bring the characteristics of questioned doctors.

Methods: Goal-directed research among doctors of different specializations in the Czech Republic by the questionnaire method. The research took place in surgeries in fourteen regions of the Czech Republic. The questionnaire was filled in by 124 respondents. The array underwent frequency analysis.

Results: From the analysis it emerges that 32 % of the doctors have a homeopathic education and 68 % don't have it. Almost 18 % of the male-doctors and 26 % female doctors are satisfied with homeopathic treatment results.

From the assessment of the characteristics of respondents it becomes evident that homeopathy is used more often by female doctors than by males. The respondents are mostly general practitioners or pediatricians.

Conclusions: The analysis has showed some interesting facts about the interpretation of homeopathy by Czech doctors and their personal assessment of patients treatment with homeopathic medicines. Because of the limited use of methodology, I consider my results and their interpretation as only illustrative. I suggest that the research of this topic continues.